

EVA-
IZGUBLJENA
GENERACIJA

Iva Plavšič

Iva Plavšić
EVA - Izgubljena generacija

Strijelac, 2001.

Izdavač
"Strijelac", Zagreb 2001.

Lektura i korektura
Paula Župan

Grafička priprema
"Strijelac"

Tisak
C.C d.o.o.
Vlaška 35/1, Zagreb

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

PLAVŠIĆ, Iva
EVA - Izgubljena generacija ; roman / Iva Plavšić.
- Zagreb : Strijelac, 2001. - 155 str. ; 20 cm

ISBN 953 - 210 - 052 - 0

Copyright © 2001. "Strijelac", Zagreb

Sva prava pridržana. Niti jedan dio knjige nije dozvoljeno upotrebljavati ili reproducirati u bilo kojem obliku ili na bilo koji način, niti pohranjivati u bazu podataka bilo kojeg oblika ili namjene bez prethodne pismene dozvole izdavača, osim u slučajevima kratkih navoda u stručnim člancima. Izrada kopija bilo kojeg dijela knjige u bilo kojem obliku predstavlja povredu zakona.

I svaki put kad kreneš
u neki novi, nepoznat grad,
nailaziš na sebe
to sam ja
to sam ja
to sam ja...

EKV

Treba mi svet
otvoren za poglede
otvoren za trčanje
I treba mi soba
da primim pet hiljada ljudi
sa dignutim čašama
I lomi se kristal
svetlucaju staklene iskre pod našim nogama
Kao potpuni stranci sa staklom u očima
sa staklom u grudima na licima
BUDI SAM NA ULICI...

EKV

PART ONE

KRAJ DJETINJSTVA

ISPOD SVIH TIH ZASTAVA ŠTO VIJORE SVUD OKO
NAS NE POSTOJI MJESTO GDJE MOGAO BIH STATI,
VISOKO DIGNUTI RUKU I PJEVATI NAŠU PJESMU

– Franjo, Franjo!!! – uzvikivala je svjetina okupljena na Trgu Republike. Trg je bio prepun ljudi koji su hodali i sudarali se noseći kojekakve transparente. Na samoj sredini glavnoga zagrebačkog trga nalazila se pozornica okićena hrvatskim zastavama te obilježjima u to vrijeme najpopularnije stranke u hrvatskoj državi, stranke koja je u to vrijeme zagovarala promjene koje je narod tako oduševljeno prihvaćao. Val novog proljeća širio se poput vatre ovim prostorima. Stara garda počela je shvaćati da je njihovom vremenu odzvonilo, tako da je Titove slike pospremila u ladice i okićena kojekakvim bedževima krenula prema Trgu mijеšajući se sa svjetinom. Dok se mnoštvo guralo prema pozornici noseći u rukama slike Radića, bana Jelačića pa čak i Pavelića, na binu se popeo sjedokos muškarac u elegantnom odijelu. Svjetina je počela još glasnije vikati skandirajući njegovo ime iznova i iznova. Čovjek je zastao, nekoliko sekundi stojeći nepomičan pred mikrofonom, a zatim je podigao ruke iznad glave te progovorio samouvjerenim glasom nadjačavajući larmu koja se širila iz svih smjerova: – Došlo je vrijeme promjena i mi ćemo zajedno hrvatski narod povesti u demokraciju! – Ostao je stajati tako neko vrijeme podignutih ruku isprepletenih dlanova iznad glave dok je gomila histerično skandirala. Jedna nesretna žena u tom trenutku od uzbuđenja se onesvijestila bubnuvši o mramorne ploče trga. Njezin muž, bivši dužnosnik zloglasne UDBE opalio joj je nekoliko šamara da dođe k svijesti, zatim ju je pridigao te nastavio oduševljeno skandirati obgrlivši je oko

pasa. Među tim mnoštvom koje se skupilo na Trgu bilo je zaista šarene družine. Od provokatora, starih partizana koji su se čudom čudili psujući potihom sebi u bradu, prolječara i tadašnjih njihovih protivnika. Svatko od njih došao je na ovaj skup iz različitih pobuda, ili da bi se samo sebi zadovoljno osmjehnuo ili možda potvrdio strahovanja, a neki su se jednostavno poneseni mnoštvom, medijima, neki i susjedovim komentarima, došli osobno uvjeriti.

Bilo je ljeto devetsto devedesete godine kada je postalo jasno da se Jugoslavija nepovratno raspada, a samo su malobrojni bili svjesni da bivši gospodari neće samo tako dozvoliti da izgube moć, beneficije i utjecaj. Ti malobrojni sjedili su trenutno u svojim domovima pred malim ekranima i jedući neumjerene količine čipi-čipsa odmahivali u nevjerici glavom lijevo-desno.

Polagano, nad gradom se spuštala noć. Trg je bio dobro osvijetljen kako oni koji su malo više popili ne bi popadali po tramvajskim tračnicama. Cijelom dužinom staze koja je vodila uz Zrinjevac protezali su se drveni štandovi s "Banskim pivom" koje se prodavalo po zaista umjerenim cijenama. Organizatori su se držali starog dobrog gesla "kruha i igara" koje je s njihove strane kao i uvijek bilo krivo protumačeno. Jeftina piva i sendviči upakirani u prozirni najlon ne bi se baš mogli nazvati nekim orgijanjem.

Miran i Eva hodali su Zrinjevcem s konzervama piva u rukama komentirajući prolaznike. S vremena na vrijeme probušili bi pokojem djetetu balon žarom cigarete, pa bi se potom na brzinu izgubili u mnoštvu ostavljajući uplakano dijete s rastegnutim komadom gume. Kada su se približili Trgu, Eva je lagano zastala te otvorila usta u nedoumici.

– Kaj je, k'o da si vidjela duha, dobro koji ti je...? – Miran ju je cimao za rame.

– Viš' ti kol'ko ljudi ima, pa to je za popizdit'! Ma 'ko je uopće taj Tuđman? – zburnjeno se ogledavala oko sebe.

– Pa da malo manje tulumariš a više pratiš vijesti, znala bi. Njegova stranka je pobijedila na prvim parlamentarnim izborima, kužiš?

– Ma zaboli me za izbore, ionako ne mogu glasati još najmanje dvije godine, nego ajmo u "rupu" potražiti Željku, pričala mi je o nekom tulumu! – rekla je Eva rezignirano produživši pored "Singera" te ispijajući pivu u hodu. Kada su ušli u "Omladinski", Miran je produžio do kluba kupiti pive. Za koji tren pridružila mu se Eva izvještavajući ga da je tulum u Sesvetama. Spustili su se stepenicama do "rupe" i pružili ruke kako bi im redar utisnuo žig. Neko vrijeme motali su se po klubu da bi ubrzo zatim izašli i pridružili se djevojkama i mladićima kose ofarbane u najčudnije nijanse zelene, ljubičaste i crvene boje, koji su sjedili na pločniku ispred kafića "Atrium" ispijajući vino iz boce. Nakon kratkog vremena poustajali su te se uputili prema tramvajskoj stanici.

* * *

Kada je otvorila oči, sunčeva svjetlost se već obilno razlijevala po prostoriji. U glavi joj je svirao mali tam-tam bubanj kao posljedica sinočnjeg tulumarenja. Baš kada se htjela pridići s jastuka opalila je glavom u nešto tvrdo. Okrenula se iznenađeno i ustanovila da je bubnula glavom u raskuštranu plavu glavu koja je ležala nasuprot njoj. Prodrmla je Mirana i zijevnula.

– E Boga ti, vrijeme za ustajanje, ajde diži se lijenčino, obećali smo Andreji da danas idemo na Sljeme. Nego kako sam se ja uopće našla ovdje? – gledala ga je poluspuštenih kapaka.

U pokušaju da se pridigne strovalio se na pod i ljutito rekao: – Napila si se k'o krava pa nisam te mogao ostaviti pred vratima stana, kaj bi tvoji rekli. Doveo sam te k sebi i

da znaš nemaš brige, nismo zabrijali, tko bi rek'o ha, ha,!

– I nije ti neka fora, uvijek me iskoristiš kada sam odvaljena, pa zašto nisi i jučer iskoristio priliku, ma zajebavam se, kaj se odmah ljutiš, vidi ga sad!!!

– Odi, nazovi Andreju i dogovori se s njom za sat i pol kod "Tunela". Neka ne zaboravi da je večeras Martinov rođendan, dakle nećemo se zadržavati na Sljemenu duže od pet – dodao je Miran bunovno i pokušao ustati s poda.

Nakon sat vremena petljanja oko doručka napokon su zatvorili ulazna vrata za sobom.

KUĆICA U CVIJEĆU

Vožnja autom od Zagreba do Vukovara protekla je uglavnom u tišini. Otac Ivan zapiljio se u cestu ispred sebe i šutke vozio veći dio puta pučkajući zamišljeno svoju lulu. U više navrata Eva je pokušala u radio kasetofon ubaciti svoju kasetu sa "Sex Pistolsima", ali otac bi je svaki put spriječio u tom, objašnjavajući joj da prati vijesti. Eva se vrpoljila na sjedalu pušeći jednu cigaretu za drugom. Zadnjih mjeseci otac joj je postao nekako stran, niti sama to nije znala objasniti. Prisjećala se lijepih vremena kada su znali za ljetnih večeri sjediti na balkonu, a otac Ivan prepričavao bi joj tada zanimljivu hrvatsku povijest pijuckajući domaće vino iz podruma svojeg tasta Mirka. Mada je često znao zaviriti u čašicu otac nikada nije bio agresivan, bila je to jednostavno loša navika koju je najteže podnosila Evina majka. Od kada je započelo cijelo to "sranje" s Marijanovom vojskom te ratom, otac je sve češće s posla odlazio s društvom u neku birtiju te se ne bi niti javio majci, već bi kasno navečer dolazio kući pod gasom.

Buljila je u prozorsko staklo na kojem su se uhvatile kišne kapi promatrajući okoliš pokraj kojeg su promicali sa svojom malom ćudljivom "Bubom". Otac Ivan običavao joj je pričati o slavnoj '68. hvaleći se kako je i sam sudjelovao kao mladić u "Hrvatskom proljeću". Pričao joj je o demonstracijama, o naganjanju s milicijom i suzavcu koji su milicajci bacali na demonstrante. Govorio bi joj tada s gorčinom o prijateljima i poznanicima koji su završili u zatvoru. S vremena na vrijeme mama je znala došetati do balkona i nasloniti se na ogradu slušajući tatine priče. Često je njegove besjede znala prekidati riječima: – Ivane moj, da nisi mene upoznao, oženio i smirio se uz mene, odležao bi ti svojih dvadeset godina robije. – Otac Ivan odmahivao bi tada rukom pučkajući zadovoljno svoju lulu. Predavajući na Odsjeku za povijest na

Filozofskom fakultetu u Zagrebu dolazio bi u posjed najraznovrsnijih knjiga i spisa iz zanimljivih razdoblja hrvatske povijesti. Kako su neki od njegovih šezdesetosmaških prijatelja radili u Arhivu grada Zagreba, znali bi ga u tajnosti prošvercati gdje bi otac Ivan neumorno satima sjedio nad požutjelim spisima, praveći bilješke za knjigu koja je prema njegovim riječima "čekala bolja vremena da se objavi". Bio je paničar i pesimist, ali ipak je na neki neobjašnjiv način duboko u sebi vjerovao u bolju budućnost koja je trebala donijeti mir njegovom narodu i bolji život njegovoj djeci, zasigurno bolji nego što su on i njegovi roditelji imali živjeti u Jugoslaviji. Baš zbog toga Ivan je sjedio za volanom i zamišljeno gledao u mokru cestu slušajući vijesti. Upravo zbog toga se Evin otac posljednjih mjeseci nekako povukao u sebe ne odvajajući se od čašice, TV ekrana i radija. Ako ne bi zatulumario s prijateljima, dolazio je kući noseći buntove knjiga i listova papira hodajući kao da se nalazi izgubljen u nekakvoj dubokoj mračnoj šumi. Otac Ivan bio je jedan od onih ljudi koji su bili svjesni da se bliži raspad Jugoslavije te da stari gospodari neće tek tako ispustiti vlast iz svojih ruku. Bojao se još nečega, te je stoga krenuo na put da posjeti brata koji je s obitelji živio u Vukovaru. U telefonskim razgovorima brat ga je obavještavao o sve agresivnijem ponašanju vukovarskih Srba. Brat je kao vizionar pretekao te pozne jeseni devedesete godine kako će biti primorani suočiti se sa zvijerima rata koje su dolazile s istoka. Otac Ivan nije baš vjerovao u to, mada se strašno plašio povijesti koja se iznova ponavlja te ljudi, posebice svojih naivnih sunarodnjaka, koji su zaboravili neke važne povijesne događaje koji bi im u ovim vremenima mogli služiti kao opomena.

Kada je "Bubu" parkirao ispred prelijepe dvokatnice, krenuo je zajedno s Evom prema dvorišnim vratima. Ušli su malenom stazicom s obje strane cijelom dužinom obrubljenom prekrasnim mirisnim ružičnjakom. Stric je baš

polijevao stražnji vrt tako da je vrata otvorila strina Marica i uvela ih u kuću. Eva je preskočila nekoliko stepenica i ušljala se na prstima u sobu. Na podu malenog sobička ležalo je barem tucet raskupusanih "Alan Fordova" dok je soba bila zavijena u plavičasti dim koji se širio prostorom. Na radnom stolu stajalo je u plastičnoj šalici nekoliko indijskih štapića ispunjavajući sobu slatkastim mirisom. Srećko je sjedio na fotelji prelistavajući najnoviji broj "Alana Forda". Kada ju je ugledao trgnuo se zbunjeno da bi se ubrzo nasmiješio i pozvao je kretnjom ruke. Eva se s razdaljine od metar i pol bacila na fotelju te ga zagrlila, zatim se obazrela po sobi i dobacila mu sa smiješkom: – Pa daj si pobogu nađi već jednom curu, ne mogu ti čitav život društvo raditi ti stripovi i Zoran. Ili imam još jednu bolju, he he, sine izađi već jednom iz kupaonice i nađi si curu he he! – Eva se smijala kao pomahnitala, lupajući rukama po naslonu stolice.

– Mala ne zezaj! – nasmiješio se Srećko i cmoknuo je u čelo.

– Nego, vidim kako koristiš svojih nekoliko mjeseci prije početka fakulteta, čujem da imaš neki biznis, nešto s bedževima? – rekla je Eva i skočila s fotelje te se približila akvariju i zagedala u staklo.

– Ma napravio sam svu silu bedževa sa "smajlicima" iako se nisu dobro prodavali, ma ovo ti je jedna nekulturna sredina, ne razumiju ljudi što je u modi! Nego, kuda ćemo mi večeras van, ha?! – pogledao ju je upitno.

– Ti izaberi, znaš i sam da se ne snalazim baš u gradu, nisam ovdje bila već dvije godine. Nego da ne zaboravim, odmah nazovi Zorana i dogovori se s njim da večeras pođe s nama tulumariti! – Eva se odmaknula od prozora i pogledala ga ispitivački. Srećko se nasmijao i kimnuo glavom, ustao iz fotelje te odšetao do telefona koji je visio na zidu u hodniku.

Otac Ivan i njegov brat Hrvoje sjedili su za kuhinjskim stolom i raspravljali o očevom imanju u Cerni dok je strina

Marica brisala krpom mokro suđe. Kada je strina Marica izašla iz kuhinje Hrvoje je otvorio dvije boce piva te se zagledao u brata.

– Šaraju po Tuđmanovim plakatima ustaške simbole, ljude bez objašnjenja otpuštaju s posla, a najgore od svega je to, da ni' prvom komšiji više ne mož' vjerovati. Zlo je moj Ivane. Ta, sićaš li se dadinih priča iz Drugoga svjetskog rata i prije toga, e pa pričao sam s njim neki dan i on isto sluti da će ope' bit nevolja sa Srbima. Gledam tog Miloševića na televiziji i vjeruj mi, taj čovjek ne preza ni pred čime, njegovi govori o genocidu spram srpkog naroda dižu tim ljudima adrenalin. Ljudi su se posvud' povampirili. Eto, već u nekoliko navrata dobio sam prijeteće poruke u kojima me optužuju da dajem da se na radiju emitiraju ustaške emisije samo stoga što prenosimo neke Tuđmanove govore. Prenosimo ih u istoj količini kao i Miloševićeve. Nije mene strah što ću izgubiti uredničko mjesto, mene je strah što dalje slijedi.

– Hrvoje, mislim osobno da pretjeruješ u strahovanju. Ljudi k'o ljudi, smirit će se za nekoliko mjeseci, Hrvatska će se odcijepiti i svim tvojim strahovanjima doći će kraj. Pa zar ti misliš da bi svijet dopustio tako nešto u srcu Europe na kraju dvadesetog stoljeća. Vidiš kako je Berlinski zid pao, vidiš što se događa u Čehoslovačkoj i Mađarskoj, bit će sve u redu vidjet češ... – Ivan je pijuckao pivo ne usuđujući se pogledati bratu u oči kako ovaj ne bi primijetio strah u njegovima, kako ne bi primijetio da laže samo kako bi ga umirio.

– Vidiš, mi smo ovdje na granici. Odmah preko Dunava je sve pod njihovim nadzorom. Vojvodina! Ako krenu sa svim svojim naoružanjem, Vukovar i ovaj dio Slavonije prvi su na udaru. Pa zar ti misliš da su oni glupi? Oni pedeset godina spremaju i gomilaju oružje, obrazuju kadrove, tehnički su u prednosti pred Hrvatima k'o baba s vilama naspram komandosa u punoj ratnoj opremi. Ivane, kupio sam pištolj

na crno, samo nemoj da Marica znade, samo bi se uzrujavala. Nemoj čekati zadnji čas, napravi što možeš, poveži se s onim svojim šezdesetoosmašima, obrazujte ljude, pripremite ih za predstojeće događaje – Hrvoje je zadihano govorio gledajući brata ravno u oči.

– Hrvoje pretjeruješ, ma pusti da prođe vrijeme i, ako se pokaže da je situacija zaista tako ozbiljna kako ti kažeš, ljudi će se sami već organizirati!

– Ma ti ne razumiješ – povisio je Hrvoje glas. – To su naša djeca u pitanju čovječe, tvoj sin Marijan služi rok u nji'ovoj vojsci! Šta ti misliš, da će oni njega tek tako pustit' ako dođe do puča? Tvoj sin borit' će se na neprijateljskoj strani protiv oca i majke. Ivane otvori oči i pogledaj što se događa, krajnje je vrijeme da vi u Zagrebu shvatite da nam je došlo do grla. Umjesto da održavaju tolike mitinge po Trgu Republike, neka se ljudi naoružaju i dogovore. Ti znaš da sam ja vjernik, ali vjera nije dovoljna da se pobijedi u ratu, potrebno nam je oružje, logistika, sto stvari, a oni vaši u Zagrebu kao da sjede na ušima i očima – Hrvoje je naglo ustao od stola te se uzšetao po kuhinji. Ivan se polako pridigao gladeći se po raskuštranoj crnoj bradi koja mu je sasvim skrivala usne, prišao bratu i stavio mu ruku na rame.

– Bojim se Hrvoje, sram me priznati, ali nisam više onaj mladić koji se natjeravao sa srpskom milicijom i urlao parole. Uostalom, ono se u načelu znalo kako će završiti, a sada... suočeni smo s nečim mnogo gorim i nepredvidljivijim. Reci mi što da radi stari konj poput mene koji se zapuše nakon pet stepenica, kome ću ja biti od koristi kada niti vojsku u mladosti nisam odslužio? Tko će se boriti, ne misliš valjda na ovu djecu kojima je glavni cilj u životu napiti se i plesati u diskaču, pa oni niti nemaju ideala. Gledam ih svakog tjedna na predavanjima, ne znaju tko su, kuda pripadaju, to su izgubljeni mladi ljudi! – rekao je Ivan razmahujući se rukama po zraku.

– Vi u Zagrebu još ništa niste doživili, zato ti ljudi i jesu neopredijeljeni. Vidit' ćeš kada zagusti k'o što je nama ovde zagustilo, svi će odma' pronać' svoje mjesto. Ako si katolik, Hrvat, pošten čovjek ili jednostavno čovjek koji voli zemlju u kojoj živi i razmišlja trezveno, pronaći ćeš brzo stranu kojoj pripadaš. Bit' će naravno i onih koji će se prikloniti drugoj strani, ali niti taj problem nije nerješiv. Ivane, brat si mi, znam te možda bolje nego poznajem samog sebe, ti si borac kako bi se reklo "fighter", nisu važne godine, važno je srce! – s tim riječima Hrvoje je prekinuo svoje izlaganje, jer su u tom trenutku u kuhinju banuli Eva, Srećko i Zoran od glave do pete obučeni u crno.

– Tata, idemo van, mogu li posuditi auto? – rekao je Srećko molećivo.

– Dobro, uzmi ga, ali nemojte mi se vozat' po Borovu naselju, znaš kako je opasno tamo!

– Super, nego idemo mi, nećemo se vratiti baš jako kasno, OK?

– Dobro, 'ajde sad razlaz djeco, vidite da stric i ja razgovaramo. Javi se mami na odlasku! – viknuo je Hrvoje za njima kada su već izlazili iz kuće.

* * *

– Imam tu apaurina, praxitena i nekaj kaj nemam pojma kaj je! – rekla je Eva, pokazujući glavom na otvoreni dlan na kojem su se nalazile šarene tablete. Stajali su nasred disco cluba ispred velikog ogledala. Tablete su na brzinu podijeljene između njih troje da bi ih zatim zalili pivom. Kako su odskakali izgledom od ostalih mladih ljudi koji su se nalazili u klubu, svi pogledi prisutnih bili su prikovani za njih, a posebice za Evu čije je lice bilo blijedo kao kreč, oči i usta namazane crnom olovkom, a crni dugi nokti su u ritmu muzike sijevali zloslutno zrakom. Kada su se uvjerili da su

napravili dovoljan show u tom klubu za večeras, jer nekolicina ih je razjapljenih usta buljila u njih s nevjericom, krenuli su prema izlazu.

– Di ćemo? – upitala je Eva.

– Idemo se malo provozati do kafića "London" – dodao je Srećko.

Neko vrijeme muvali su se po kafiću da bi se zatim uputili autom u disco club. Kada su ušli, nekolicina ih je začuđeno premjerila od glave do pete. Zoran i Srećko sjeli su za šank, a Eva je odmah prepoznala neku omiljenu pjesmu te se zaletjela do plesnog podija te počela izvoditi neki divlji ples. Pogledi ljudi u klubu sada su bili prikovani za Evu. Nekoliko mladića se odvažilo te krenulo prema noj u nadi da upozna tu neobično našminkanu djevojku, ali ona ih je na brzinu odprašila jer nije nalazila da su interesantni. Nakon nekog vremena u klub je ušetao mladić u crnoj kožnatoj jakni, duge crne kose utegnute u konjski rep. Eva je krajičkom oka promotrla frajera te zaključila da prilično dobro izgleda. Nekoliko minuta nakon toga frajer se približio Evi i upitao je što želi popiti. Eva ga je iskosa pogledala nezainteresiranim pogledom i dobacila da će popiti pivu. Večer je prolazila, Zoran i Srećko sjedili su sada u jednom od separea s četiri cure i nešto vrlo žučno raspravljali. Eva je stajala na drugoj strani kluba i ljubila se s frajerom u kožnatoj jakni. Jedna od djevojaka koje su sjedile s dečkima za stolom ustala je naglo te odšetala do skupine mladića koja je stajala kod šanka. U jednom trenutku Srećko je shvatio da se nešto događa te je lupio ispod stola nogom Zorana u koljeno. Okrenuli su glave u smjeru šanka da bi začuli kako se tipovi nešto prepiru s djevojkom. U jednom trenutku skupina tih mladića krenula je prema Evi. Srećko i Zoran naglo su ustali te pošli prema njima. Jedan od mladića obratio se frajeru u kožnatoj jakni: – Ej Joco, da ne bi možda kresnuo danas koju purgericu?

Mladić se blesavo osmjehnuo ništa ne shvaćajući. Isti

mladić koji mu se obratio pokazao je glavom prema Evi te dodao: – Mala je kurva purgerska, ne mogu vjerovati da ćeš završiti s ustašicom?!

Mladić s konjskim repom kao ofuren se odmakao od Eve i zaprepašteno je pitao: – Tiii... si purgerica?! Jebo ti pas mater što mi ne reče prije!

Srećko je uskočio između njih i rastavio ih od Eve te dobacio mladićima koji su već bili spremni potući se: – Dobro je momci, mi sada idemo van, ne želimo probleme, je li tako?!

Šaka koja mu je doletjela u glavu srušila ga je na pod. Zoran je munjevito reagirao te počeo sumanuto udarati oko sebe tako da su momci ubrzo bili onesposobljeni. Ipak je Zoran bio prvak Jugoslavije u judo-u i još k tome stariji od njih tri, četiri godine. Srećko se pridigao s poda te su se sve troje izgubili iz kluba ne čekajući da dođe pojačanje. Srećko je sjeo za volan, a Zoran se smjestio otraga. Eva je stajala blizu auta pogledavajući prema izlazu iz kluba iz kojeg su se polako pomaljale glave pretučenih mladića.

– Ajde jebem mu mater, ulazi u kola ne želim više sranja!
– zaderao se Srećko paleći motor. Eva je i dalje stajala ljutito pogledavajući prema mladićima. Oni su se približili na desetak metara od auta, a jedan iz društva proderao se obraćajući se Evi: – E purgerice pogledaj onaj zid što na njemu piše! – Eva se nezainteresirano zagledala u zid primjećujući natpis na ćirilici. Ne znam ja kaj ti to piše stari moj, ne čitam ćirilicu, žišku?! – doviknula je pjetliću namjerno naglašavajući zagrebački sleng. Mladić je ljutito napravio još nekoliko koraka te se zaderao obraćajući se Evi: – Piše: ovo je velika Srbija, upamti purgerice ovo je Srbija, a bit će i tvoj usrani Zagreb! – Eva se posprдно nasmiješila i odgovorila tipu ironičnim tonom: – Ma znaš kaj, jebe se meni za tvoju Srbiju, koliko sam ja informirana nalazim se u Hrvatskoj, a to kaj si ti završio samo osnovnu školu i to jedva s dva pokazuje tvoje

poznavanje zemljopisa. – U tom trenutku mladići su se zbu-njeno pogledali, a zatim su kao pobješnjeli psi krenuli prema autu. Srećko je provirio van i na silu uguravajući Evu unutra zalupio vratima, dao gas te potjerao auto što dalje od Borovog naselja. Za njima je doletjelo kamenje te je jedan od njih malo oštetio zadnje vjetrobransko staklo. Srećko se u vožnji okrenuo prema Evi te prosiktao: – Koja glupa ideja provocirati lude Srbe, glupačo! Što se stakla tiče reći ću starom da se to dogodilo na parkingu i da ne znamo kako se dogodilo, OK?

– Dobro, kaj si tak nabrijan, uostalom kaj se ti ljudi pjene, pa kaj onda kaj sam iz Zagreba, fakat, fakat nisu normalni! – rekla je Eva uvrijeđeno i utonula u naslon sjedišta. Srećko je opsovao i naglo zakočio. Okrenuo se prema Evi te prosiktao: – Ti stvarno nemaš pojma "kaj" se ovdje događa, e reći ću ti "kaj" se događa, a ti ćeš me lijepo saslušati da ne bi poslije ja bio kriv kada te neka budala razbije na ulici jer ne paziš što pričaš! – rekao je Srećko te počeo objašnjavati Evi neke od glavnih pojmova iz leksikona "Kako ostate normalan i preživjeti u Vukovaru".

Tri dana prošla su u hipu, bližilo se vrijeme povratka u Zagreb. Ivan i Hrvoje upravo su se vratili s tatinog i maminog posjeda u Cerni i sada su sjedili na terasi pijuckajući pivo. Strina Marica je užurbano spremala slavonske specijalitete koje su baka i dida slali snahi u Zagreb te plodove iz vukovarskog vrta u veliku platnenu torbu. Kada je potrpala sve stvari u nju torba je izgledala kao napuhnutu mješina. Strina Marica zadovoljno se nasmiješila, obrisala ruke o pregaču i uputila se na terasu.

– Ivane, spremila sam stvari, izgleda da je ipak sve stalo u jednu torbu.

– Odlično! Hvala ti Marice, nego vrijeme je da se krene – rekao je Ivan ustajući od stola.

Dok je Ivan provjeravao ulje u motoru Hrvoje je stajao

pored auta mjerkajući susjeda preko puta koji se nalaktio na verandu i nije odvajao oči od zagrebačkih tablica pogledavajući Ivana s popriličnom dozom mržnje. U sobi na katu Eva i Srećko bili su zadubljeni u razgovor. Eva je vadila kasete iz torbe te ih stavljala na madrac koji se nalazio na podu, dok ih je Srećko pomno proučavao mrmljajući nešto ispod glasa.

– Znao sam da ćeš zaboraviti, pa nisi mi snimila "Big Black" i "Einsturzende Neubauten" to sam ti izričito ponovio nekoliko puta da ne zaboraviš! – Srećko je negodovao.

– E jebem mu, pa ne mogu ja na sve misliti! Budi sretan da sam ti i ovo snimila, uostalom koga poznaješ u Vukovaru tko ima original kasetu "Mizara"? Prošla sam cijeli cjelcati grad da je nabavim, a ti ovako! – protestirala je Eva uvrijeđeno.

– OK nemoj se odmah ljutiti. Nego mislim da te stari zove, daj virni kroz prozor.

Eva je ustala s poda i bacila pogled kroz prozorsko staklo. Vani na ulici stari je mahao rukama i dozivao je. – Isuse Kriste fakat me blamira, pa probudit će cijelo susjedstvo svojom larmom. Čuj bolje da ja pođem dok netko nije došao i umlatio ga – namignula je Eva te pokupila ruksak koji je ležao na podu.

– Ako ne dođem prije, svakako se vidimo ovo ljeto kada budem došao u Zagreb na prijemni ispit. Budi mi dobra i ne radi pizdarije, dogovoreno? – namignuo je Srećko.

– Aha moš' si mislit! – Eva se nasmijala i afektirano zatreptala očima. Kada je izlazila iz sobe Srećko doviknu za njom: – Pozdravi mi Marijana i poruči mu nekako diskretno, znam da vas zove iz kasarne, da se vidimo sljedećeg mjeseca i da ću mu nabaviti dobre trave.

Eva se sjurila niz stepenice lupajući svojim Martensicama tako da je sve odzvanjalo. U trku je poljubila strinu Maricu te izjurila van. Otac Ivan i Eva ubrzo su se uputili niz zavojitu ulicu dok se iza njih dimilo kao u pušnici. Dok su

promicali cestom pored sela, Eva je prepričala ocu događaj koji se zbilo u Borovu naselju. Otac Ivan promrmljao je nešto sebi u bradu te se zagledao u vjetrobran. U nekoliko je navrata pokušala zapodjenuti konverzaciju s njime, ali bez uspjeha. Ivan je bio još zamišljeniji nego kada su dolazili. Čak se nije osvrtao na punk muziku koja je treštala iz zvučnika, niti jednom nije potražio stanicu radio Zagreba koja je davala vijesti. Razmišljao je o razgovoru koji je vodio s bratom te se strah sve više budio u njemu. Sve do kuće nisu prozborili više niti riječi.

THE SHOW HAS BEGUN

Bližio se lipanj mjesec tako da je zadnjih dana u kasarni postalo neizdrživo od vrućine i smrada prljavih čarapa. Marijan je sjedio ispod široke krošnje drveta koje se nalazilo na samom rubu poligona okruženog šumom s bocom piva u ruci i promatrao vojnike koji su trčali uokolo pripremajući sve za večernju feštu. Kapetan Milorad izdavao je naredbe podvrisujući svojim nimalo autoritativnim glasom. Nasred poligona stajala su tri ražnja na kojima se pekla svinjetina. Vojska je bila u totalnom rasulu, nepropisno odjevena, neobrijana, a neki od njih hodali su po betonu bosi. Od kada su ih odveli iz kasarne smještene u Subotici vojnici su maltene bili prepušteni sebi. Ionako narušenu disciplinu kvarili su ponajviše rezervisti. Bilo je među njima i starijih ljudi od kojih četrdeset i pet i više godina koji su bili najbučniji. Dok je dio vojnika marljivo radio a ostali se odmarali, rezervisti su uglavnom lunjali naokolo pijani, obrasli u višemjesečne brade razgledavajući tenkove i bojna vozila koja su stajala neuredno posložena na rubu poligona. Kako je vrijeme boravka u kasarni odmicalo ljudi su postajali nervozniji. Nekoliko mjeseci unatrag vojnici su se počeli grupirati po nacionalnoj pripadnosti. Srbi i Crnogorci držali su se prepotentno i često su znali maltretirati Hrvate i Šiptare. Šiptari su se najbolje osjećali u društvu Hrvata, a Hrvati su se najbolje osjećali kada ih nitko nije dirao niti gledao. Bosanci i oni ostalih nacionalnosti družili su se uglavnom sa svima ne obraćajući previše pažnju na interne sukobe. U kasarni je živjelo sedam Hrvata. Osim Marijana bila su tamo još dva dečka iz Zagreba, po jedan iz Osijeka, Čakovca, Ogulina te Novalje. Njih sedmorica počeli su se intezivno družiti zadnjih mjeseci bez obzira na to što su ih dijelile velike razlike u karakterima. Dečki su budno pratili političku situaciju još od vremena kada su tek stigli na odsluženje vojnog roka.

Kako se kriza u Jugoslaviji počela zahuktavati sve se žešće u njima budio prkos, počeli su se postupno buditi. Događaj na Plitvicama oko Uskrsa devedeset i prve godine jednostavno ih je napravio svojevrsnim urotnicima. Prvo su Srbi počeli zazirati od njih dobacujući im u prolazu da su ustaše i slične gluposti, a zatim su se i sami počeli nekako zbližavati osjećajući se sigurnije zajedno, u grupi. Pokolj u Borovu selu potakao ih je prvi put da počnu razmišljati o bijegu. Bilo je potpuno jasno da jugovojska štiti četnike i postojala je opasnost od toga da njih pošalju u Slavoniju u sada već stvarni ratni sukob. Bilo je to prilično realno razmišljanje ako se uzme u obzir koliko blizu linije sukoba su bili smješteni. Od kada su ih doveli sedmorka je počela kovati plan. Bilo je prijedloga da se prepliva Dunav do onih suludih da ukradu uniforme i vozila te se "jednostavno" išuljaju iz kasarne.

Sunce je pripeklo tako jako da je još samo nekolicina trčkarala naokolo i pripremala hranu, ostali su se izležavali na suncu kao gušteri. Marijan i Siniša, dečko iz Dugava, s kojim se Marijan bio sprijateljio još na samom početku, ležali su u hladovini i pijuckali piva. Nataknuli su na nos sunčane naočale i uživali pod širokom krošnjom. Marijan odjednom začu bat koraka koji im se približavao. Otvorio je polako oči da bi ugledao Šiptara Idrizija kako im prilazi razmahujući se rukama. Lijeno se pridigao i upitao Idrizija što se događa. Maleni tamnopusi mladić uzbuđeno je ispalio k'o iz topa: – Doš'o ti otac, ajde požuri, čeka te kod rampa! Imaš slobodno do večeri. Marijan je uskliknuo od uzbuđenja i prodrmao usnulog Sinišu. Kako ovaj nije reagirao skočio je na noge, poravnao hlače i zaputio se prema rampi. Kada ga je ugledao ustuknuo je i zapiljio se iznenađeno u oca. Otac Ivan izgledao je barem pet godina stariji, čak se moglo primijetiti da je smršavio i izgubio svježju boju s lica. Samo njegove oči cacklile su se kao u mačke dok je pogledavao sina sa smiješkom.

– Bok stari izgledaš grozno, nego daj ti meni reci kako si me pronašao?

– E jebi ga, raspitao se u kasarni i krenuo te tražiti. Jedva sam došao dovde, kontrole su gotovo na svakom kilometru. Nego pustimo sada to sine, moramo ozbiljno razgovarati. Postoji li ovdje neko sigurno mjesto?

Marijan je kimnuo glavom i krenuo stazicom koja je vodila u selo. Hodali su prašnjavim puteljkom. Marijan je pljuckao na zemlju i pogledavao zainteresirano oca. Kada su odmakli dovoljno daleko od kruga kasarne Ivan je usporio korak i obratio se Marijanu uzbuđenim glasom.

– Ovako stoje stvari, organiziramo bijeg, ali za to je potrebno da se vratite u kasarnu u Subotici. Ovdje je isuviše kontrola, bilo bi naprosto nemoguće. Kada sam stigao tamo i saznao da vas nema gotovo sam poludio od muke, bio sam siguran da ste otišli na bojište. Nego slušaj po redu – rekao je Ivan i razvezao priču zastajkujući na važnim stvarima kako bi bio siguran da ga sin još uvijek prati. – Vas je sedmorica. Trebat će nabaviti tri automobila subotičkih ili još bolje novosadskih registracijskih oznaka što neće biti problem, jer stric Hrvoje ima neke kolege Mađare u Subotici i Novome Sadu. Plan je jednostavan. Ono što vi trebate učiniti je uskladiti satove i preskočiti zaštitnu žicu u određeno vrijeme na mjestu gdje ćete proći koliko toliko neopaženi. Mi bismo vas čekali s automobilima na dogovorenom mjestu u blizini. Zatim biste u vožnji skinuli odjeću, bacili usput u neki kanal, a ovo poslije je naša briga! – Ivan je zastao i počeo puniti lulu.

– Dobro stari sve je to OK samo što ako nas uhvate pri bijegu, odosmo u kurac!

– Ako vas uhvate to je već ozbiljna situacija, ali ja se pozdam u vas. U kasarni mi je rečeno da ćete se vratiti kroz tjedan dana. Imate nakon toga još tjedan i pol da razmislite o bijegu, da prikupite podatke o rasporedu stražarenja i to je

sve. Gledaj Marijane, vojska je koliko sam vidim i koliko mi pričaš u totalnom rasulu. Zasada su previše zaokupljeni sami sobom da još o vama vode brigu, pa pogledaj samo kako izgledaš, ličiš na pijanog rezervistu. Dobijam informacije od prijatelja da naši dečki sustavno bježe iz jugoslavenskih kasarni. Pričao sam s nekima od tih mladića i znaš što mi govore, svugdje isto. Nemar, nedisciplina, ne zna se tko pije a tko plaća. Iskoristite priliku sada dok ne bude kasno. Jesi li ti svjestan čovječe da te mogu poslati u borbu i što ćeš onda. Probaj biti malo kockar i razmisli dobro o ovome što sam ti rekao. Porazgovaraj s dečkima i odlučite. Ako te strah uvijek postoje drugi načini, ali s manje šanse da će upaliti.

– Koji drugi načini, mi tamo razmišljamo samo o bijegu, to vidimo kao jedini izlazak, o čemu ti to pričaš?

– Izglumiš depresiju i nagutaš se apaurina, to može proći kao pokušaj samoubojstva ili ti nabavim na primjer potvrdu da se trebaš pojaviti kroz dva tjedna na prijemnom ispitu u Zagrebu, ima načina ali ti ipak razmisli o bijegu.

Laganim hodom uskoro su stigli do sela te su krenuli prema obližnjoj krčmi. Ivan je u jednom trenutku zastao i uhvatio Marijana za nadlakticu te progovorio ispod glasa: – Slušaj me sada, nazvat ću te u kasarnu točno za osam dana. Kada te budem pitao da li imaš probavnih smetnji, odgovor da značio bi da planiramo bijeg. Ako tako ispadne, stric Hrvoje posjetit će te nakon tjedan dana, a ti za to vrijeme obavi što sam te molio. Stric će ti dati posljednja uputstva.

Ivan je zastao i okrenuo se prema Marijanu zagledavši mu se u oči. – Ako to uspije sine za dva i pol tjedna u ovo isto vrijeme sjedit ćeš s komadom u Tkalčićevoj i pijuckati rashlađeno pivo, razumiješ?!

– Tata ako ovo uspije ja se namjeravam prijaviti u gardu, odlučio sam!

Ivan je pogledavao sina u nevjerici, a zatim je progutao slinu i rekao hrapavim glasom: – O tome ćemo kada se nađeš

na sigurnom, a ne bih se okladio da tada nećeš promijeniti mišljenje. Nego zaboravimo sada to, rano je o tome razmišljati. Ova dva tjedna bit će ti najduža u životu, zato se ne zamaraj sada drugim stvarima. Hajde, sada te vodim na ručak! – Marijan je odsutno zakimao glavom i zaputio se za ocem u krčmu.

SASVIM OBIČAN DAN

Školska godina prošla je kao u hipu i sada je bilo vrijeme pozabaviti se školskim praznicima. Eva je po cijele dane izbivala iz kuće dolazeći doma u sitne sate, skidajući Martensice pred vratima i ušuljavajući se u stan na prstima. Danas je bila prilično dobro raspoložena, a imala je debeli razlog. Andrejini roditelji ustupili su svojoj kćeri vikendicu na korištenje čitava dva tjedna. Andreja je odlučila provesti ljetovanje u društvu Mirana i Eve u svojoj vikendici u Rapcu. Čitav dan Eva je pjevala po kući navivši zvuk na liniji do daske i spremajući stvari u sportsku putnu torbu. Kako se bližilo večer postala je sve nemirnija. Dogovor je bio da se Miran i Eva pojave kod Andreje u osam sati navečer i tamo ostave stvari te se prošetaju do grada. Eva je stanovala u Radićevoj ulici, a Andreja niti deset minuta hoda udaljena od nje u Novoj Vesi. Kada je napokon zatvorila torbu odšetala se do dnevne sobe da se pozdravi s roditeljima. Mama je bila na jednoj od svojih sjedeljki s babama iz susjedstva, dok je tata sjedio u fotelji zadubljen u 'Vjesnik'. Stajala je na do vratku rastežući prstom žvakaću gumu pokušavajući privući njegovu pažnju lupkanjem Martensice o parket. Kada niti nakon nekoliko minuta nije podigao pogled Eva se namrštila i dobacila mu: – Kaj si ti gluh, ništa ne čuješ. Ma nema veze ja idem, pozdravi staru i vidimo se za dva tjedna! – Kada se okrenula na peti i uputila prema hodniku Ivan ju je dozvao iz sobe. Vratila se do vrata i s dosadom na licu upitala ga što hoće. Ivan je zaklopio novine i pogledao je ozbiljno. – Eva i sama znaš kakva je situacija u zemlji. Pazi što radite tamo i ne razgovaraj ni sa kime o politici, jer u Istri ima dosta Srba.

– Ma nemaš frke, uostalom koga uopće zanima politika, idem na more da se zabavim i istulumarim, a ne da čitam 'Vjesnik' – rekla je namrštivši se.

– Samo još nešto, brat ti se možda vraća kući za nekoliko

dana, pa bi bilo lijepo od tebe da nazoveš i pozdraviš ga!

– Je, sam' ak' uspije zbrisati! Ak' ne uspije, onda ne bu baš tak skoro došo nego tek kada mu završi redovni rok!

– Ti si isto blesava. Koji put me zgrozi pomisao kako te apsolutno ništa ne zanima. Pojma nemaš što se događa u zemlji, pojma nemaš da ti rođenom bratu prijeti odlazak na front – ljutio se Ivan.

– Znam ja sve kaj se događa samo da znaš! – uvrijeđeno će Eva. – Znam da je rat i znam da je buraz u totalnom sranju, ali kaj ja tu mogu? Kaj? Ja se samo želim odmoriti od škole, a ionako sam čula da rata zapravo i neće biti nego će se sve to fino riješiti na miran način. Nego, si čuo za onaj Berlinski zid?

– Daj odi na more da više ne slušam gluposti koje trabunjaš i javi se s vremena na vrijeme – Ivan je ponovo uzeo 'Vjesnik' u ruke te se zadubio u neki članak. Eva je uvrijeđeno podigla glavu, pokupila torbu i zalupila vratima stana što je jače mogla. Ivanu je još pet minuta odzvanjalo u glavi.

Bila su četiri sata izjutra kada su ušli u Andrejin stan. Roditelji su bili kod bake i djeda u Zagorju, a polugluha baka spavala je snom pravednika u malenoj sobici na kraju hodnika. Andreja se odmah bacila na pakiranje dok je Miran zasjeo pred televizorom stavivši kasetu u video. Eva se smjestila na podu motajući jointe "za put". Nakon sat vremena svi su sjedili pred televizorom gledajući "Betty Blue" dok je joint kružio od jednog do drugog. U jednom trenutku Eva je pogledala na sat i kriknula: – Joj ljudi pa vlak nam kreće za pola sata.

U tom trenutku nastala je jurnjava po stanu, stvari su letjele, zamatali se sendviči, sve se odvijalo kao na automobilskim utrka. Nakon kratkog vremena istrčali su iz stana zaputivši se prema tramvajskoj stanici. Tramvaj je kasnio dobrih petnaest minuta tako da su doslovno ispali iz tramvaja jureći prema kolodvorskoj zgradi. Vlak je stajao na peronu

dok je monoton glas najavljuvao njegov polazak. Njih troje utrpali su se u vagon, teško dišući i sopcujući tražeći slobodna mjesta. Na kraju su cijelim putem prostajali u hodniku potihopisujući zlu sudbinu.

BJEGUNCI

Još rano izjutra tog kobnog dana osjećao je da će sve krenuti po zlu. Na jutarnjem pozdravu zastavi nije se pojavio Siniša. Nakon mukotrpane potrage koja je trajala sat vremena, taman kada je Milorad poludio te natjerao vojnu policiju da ga potraži po Subotici, u kasarnu je uteturao Siniša. Na sebi je nosio samo vojničke gaće i na nogama vojničke cipele za izlazak. Lice mu je bilo natečeno, a ispod oka prelijevala se modrica u svim duginim bojama. U trenutku kada ga je ugledao Milorad je zastao te izbećio oči kao žaba. Stajao je dobru minutu tako kao u transu piljeći u nesretnog Sinišu koji je za to vrijeme došetao do njega nesigurnim korakom te stao u stavu mirno. Kada se malo pribrao od šoka Milorad je upitao glasom koji se miješao sa histerijom i strahom: – Pa dobro jesi li ti bre normalan, što bi ovo trebalo da znači?! – promućao je Milorad brišući mokro čelo maramicom.

– Druže vodniče, moram vas izvijestiti da me napala banda huligana, uzela mi svu odjeću te me propisno namlatila! – izvještavao je Siniša dok mu je zrak šištao niz slomljeni prednji zub.

– Ovo je nečuvano, nečuvano. Provest ću istragu u suradnji s civilnom policijom i ako se pokaže da si lagao najebat ćeš ko žuti, jesi li' shvatio bre, idiote jedan?! Da li ti znaš konju jedan neobavešteni da bi zbog ovoga mogao na vojni sud, kretenčino, a da ne govorimo o tome koja ću ja govna morati da progutam od glavešina? – pjenio se Milorad sve podvriskujući na jadnog Sinišu koji je stajao pognute glave i piljio u beton.

– Neću više da čujem niti reči, vodite ga u zatvor dok se ova stvar ne raščisti! – podvrisnuo je Milorad okrenuo se na peti te se žustro zaputio do vojnih zgrada. Dvojica vojnih milicajaca uhvatili su ga pod ruke te odveli s poligona. Neko vrijeme četa je zbunjeno stajala prateći neobičnu situaciju.

Nedugo zatim pronio se glas da je netko od vojnika koji je jučer navečer također imao izlazak vidio Sinišu pijanog ko zemlja u društvu neke od domaćih djevojaka. Dok su se mladići prepirali među sobom o mogućem tijeku Sinišine noćne avanture, Marijan je stajao na mjestu kao ukopan. Vrtilo mu se u glavi i šunjelo u ušima. Imao je nekakav neugodan predosjećaj da je ovo prvo od sranja koje se trebalo baš danas dogoditi. Taj dan bio je Marijanu i šestorki neobično bitan, jer za danas je bio najavljen i pomno isplaniran bijeg iz kasarne. Dok je stajao na poligonu i koljena mu klecala prišao mu je Ante, dečko iz Novalje.

– Jeba mu vrug mater blesavu, da mu jeba mater! Marijane, on otpada a nas šestoro nastavljamo s planom, dogovor je pao, svi su se složili, nemoj sada ti zajebavat' di ne moraš! – prosiktao je Ante ispod glasa bubnuvši Marijana laktom među rebra.

– Slažem se s vama, uostalom sam si je kriv kreten, što je baš jučer morao uzeti slobodno? – čudio se Marijan.

– Ti još pitaš?! Ma otiša' se budala pozdraviti s onom malom Mađaricom s kojom petlja nešto već nekoliko mjeseci. Još ako je istina što se priča da je bio pijan, ne bih se čudio da već cijela Subotica laje o našem bijegu. Jeba mu mater blesavu, da mu jeba mater!

– Možda bi bilo bolje da nazovem našu vezu i kažem da se sve odgađa na neko vrijeme. Ne treba se izlagati bespočetnoj opasnosti. Što ako je vijest o bijegu došla do kasarne i što ako znaju pojedinosti pa sada samo čekaju da nas ćope, jebem mu mater, ja sam za to da se bijeg odgodi. I da možemo sada do Siniše od njega ne bi bilo velike koristi. Znaš i sam kakav je kada se napije, ničega se ne sjeća ujutro! – rekao je Marijan cokućući jezikom.

– Ma zajebi taj plan. Nas petoro smo za bijeg, petoro protiv jednoga, dakle danas se bježi i to je to! Kako ne vidiš da oni baš računaju na to da smo se usrali te da ćemo baš sada

odustati. Uostalom, ma tko bi Siniši virovo. Siniši koji je glavni zajebant u ovoj kasarni, ajde Marijane smiri živce i oladi glavu. Večeras se bježi pa imaj na umu da bježimo s tobom ili bez tebe.

– Imaš pravo, ako nas sada uhvati strah nikada nećemo pobjeći odavde. Možete računati na mene, makar, kada malo bolje razmislim, jebem mu mater ne miriše mi sve ovo na dobro.

– Ča si se tako usro Marijane, odi leći odmori se, popuši joint, saberi misli. Po dogovoru, danas se nećemo suviše susretati a navečer se vidimo u dogovoreno vrijeme. Provjerio sam raspored stražarenja i sve je na mjestu, Idrizi je danas na straži dakle ne bi trebalo biti nikakvih problema. Ako nas i opazi neće nas odati, pouzdan je to dečko – Ante ga je tutnuo među rebra te se zaputio prema kantini zajedno s ostalima.

Nakon ručka neki od vojnika zaputili su se prema spavaonicama dok su se drugi razmilili po kasarni u nadi da će pronaći neko sjenovito mjesto kamo bi se mogli skloniti od nesnosne vrućine. Marijan je sjedio na poligonu s dva Makedonca i jednim Sarajlijom pijuckajući piva koja su prošvercali izvana. Razgovarali su uglavnom o nogometu i djevojkama. U ovoj drugoj temi prednjačio je Makedonac Staniševski koji je upravo opisivao jednu od svojih nebrojenih ljubavnih avantura s nekom malom Albankom iz svojega rodnog sela. Dok su druga dvojica slušali priču otvorenih usta svaki čas zapitkujući pojedinosti, Marijan je sjedio posve isključen iz razgovora dok je pijuckajući pivo buljio u prašinu na poligonu. Njegove zle slutnje ubrzo su postale java. Baš u trenutku kada je Staniševski opisivao opseg grudi po njegovim pričama vatrene djevojke, do njih je dotrčao Albanac Ramiz, dečko koji je cijelo vrijeme visio s Idrizijem. Prišao im je te zastao teško otpuhujući.

– Šta je Ramize, da ti nije možda zmiija ušla u gaće, daj sjedni ovdje odmori se, popi pivo, kuda si navalio po ovoj

vručini – nasmijao se Staniševski.

– Nemam vremena, drugar Idrizi je u bolnici loše vrlo loše, došo samo da javim pa odmah trčim natrag. – Kada je povezao riječi bolnica i Idrizi, Marijan je kao ofuren skočio na noge te se zablenuo u Ramiza. Vidio je da ga svi čudno pogledavaju pa se nespretno protegnuo i nemarno dobacio Ramizu: – Što je, da se nije i on napio ko Siniša pa mu sada ispumpavaju želudac?

– Ma nije brate, puno gore, penjao se Idrizi na drvo, pao budala s četiri metar visine. Izgleda slomio obe noge – rekao je Ramiz uzbuđeno cupkajući na mjesto – nego nisam zato ovde, došo' sam da ti kažem da je došlo do promene u raspored stražarenja pa si tako sada ti Marijan na straži danas, samo sam to došao da ti kažem.

Marijan je probljedio kao kreč u tom trenutku dozivajući zdrav razum upomoć. U jednom času pomislio je da se Ramiz vjerojano šali te mu je dobacio: – Ajde ne seri Ramiz, ja sam na redu tek za tri tjedna, nemoj me zajebavati. Stražari onaj koji bi trebao biti sljedeći po redu.

– Meni rekli da te obavestim a ti se svađaj s njima, ma radi što želiš ja sam svoje obavio, zbogom drugar! – rekao je Ramiz i otrčao u istom smjeru iz kojeg je došao. Marijan je kao ošamućen oteturao za njim. Nakon što je pokušao uvjeriti vodnika Milorada da danas nikako nije njegov red za stražarenje ovaj ga je otprašio van u roku od pola minute derući se na njega da ga ne ometa s takvim i sličnim glupostima. Kome se god probao obratiti nitko ga nije htio niti saslušati. Marijana je već polako hvatao očaj. Zaputio se kasarnom kako bi pronašao Antu. Nakon petnaest minuta potrage pronašao ga je u dnu poligona iza velike živice kako puši joint. Kada mu je ispričao što se dogodilo, Ante se zbunjeno zagledao u njega te ga prvo optužio da ga Marijan zajebava. Nakon što mu je ovaj oduzeo joint te ga bacio preko živice uhvatio za ramena i prodrmao te mu izložio svoje sumnje,

Ante se zamislio. – Misliš li da su to namjerno izveli kako bi nas onemogućili u bijegu? Prvo su unajmili nekoga da pretuče Sinišu i oduzme mu svu odjeću, zatim su tebe preko reda baš danas stavili na dežurstvo... Čekaj malo a što je s ostalima, zašto se nama nisu desile takve stvari? Stari moj ja mislim da je sve to jebena slučajnost – rekao je Ante gledajući ga u oči.

– Slučajnost ili ne situacija se sada do daske promijenila, previše je opasno riskirati u ovakvim okolnostima, morat ćemo odustati od bijega! – rekao je Marijan uzbuđeno.

– A ne, nikako ne odustajemo. Bježimo danas makar nas sve pohvatili i stavili u bajbok. Uostalom mislim da ćeš morati razmisliti dobro o nekim stvarima stari moj! – Ante ga je pogledao izravno u oči.

– Kojim stvarima, kaj ti briješ i kaj me skidaš pogledom, koji ti je kurac, bekni što se događa? – ljutito će Marijan.

– Kao prvo tu su neke činjenice, zar ne? – Ante ga je pogledao ispod oka te nastavio – netko mora stražariti, jer ako onaj kreten od vodnika dođe slučajno u obilazak napraviti će uzbunu i otići potražiti krivca prvo u spavaonicu. Kako nas tri bjegunca dijelimo istu spavaonicu, prvo što će ugledati je tri umjesto jednog praznog kreveta, a tada smo svi najebali ka' žuti jer će pogledati i u ostale spavaonice, ustanoviti vrlo brzo da mu fali ravno šest ljudi i nastaje sveopći kaos! Napraviti će uzbunu i kakve smo sreće pohvatati nas taman dok budemo milili preko ograde. Eto o kojim stvarima moraš voditi računa! – ozbiljno će Ante.

– Aha, sada su ti najednom pune gaće, sada je k'o opasno izlagati se!/? A kada sam ti još jutros govorio rekao si mi da paničarim.

Marijan je zastao i u jednom se trenutku zablenuo iznenađeno u Antu.

– Čekaj, ne misliš valjda ono što mislim da misliš?"

– Ooovaj... mislim da nas sve skupa izlažeš opasnosti, a ti

razmisli. Mislim, ipak tvoj stric organizira bijeg, bez njega ne bi niti bježali danas. Gledaj ovako...

Ante je nastavljao nesigurnim glasom gledajući u pod jer mu je očito bilo jako neugodno.

– S tobom na straži bijeg uspijeva sto posto, bez tebe na straži šanse da nas uhvate jednake su 1000:1. Znam da je ovo vrlo teška odluka za tebe, ali razmisli Marijane o posljedicama. Ako nas uhvate jebali smo ježa i odosmo svi u bajbok, pa pred vojni sud a možda i nešto gore. Ako mi uspijemo pobjeći ti bi još mogao ispasti veliki domoljub pa bi te možda čak i mogli pustiti regularno. U svakom slučaju, jebi ga, dobro razmisli.

– Ma jesi ti normalan čovječe. Ujutro kada ustanove da ste zdimili prvo će ići provjeriti tko je bio na straži. Kako sam ja jelte Hrvat pomislit će da sam vam pomogao te da će se netko normalno vratiti po mene nakon nekoliko dana. Da li ti kužiš spiku?! I mene i ludog Sinišu držat će na oku dvadesetčetiri sata na dan kako im ne bi umakli iz vidokrug. Ako i postoji šansa za novi bijeg mi to nećemo moći ostvariti, prvo zbog toga što ćemo ne samo Siniša nego i ja ležati u zatvoru, te stoga što ćemo ostati jedini Hrvati u kasarni. Sada sam ja spreman staviti sve na kocku, ali tvoja dragocjena guzica je u pitanju tako da očito više nema govora o tome. I da znaš jebe mi se živo i da je sam Bog organizirao bijeg. Radije ću ostati ovdje nego da mi poslije popiješ mozak ako bijeg ne uspije te me optužiš da sam vam ja osobno potpisao smrtnu presudu. Toliko o tome Ante, želim vam uspješan bijeg – rekao je Marijan te dodao – molim te samo jednu stvar, a ta je da mojem stricu objasniš zašto nisam bježao s vama kako ne bi pomislio da sam se usrao ili nešto slično.

– Ne brini, reći ću mu sve kako je bilo, valjda će se oni javiti s novim planom, ništa ti ne brini – rekao je Ante te ga potapšao po ramenu i zaputio se polako preko poligona.

– Mahat ću vam sa svojega stražarskog mjesta – procijedio je Marijan ljutito kroz zube, ali Ante je odmakao već predaleko da bi ga mogao čuti.

* * *

Dok je stajao u mraku premještajući se s jedne noge na drugu pogledavao je prema žičanoj ogradi. U krugu kasarne vladala je potpuna tišina, gotovo svi su spavali. Ne baš svi, a zasigurno ne pet prilika koje su se šunjale preko brisanog prostora između kasarne i zaštitne ograde. Kada ih je ugledao Marijan je bacio pogled na sat. Bilo je vrijeme. Proškiljio je kroz ogradu te ugledao tri automobila parkirana u malim razmacima preko puta ulice. Kada je krenulo, sve skupa odvijalo se nevjerojatnom brzinom. Nije to bila akcija tipična za američke filmove. Nije bilo niti pucnjeva niti razbijenog stakla niti povika, čak se nije dizala niti prašina za automobilima kada su produživši cestom nestali u noći. Kada su dvojica preskočila ogradu sva tri automobila upalila su istovremeno motore ne paleći svjetla. Kada je zadnji od njih preskočio ogradu auti su se izvukli s nogostupa te se vješt看 manevrom našli na suprotnoj strani ulice. Marijan je uspio ugledati obrise stričeve glave obasjane mjesečinom. Sjedio je za volanom jednog plavog stojadina. Dok su dečki uskakali na sjedala, motori su tiho radili na mjestu. Marijan je stajao nepomično na svojem stražarskom mjestu dok su mu suze polako tekle niz lice. U tom trenutku proletila mu je glavom nimalo ugodna misao te osjećaj od kojeg mu je čitavo tijelo zadrhtalo. Nije mogao jasno opisati što je to osjetio, ali bio je poprilično siguran da takvo nešto može pripisati šestom čulu. Mislima mu je prošla jasna činjenica da je to posljednji put da gleda strica. U tom beskrajno dugom trenutku uplašio se za vlastiti život, osjećao se prokleta sam i napušten. Suze jada i bijesa tekle su po njegovom blijedom licu dok je

promatrao obrise zadnjeg auta u koloni kako odmiče cestom prema slobodi.

Kada je postalo jasno da bjeguncima ne mogu više ući u trag, u kasarni je zavladao cirkus. Marijan i Siniša stajali su u stavu mirno pred velikim drvenim stolom za kojim je sjedio poručnik Milenko. Na sva pitanja odgovarali su u stilu dobrog vojaka Švejka, praveći se blesavi. Svima je bilo jasno zašto su Hrvati pobjegli, ali nitko nije mogao dokučiti zašto su ostavili Marijana. Nakon nekoliko sati ispitivanja i maltretiranja tokom kojih ama baš ništa nisu izvukli iz Marijana i Siniše, zaključili su da je sve to bila namještaljka te da je bijeg organizirao netko tko je profesionalac u tim stvarima. Slušajući to, Marijan se smijao u sebi na pomisao o stricu kao profesionalcu u crnoj ustaškoj odori kako naplaćuje tisuću maraka po glavi bjegunca. Poručnik i ostale glavešine nikako nisu mogli prihvatiti činjenicu da su Marijan i Siniša neupleteni u čitavu priču te su odlučili zatvoriti ih u svojevrsan kućni pritvor. Marijanu i Siniši zabranjen je do daljnjeg bilo kakav izlazak iz kruga kasarne, telefonski pozivi i posjeti. Najveće iznenađenje za njih bilo je kada su saznali da cijela njihova četa odlazi u punoj ratnoj spremi za zapadnu Slavoniju ostavljajući njih dvojicu u kasarni. Kada su upitali Milorada što će dalje biti s njima, prepotentni čovječuljak im je odbrusio da su nekorisna ustaška banda koja bi samo izazvala nered u postrojbi te da će već netko odlučiti što će s njima započeti. Tako su počeli prolaziti najdulji dani za Marijana i Sinišu u kasarni. Kako je većina postrojba otišla raspoređena na različita "krizna" područja, u kasarni je postalo suviše tiho. Marijan i Siniša vrijeme su ubijali igrajući šah i besciljno lutajući polunapuštenim zgradama. Ono malo ljudi što je preostalo čuvalo ih je kao neki vrijedan nakit. Njih dvojica nisu mogli naslutiti što će na kraju biti s njima, a postupno su i izgubili interes za prazna nagađanja. Živjeli su od danas do sutra čekajući da se neka budala dosjeti te ih odvede na prvu liniju bojišnice.

"BAUHAUS"

Telefonski razgovor potpuno ju je izbacio iz takta. Kada je spustila slušalicu u ležište izašla je nesigurnim korakom iz kabine, platila blagajnici neku smiješno malu svotu te se uputila prema izlazu. Na kamenom zidiću u blizini pošte sjedili su Andreja i Miran čekajući nju da se pojavi. Prišla im je, pogledala ih ispod oka te zbunjeno izustila: – Bijeg je uspio samo što se Marijan nije pojavio. Oni njegovi vojnici kažu da se usrao i da nije htio bježati. Ljudi, kol'ko ja poznajem svojeg brata to ne može biti istina, a i stari se slaže sa mnom.

– Hoćeš reći da tijekom bijega koji su organizirali tvoj stari i tvoj stric, Marijan nije uspio pobjeći?! – rekla je Andreja širom otvorenih očiju.

– Oni papci kažu da se on usrao te da zato nije htio brisati, ali ja u to ne vjerujem, kužiš, meni to smrdi, jebem mu mater! – ljutito će Eva. – Slušajte ljudi ne želim o tome čuti više niti riječ do sljedećeg razgovora sa starim! – Eva se okrenula te zaputila kamenim stepenicama prema gradu. Njih dvoje poskakali su sa zidića i krenuli za njom.

Bilo je već jedanaest sati navečer, a još je bilo neizdrživo vruće. Skupina mladih ljudi sjedila je na jednoj od plaža. Neki od njih kupali su se goli u moru dok su ostali sjedili u nepravilnom krugu i razgovarali pijuckajući jeftino vino iz samoposluge. Andreja je prihvatila joint te povukla nekoliko dimova da bi ga zatim prosljedila Evi. Eva je samo odmahнула rukom te prosljedila joint dalje. Nakon nekoliko minuta netko je uhvatio gitaru i počeo svirati. Štimung je bio na vrhuncu kada je Eva naglo ustala s kamenja i krenula prema stazici koja se protezala duž plaža. Nije čula povike doziivanja iza sebe, samo je htjela pobjeći što dalje od te pjesme, od tih napuštenih kretena s kojima nije trenutno mogla dijeliti svoja razmišljanja. Hodajući s noge na nogu uputila se stazicom prema gradu. Usput je uspjela "nažicati" pet cigareta

te se zadovoljno osmjehnuvši zaputila na svoje omiljeno stijenje. Iznad pločnika negdje među drvećem nazirao se disco club "Andrea" iz kojeg se orila glasna glazba. Ispod razine pločnika prostirala se malena kamena plaža obrubljena velikim tamnim stijenama. Bilo je to mjesto na koje je Eva u nastupu melankolije voljela dolaziti. Spustivši se sa staze na plažu prešla je nekoliko koraka te se zaputila prema stijenama. Prešla je nekoliko stijena da bi sjela na zadnju od njih koja je gotovo cijela bila okružena vodom dubine metar i pol. Stavila je slušalice na uši i pritisnula play. Neko vrijeme samo su zvukovi "Bauhausa" dopirali do njezine svijesti. Zatim je svratila pogled na pučinu, tamo gdje se more ljeskalo na mjesecini. Promatrajući taj prizor počela je tonuti u sve mračnije misli. Cijelo tijelo prožeo joj je osjećaj nelagode, zatim i straha. Osjećala je da je ovo ljetovanje posljednje u nizu mirnih trenutaka koji su ispunjavali njezin život. Sve češće je gledala vijesti, razgovarala telefonski s ocem o situaciji u zemlji. Bratov ostanak u kasarni bila je kap koja je prelila čašu. Počela je shvaćati da se događa nešto daleko važnije od "ruženja" po diskačima i divljih tuluma. Sjedeći na stijenama udubljena u razmišljanje, spokoja je u njoj bilo sve manje. Kada se godinama nakon toga znala prisjećati rata govorila je samoj sebi da je sve započelo s "Bauhausima".

ŽUTI FAROVI

Zagreb je lebdio u nekoj prozirnoj sumaglici. Kolovoz mjesec bližio se kraju tako da je sunčanih dana bivalo sve manje. Trenutno je bila noć negdje između jedan i dva ujutro. Pristojan svijet u ovo doba i to još srijedom u sitne sate spavao je snom pravednika. Međutim u Ilici 148, na trećem katu iza crnih masivnih vrata treštala je neka divlja glazba. Već drugi put susjedi su nazvali policiju da naprave reda u tom stanu, ali kako je policija imala pametnijeg posla od stišavanja hrpice balavaca pojavili su se jedanput, popili po pivu i više se nisu pojavljivali. Janko koji je u odsutnosti staraca bio gazda u stanu, priredio je tulum za početak školske godine. Za tulume se uvijek našlo razloga ponekad i suludih kao što je slavlje za "tjedan dana prije nečijeg rođendana" i još k tome tulum za rođendan tog istog čovjeka tjedan dana kasnije. Društvo su uglavnom sačinjavali mladići i djevojke trećeg "d" razreda popularne "Kulture". Bilo je tu i padobranaca, zatim razrednih prijatelja i naravno Jankova mlada sestra Monika koja je poslje svakog tuluma dala sebi truda i dok su ostali još spavali, ona je čistila za njima i prala suđe nagomilano u sudoperu. Taman kada se raspoloženje približavalo vrhuncu netko je otkrio da je ponestalo pića. Neko vrijeme nakon toga kada su ustanovili da je ponestalo i trave odlučilo je nekoliko njih prošetati do Petrinjske i kupiti "cugu" u dućanu koji je radio cijelu noć. Igor se prvi ponudio da se prošeće jer je bio pijan ko zemlja te mu je trebalo svježeg zraka. Deniza koja se svakako željela naći u Igorovoj blizini odlučila je poći s njime, nagovarajući Evu i Janka da im se pridruže. Na kraju su Igor, Deniza, Eva i Janko izašli iz stana te se zaputili prema najbližoj tramvajskoj stanici. Hodali su posred kolnika dižući s vremena na vrijeme pijanog Igora koji se svako malo saplitaio o tramvajske tračnice te padao po cesti.

Zeleni Fiat skretao je iz jedne od pokrajnjih uličica u Ilicu. Gospodin Jozo često se tako u sitne jutarnje sate vraćao s poslovnih pijanki. Ustvari to je bio jedini način da izbjegne provesti večer pred televizorom uz svoju dosadnu i ocvalu ženu. Gospodin Jozo sjedio je za volanom i zirkao preko očala u mokru cestu pred sobom, ustvari jedva da je nešto pošteno mogao vidjeti pošto su mu stakla naočala bila čitavo vrijeme zamagljena, a još je uz to imao tipičan za tu situaciju sindrom duplog vida. Dok je prebiraio po kanalima nabasao je na neku srcedrapateljnu pjesmu iz svoje mladosti. Gospodin Jozo nagario je zvuk i gas do daske razmišljajući o svojem promašenom životu s dosadnom babetinom koja mu nije čak niti djecu htjela podariti. Vozio je praznom Ilicom približavajući se polako brojki šezdeset. U trenutku kada je spazio tu djecu kako hodaju posred kolnika stigao je reagirati, ali zbog prevelike brzine starom Fiatu s istrošenim amortizerima trebalo je dosta dugo da se zaustavi. Kada je ugledala svjetla kako se zlokobno približavaju Deniza je instinktivno odgurnula Igora prema nogostupu, tako da se ovaj sapleo i ispružio po mokrom betonu. Deniza je odskočila u stranu, Janko se u posljednji trenutak bacio u desno te se otkotrljao na suprotni nogostup, jedino je Eva ostala stajati kao paralizirana, gledajući očiju širom otvorenih u zasljepljujuće bijele farove. Na tulumu Eva je popušila sigurno dva jointa jako dobre trave i sada su joj se ta svjetla koja su se približavala činila strašno zanimljivima. Pritisnuo je svom snagom papučicu za gas, ali bilo je već prekasno. Kako nije stigao zbog refleksa usporenih popijenim alkoholom dovoljno brzo reagirati, Eva se u trenutku našla prvo na haubi zatim prislonjena uz vjetrobransko staklo da bi se uslijed naglog kočenja otkotrljala s haube i pala na pločnik. Gospodin Jozo zavalio se u sjedalo brišući maramicom čelo natopljeno znojem. Deniza, Igor i Janko dotrčali su do Eve koja je ležala onesviještena na pločniku. Kako mu se ne bi

ukazala prilika da utekne Janko se u jednom skoku našao kraj vozačevih vrata, naglo ih otvorio te naredio preplašenom gospodinu da izađe napolje. Gospodin Jozo drhturio je kao prut na vodi i nešto zamuckivao. Janko je probao shvatiti što čovjek govori, ali ovaj je nepovezano brbljao o nekakvoj Ančici i o tome kako će ga stara babetina pridaviti. Dok su Igor i Deniza pregledavali Evu bojeći se pomaknuti je, Janko je počeo regulirati situaciju. Izvukao je iz brave ključeve Fiata te zapovjedio Denizi da drži na oku šokiranog gospodina, kako se ne bi dosjetio i dao petama vjetra. Zatim je nestao na nekoliko minuta izgubivši se u ulazu jedne od kuća. Kada je obavio telefonski razgovor s hitnom te policijom vratio se na mjesto nesreće. Nakon petnaestak minuta pojavila su se kola hitne pomoći. Onesviještenu Evu stavili su na nosila te unijeli u kola, a za njom je ušla Deniza. Janko i Igor ostali su pričekati policiju zajedno s vlasnikom zelenog Fiata. Na putu prema bolnici Eva se osvijestila i zagledala zbunjeno oko sebe. Trava ju je još uvijek držala tako da joj je ublažavala bol koji se širio cijelom glavom i nogom koja je također bila ozlijeđena. Kada su stigli u bolnicu Evu su odveli na šivanje glave te su usput obavili rendgenski pregled vrata i noge. Deniza je cijelo to vrijeme nestrpljivo sjedila u čekaonici pušeći jednu cigaretu za drugom. Već je nazvala Evine doma i razgovarala s njima pokušavajući ih umiriti. Otac Ivan bio je na putu za Traumatološku bolnicu. Pogledavajući nestrpljivo prema vratima, Deniza je gasila nogom opušak cigarete na bolničkom linoleumu. U jednom trenutku kao vihor kroz vrata su utrčali Janko i gospodin Jozo. Kako je kasnije saznala Igora su poslali natrag na tulum kako se ljudi ne bi previše zabrinuli. Nakon nekog vremena Deniza i Janko upustili su se u razgovor s gospodinom Jozom. Bilo im je žao tog postarijega gospodina koji im je pričao kako se ubija od posla samo kako ne bi morao sjediti doma i gledati ludu ženu i još ludu punicu. U razgovoru Janko je spomenuo kako je gospo-

din Jozo odmah izreferirao policiji da je on kriv a ne "ta dječica", koliko je točno popio i pojeo na poslovnoj večeri i kojom brzinom je vozio u trenutku kada je došlo do nesreće. Držao se prilično hrabro sve do trenutka kada je postao potpuno svjestan što se dogodilo. Tada se rasplakao kao malo dijete i skupljenih ruku molio Boga da se djetetu ništa loše nije dogodilo. Kada je policija prikupila podatke ugurao je Janka u Fiat te krenuo prema Traumatološkoj bolnici. Kako je Janko poslije pričao, čovjek je plakao cijelim putem pri pomisli što se djetetu moglo dogoditi. Tek kasnije u toku razgovora počeo je spominjati ženu i punicu i to kako bi najbolje bilo da prespava kod brata dok se "baba" ne umiri. Najbolje od svega bila je činjenica, kako je gospodin Jozo rekao, što se baba neće niti najmanje uzrujavati zbog djeteta nego zbog oštećenog auta, gubitka dozvole i mogućeg zatvora. Dok je njih troje tako razgovaralo došetao je do njih postariji doktor te im rekao kako će Evu zadržati u bonici radi dodatnih pretraga. Gotovo istodobno kroz ulazna vrata uletio je otac Ivan. Zastao je na trenutak teško dišući da bi se zatim zaletio prema Denizi.

– Što je, što se zaboga dogodilo?

– Ma gospodine moj ništa ozbiljno, šivanje glave, gležanj malo naotekao te istegnuće vrata, kažem vam ništa ozbiljno, mada ćemo više moći reći nakon pretraga – rekao je doktor smirenim glasom. Ivan se u tom trenutku okrenuo prema gospodinu Jozi i širom razjapio usta: – Jozo, pa od kuda ti ovdje, nisam znao da si dogurao do doktora?! Što radiš ovdje, sigurno si dežuran pa su te zvali zbog operacije ili slično?

Jozo je pogledavao Ivana i s nevjericom u glasu odgovorio: – Ivane, nisam znao da je to tvoja kći, oprostite mi molim te, Isuse što sam napravio! – U tom trenutku Ivan je skočio na Jozu uhvatio ga rukama za revere jakne te se počeo derati na njega. Neko vrijeme frcale su iskre da bi se potom Ivan umorio te saslušao priču od početka. Kako su kasnije

mladi saznali Ivan i Jozo bili su prijatelji još iz školskih dana, da bi odlaskom na fakultet u Zagreb izgubili kontakt. Kako je vrijeme odmicalo i vani polako svitalo, društvo se odlučilo razići. Ivan je obišao kćer koja je ležala na jednom od odjela i spavala tvrdim snom. Gnjavio je doktora dobrih dvadeset minuta dok ga ovaj nije sasvim uvjerio u to da su zadržali Evu u bolnici isključivo radi sigurnosti. Jozo i Ivan razmijenili su telefonske brojeve radi pojedinosti oko odštete. Grad se polako budio iz sna. Tramvaji koji su vijugali kroz Draškovićevu ulicu, prevozili su umorne i snene putnike na posao. Nakon što je ženi javio da se ne brine zbog Eve, Ivan je odlučio odvesti kući Janka i Denizu. Kada je jednog iskreao u Ilici zaputio se prema Španskom. Čitavo vrijeme vožnje Ivan je veselo fućkao tako da se Deniza uplašila da čovjek nije slučajno prolupao od sinoćnjih događaja. Međutim, da ga je tko pitao, Ivan ne bi znao odgovoriti zašto se tako dobro osjeća čak i nakon kćerinog udesa. Jednostavno je predosjećao da nije sve tako crno te da će se uskoro stvari po njega promijeniti na bolje.

* * *

Nakon drugog dana provedenog u bolnici Eva je naprosto podivljala. Kako je bolnica bila prepuna ranjenika s fronta koji su samo pristizali te punili zagrebačke bolnice, nitko nije suviše obraćao pažnju na nju koja je doživjela lakšu nezgodu. Prednost na pretrage imali su teški slučajevi, tako da se Evin boravak u bolnici nešto oduljio. Kako nije imala što raditi, u vrlo kratkom vremenu spijateljila se s mladim gardistima među kojima je bilo i poprilično dobrih komada. Navečer kada su sestre uglavnom barile mlade doktore ili ogovarale drugo medicinsko osoblje, Eva bi se iskrala iz sobe te otišla na joint partiju u jednu od soba na katu koju su dijelila tri gardista ne starija od dvadeset i tri godine. Trećeg dana

izjutra osjećala se nekako posebno dobre volje. Smazala je na brzinu bolnički doručak odvratnog okusa te se zavalila na jastucima čekajući jutarnju vizitu. Nakon što je glavnog doktora već treće jutro za redom ismijala pred nižim osobljem, a sve u namjeri da je što prije izbace iz bolnice, napokon je postigla svoju namjeru. Doktor je uvrijeđeno rekao da je Eva obični simulant te da samo zauzima krevet koji je drugima prijeko potreban. Obećao je do podneva potpisati njezin otpust iz bolnice. Soba se ubrzo ispraznila te je Eva ostala sa samo još dvije bolesnice. To su bile dvije postarije gospođe koje su prolazile oporavak nakon teških operacija. Nakon jučerašnjeg posjeta prijatelja ošišanih na irokeze u svim mogućim duginim bojama, žene su je pogledavale ispod oka ne pokušavajući uključiti je u svoje razgovore. Eva je ležala na krevetu te slušala walkman pogledavajući gospođe ispod oka. U jednom trenutku nečija ruka spustila se lagano na njezino rame. Eva je refleksno stisnula gumb stop na walkmanu te se okrenula u smjeru ruke. Kada je ugledala poznato lice neko vrijeme nije mogla odvaliti riječ preko usana. Zatim se zabezegnuto još bolje zagledala u osobu koja je stajala pred njom, smješkajući se. – Marijan... mislim... ne mogu vjerovati svojim očima, pa kaj ti tu radiš, kaj si uspio zbrisat, uostalom zašto mene nitko nije obavijestio o tome nego ovako... – nije dovršila rečenicu a Marijan ju je prekinuo svejednako se smješkajući: – Mislio sam te iznenaditi i kako vidim uspio sam u tome prilično dobro!

– Nego zajebi ti uvod kako si se izvukao, kak' si zbrisao?
– čudila se Eva dok se uspravljala na jastucima.

– Vjeruj mi ništa spektakularno, jednostavno su me pustili, mene i mog frenda Sinišu, valjda su mislili da nemaju od nas baš neke koristi. Ionako smo pali na psihijatrijskom pregledu pa su odlučili ne gubiti vrijeme s dva luđaka, he he. Jučer ujutro krenuo sam na put preko Mađarske, zapičio prema Hrvatskoj što sam brže mogao i eto me. Nego stara moja

kupi prnje došao sam te odvesti doma! – nasmiješio se. Sat dva nakon toga Eva je nepomično ležala u fotelji dok je ranjenu nogu stavila na drugu fotelju. Sjedila je nasuprot Marijanu te satima prepričavala događaje iz minule godine, slušajući također Marijanove zgode iz vojske.

LEŠINARI IZNAD GRADA

Sjedile su za stolom okružene posudama s narescima, sirevima te kojekakvim povrćem. Dok je Eva rezala kruh i mazala ga margarinom, Andreja je s nevjerojatnom predanošću tom poslu slagala nareske na sendvič. Dva su povelika sendviča bila gotova te su stajala na stolu više podsjećajući na neko malo umjetničko djelo nego na ukusan zalogaj. Dok su zabavljene poslom prepričavale zgone s ljetovanja svako malo praskajući u smijeh, zrakom su protutnjala dva tri aviona stvarajući buku. Njih dvije zastale su u razgovoru i bacile pogled prema prozoru da bi potom zaključile kako to nije pretjerano zanimljivo. Nakon nekoliko minuta odjeknuo je iznenada zvuk sirene. Taj zvuk bio je toliko nesnosan i sablastan da je prodirao sve do kostiju. Njih dvije u čudu su se pogledale da bi potom prasnule u smijeh i počele tuliti oponašajući zvuk koji je dolazio izvana, upozoravajući ljude na neprijateljske avione. Nedugo nakon što je sirena utihnula u kuhinju je banula Evina mama koja je koristila slobodne dane što su joj ostali od dopusta, provodeći vrijeme uglavnom kod kuće. Mama je otvorila naglo vrata i počela histerično zapovijedati djevojkama: – Andrea ti ponesi ovaj stolac da Eva ima na što sjesti, dotle ću joj ja obući cipele! – pogledavajući netremice jednu pa drugu, mama je u jednom trenutku podvrisnula – dobro što bi taj priglupi smijeh trebao značiti, jeste li vas dvije normalne, pa mogu nam kuću pogoditi, znate li vi da je vani rat, za milog Boga, van, van idemo i da vas nisam vidjela da se cerite k'o glupače pred susjedima.

– Mama daj se skuliraj, pa gađaju samo vojne objekte, kaj pizdiš? – protestirala je Eva. Mama se naglo okrenula prema Evi i proderala nervoznim glasom da zašuti i osloni se o nju te krene u sklonište napokon. Na ulaznim vratima Eva je kriknula sumanutim glasom na Andreju: – Jebote pa zbilja si

blesava, zakaj smo se mi trudile da sada ostaviš naša mala umjetnička djela pod ruševinama ove kuće, brzo u kuhinju po sendviče, ja bum ih nosila dolje, a ti uhvati jebeni stolac – doviknula je Eva s vrata. Kada su se spustile stepenicama u podrum zatekle su tamo popriličan broj susjeda. Muškarci su naravno stajali na ulazu u sklonište i prolijevali na sve strane svoju veliku hrabrost, dok su žene i djeca sjedili na stolicama u podrumskim prostorijama i stepenicama koje su vodile u sklonište i nešto žučno raspravljali među sobom. Majka se pridružila zanimljivoj raspravi u kojoj je glavno mjesto zauzimao neki Milosavljević s broja 34, za kojeg su bili uvjereni da je snajperist te su babe sada kovale plan kako da ga se dočepaju i ogule mu kožu na živo. Andreja i Eva smjestile su se u blizini žvačući smireno svoje sendviče i promatrajući uzrujane ljude. Na malenom prenosnom radiju svirale su domoljubne pjesme često prekidane najnovijim vijestima koje su govorile o neprijateljskim kretanjima iznad Zagreba. Skupina malene djece trčkarala je skloništem praveći se da umjesto ruku imaju pištolje, te su stvarali popriličnu larmu. U jednom trenutku nekoj staroj gospođi to je dozlogrdilo te se, ne misleći ništa zla pri tome, izderala na njih histeričnim glasom: – Balavci jedni, ne možemo pratiti vijesti od vaše larme, idite se van igrati rata! – U tom trenutku Andreja i Eva pogledale su se i počele urlati od smijeha brišući suze. U podrumu je nastala konsternacija, sada su svi zabezegnuto buljili u njih dvije sve dok polugluha susjeda Lidija nije stala u obranu djevojaka, objašnjavajući ostalima da su djevojke eto preplašene i smiju se zbog histerije, a ne zato što je nešto smiješno. Nakon kratkog vremena u podrumu se raspravljalo o mogućem snajperistu broj dva s kućnog broja 24 koji, istina bog, nije imao srpsko prezime, ali je hodao naokolo neobrijan u izlizanim trapericama te je stoga bio poprilično sumljiv. Nakon kratkog vremena sirena je utihnula te su se ljudi uputili kućama.

PART TWO THE WAR

SASVIM MALENI DIO PAKLA

Prošlo je nešto više od tjedan dana i Evina noga je sasvim fino zacjeljivala. Još je ponekad imala teške migrene zbog povrijeđenog vrata. Kako se njezino stanje popravljalo, stanje u zemlji svakim se danom sve više pogoršavalo. U Zagrebu su se događale zanimljive stvari. Hrvatska policija te garda opkoljavala je kasarne koje su potom jedna za drugom padale. Kako su Srbi gubili vojarne tako su prokletnici sve češće nadlijetali Zagreb te su se uzbune češće nego prije čule nad gradom. Eva je zadnjih dana gotovo cijelo vrijeme proboravila s Andrejom u podrumu svoje zgrade i to ne vlastitom željom nego zbog mame koja ih je tjerala na najmanji znak opasnosti da bježe u sklonište.

Bila je večer oko jedanaest sati kada je zrak zaparao sablastan zvuk sirene. Eva je ustala iz fotelje strašno psujući što mora prekinuti gledanje filma. Taman je posudila tri dobra horrorra u videoteci, natočila vina u čašu i zapalila cigaretu kada se začuo taj nesnosni zvuk koji ju je malo pomalo počeo izluđivati. Krenula je polako prema vratima začudivši se kada je ugledala mamu u punoj ratnoj spremi kako kreće prema vratima požurujući je. Odnedavno mama je zaključila kako bi "ovo" moglo postati ozbiljno te je svaki put sa sobom u podrum prtila sva moguća i nemoguća čuda, od radija, baterijskih lampi, lijekova, zavoja i boce rakije do onih zaista nepotrebnih kao što je njena omiljena lončanica sa geranijem i slične stvari. Mama se sjurila niz stepenice požurujući u trku Evu. Zaključivši da je mama prolupala u doslovnom smislu te riječi, stojeći pred njom kao komandos, Eva je samo odmahнула glavom te se zaputila u sklonište. Bila je

predivna jesenja noć, nebo je bilo vedro i prepuno zvijezda, tako da je Eva na trenutak zastala diveći se noćnoj panorami. Morala je sebi priznati da grad ovako zamračen bez ulične rasvjete izgleda strašno romantično te je sjela na ulazne stepenice i zapalila cigaretu. Ubrzo su se pojavile dvije djevojke njezinih godina koje su živjele u susjedstvu i koje je tu i tamo sretala na ulici. Djelovale su simpatično tako da se Eva zadubila s njima u razgovor. Ubrzo je jedna od njih otrčala kući po pivo. Sjedile su tako pod vedrim nebom i pijuckale iz boca raspravljajući koji je horror film najbolji. Kada su popile pive krenule su odložiti boce na suprotnoj strani ulice uz zid, ali je Evi nešto kvrcnulo u glavi te je zamahala bocom i prebacila je preko zidića. Boca je letjela zrakom da bi se zaustavila na tvrdoj podlozi od cigala i rasprnula u desetke komadića. Kada je bubnula o zid kuće na Gornjem gradu Eva i djevojke zbrisale su na stepenice i zapalile cigarete praveći se lude. Na nesreću baš u toj kući koju je pogodila pivska flaša nalazila se mjesna zajednica u kojoj je dežuralo nekoliko bolesnika iz kvarta koji su više nego često prijetili ljudima pištoljima ako im prozori nisu bili propisno zamračeni. Sve se odigralo u svega nekoliko trenutaka. Boca je dakle opalila svom snagom o zid da bi kratko nakon toga iz kuće, izašavši na stražnja vrata u vrt istrčalo pet prilika naoružanih pištoljima i kalašnjikovima ukradenima naravno za vrijeme pada jedne od gradskih vojarni. Jedan od njih upalio je baterijsku lampu kojom je šarao po grmlju dok su drugi povikivali očito presretni da se nešto zanimljivo događa: – Tko je tamo, izađi mrcino snajperistička da ti jebem mater, da vidimo sada tko je hrabar pederčino – psovali su sve u šesnaest prijeteći fantomskom neprijatelju. Tri djevojke promatrale su čitav prizor sa stepenica ne usuđujući se prekidati te svojeglave tipove u poslu. Tješile su se s pomisli da će kad tad ugledati razbijenu bocu te posumljati u čitavu priču sa snajperistom i jednostavno okriviti za cijelu

stvar nekog agresivnog pijanca. U trenutku kada su muškarci odlučili obustaviti potragu za snajperistom zrakom su nedaleko od mjesta gdje su sjedile odjeknuli pucnjevi. Djevojke su utrčale u haustor i ostale stajati tamo osluškujući sve učestalije pucnjeve. Netko je odgovarao protupucnjevima i sve skupa počelo je ličiti na pravi rat tako da su se i najhrabriji koji su do tada spavali tvrdim snom spustili u podrum. Usred kanonade ko za inat nestalo je u cijeloj ulici struje, tako da se podrum u jednom trenutku našao u mraku. Nastala je gužva i komešanje, sudaranje i histerija, nije se zaista u toj gužvi više znalo tko pije a tko plaća. Ljudi su bezglavo jurili po stepenicama u sklonište. Eva je kroz tu galamu pokušala razabrati odakle dolaze ti noćni pucnjevi, a pretpostavljala je da odgovori stižu baš od one petorke koja je tražila svojeg pivskog snajperistu. U trenutku dok je opipavala prostor u kojem se našla nešto se zabilo u njezine noge. Popipala je vrh tog stvora da bi ubrzo zaključila da je to samo jedno maleno zaplašeno dijete. Čučnula je i pitala ga da li traži možda svoju mamu. Dijete je potvrdno odgovorilo drhtureći kao prut na vodi i stišćući se uz Evina koljena. Eva ga je umirila riječima neka se samo primi za njezinu ruku, a kada dođe svjetlo potražiti će mamu i sve će biti OK. Stajala je u mraku podruma koji je utonuo u tišinu. Ljudi su preplašeno osluškivali kanonadu ne znajući što to znači i odakle dolazi. Eva je osjećala nešto što je daleko premašivalo osjećaj straha, osjećala se izgubljenom i postupno se prepuстила tom osjećaju koji joj je preplavio tijelo. Osjećala je u tom trenutku da ništa više nije bitno osim baš ovog trenutka koji se odvijao. Čitav život i svi problemi postali su toliko beznačajni u usporedbi s ovim. Eva je to osjetila prvi i vjerojatno posljednji put u životu i to iskustvo zadržala je u sjećanju koliko god je duže mogla. Nije znala što joj donosi budućnost koja je bila sasvim neizvjesna, ali znala je da to nije ništa što bi joj moglo pružiti neku nadu. Te noći Eva je

Iva Plavšić

prvi put shvatila što Srećko, stric i strina proživljavaju u Vukovaru, ne sluteći da je to samo malen djelić vukovarskog užasa.

IGOR I JANKO
(Johny in memoriam)

Po stanu se hodalo na prstima kao i svakog puta kada je Ivan zvao Vukovar. Veza je bila strašno slaba tako da se znalo događati da u toku jednog razgovora pet do šest puta pukne. Osim toga ometali su ih prigušeni šumovi koji su putovali žicama i živcirali ljude. Ivan je dakle sjedio na stolici u kuhinji i prislanjajući grčevito mali bežični telefon uz uho pokušavao voditi razgovor s bratom. Eva je stajala na do vratku i rastezala već istrošenu žvakaću gumu po prstima. Osluškivala je napeto pokušavajući pratiti razgovor. Kada je Ivan odložio slušalicu na kuhinjski stol uputio se prema dnevnoj sobi gdje je Natalija sjedila na fotelji i buljila u neku televizijsku trakavicu kao začarana. Eva je doskakutala za njim te sjela na tepih i zapalila cigaretu. Mama bi po običaju kada bi ugledala Evu da puši počela vrištati na nju, ali sada je samo utišala ton upravljačem te se zagledala upitno u Ivana.

– Natalija, tamo je sve gore i gore – započeo je Ivan trljajući jednom rukom bradu, a drugom pokušavajući zapaliti lulu – brat kaže da je kod sinočnjeg napada kuća doslovno raspolovljena te da su potpuno preselili u podrum. – Ivan je prepričavao ženi razgovor koji je vodio s bratom dobrih pola sata, jer je neprestano govorio pri tome o svojim sumnjama i strahovima. Kada je završio s izlaganjem rekao je da odlazi do susjeda na "čašicu" te se zaputio prema vratima. Natalija je slegnula ramenima te dobacila Evi ispod glasa: – Možeš si misliti u kojem će stanju stići doma, bolje da mi takav ne dolazi pred oči. Eva je sjedila na podu otpuhujući dim već tko zna koje cigarete, piljeći u pepeljaru kao da je to najzanimljivija stvar na svijetu. Niti prije rata nije baš dobro podnosila mamine i tatine svađe oko alkohola, a otkada je započelo ovo "sranje", tatine prijateljske čašice utrostručile

su se. Nakon njezine prometne nesreće otac se zbog njoj nekog sasvim nepoznatog razloga slizao s gospodinom Jozom. Neprestano su se iz dana u dan sastajali u nekom kafiću podno Sljemena te prema njegovim riječima vodili ozbiljne razgovore. Eva je znala samo jedno, stari se nakon ozbiljnih razgovora kući vraćao pijan ko zemlja. Kako je vrijeme odmicalo, roditeljske svađe oko alkohola počele su je naprosto izluđivati. Sve slobodno vrijeme provodila je u društvu prijatelja kako ne bi morala prisustvovati njihovim bračnim scenama. Eva je ustala s poda te izašla iz sobe sudarajući se na vratima sa Marijanom koji se upravo vratio s fakulteta. Navukla je na noge Martensice, obukla kožnjak te izjurila iz kuće.

* * *

Drugog dana probudila se s nesnosnom glavoboljom. Proklinjala je imočansko vino koje je sinoć popila u "Ksetu". Ustala je vrlo oprezno iz kreveta izbjegavajući nagle pokrete, kada joj je zvonjava telefona odjeknula u glavi poput fanfara. Taman kada je malo došla k sebi mama je urliknula poput lava upozoravajući Evu da je telefon za nju. Odšetala je do hodnika osjećajući se kao da ju je pregazilo krdo goveda te prihvatila slušalicu koju je majka pružala. Denizin glas nije djelovao nimalo raspoloženo tako da se Eva pomalo bila uplašila te je upitala što se dogodilo. Nakon stanke od sigurno pola minute tijekom koje se moglo čuti samo nečije šmr-canje, Deniza je briznula u plač i progovorila zamuckujući: – Igor je mrtav, shvaćaš li mrtav!!!

– Ne razumijem, kaj ti briješ...ma kaj si ti čvaknula, ženo Božja?!

– Eva, Igor je mrtav, a Janko je izgubio nogu – propentala je Deniza i ponovo zaplakala. Nakon dobrih pet minuta malo se smirila te nastavila: – Njih dvojica bili su kod Igora

te su se igrali ručnom bombom koju je Jankov stari popalio u nekoj od kasarni dok je tamo bio kaos, kinder jaje kužiš?! E budala od starog popalio je to i još nekoliko sitnica te to držao doma u špajzi. Pričaju ljudi da su njih dvojica slučajno aktivirali tu stvar u zatvorenoj prostoriji... tako je sve otišlo u pizdu materinu. Igor je na mjestu ostao mrtav, a Janku su na kraju morali odrezati nogu, na sreću barem je on preživio.

– Da li znaju ljudi iz razreda, uostalom reci mi koga si sve obavijestila pa ću ja nazvati ostale! – rekla je Eva piljeći u kuhinjske pločice koje su vapile za pranjem. Kada je završila razgovor s Denizom otvorila je mali adresar te stala nazivati ljude iz razreda te zajedničke poznanike. Nakon sat vremena odložila je slušalicu na stolu te se uputila u svoju sobu kako bi se spremila za školu. Odlučila je ne povješati po sebi silne drangulije i križeve koje je inače nosila, čak je umjesto kožnjaka obukla vestu. Prije izlaska pogledala se u ogledalu koje je stajalo u hodniku te zaključila da izgleda dovoljno pristojno kako joj nitko ne bi mogao prigovoriti.

* * *

Na pošljunčanoj stazi stajalo je nepregledno mnoštvo. Kako nije bilo dovoljno mjesta, ljudi su stajali usred groblja između nadgobnih ploča istežući vratove kako bi bolje vidjeli. Tog sumornog kišnog jutra na zagrebačkom groblju Miroševac skupila se gomila ljudi kako bi posljednji put ispratila Igora. Padala je neka sitna kišica tako da se sve šarenilo od kišobrana koji se nikako nisu uklapali u tu sumornu sliku sprovoda. Povorka je laganim hodom prolazila utabanom stazom. Na čelu povorke koračao je svećenik u bijeloj mantiji, iza njega četvorica muškaraca nosila su lijes. Sitna ženica odjevena u priprostu crnu odjeću hodala je posrćući za lijesom te izbezumljeno plakala i naricala dok ju je sa svake strane pridržavo po jedan muškarac. Sasvim blizu iskopane

rake nad kojom je stršio nadgrobni spomenik zastale su među Igorovim rođacima Eva i Deniza. Eva se primaknula te se tiho obratila Denizi: – To mu je stara jel'da?

– Da, jadna žena. Znaš muža je izgubila dok je Igor još bio malo dijete, tako da joj je samo on ostao. Tamo u Dubravi krpali su kraj s krajem njih dvoje, ali se nikada nisu svađali ma koliko su teško živjeli. Poznavala sam je osrednje dobro, ali čini mi se da sam joj se sviđala. Bože mili, kužiš li ti da ja danas sve govorim u prošlom vremenu! – Deniza je tupo promatrala povorku koja se približavala. Eva je stisnula njezinu ruku te se zagledala u raku u koju je netko od prijatelja položio Igorovu gitaru. Na nadgrobnom spomeniku bile su već uklesane riječi. Pored imena kočilo se zlatnim slovima nadimak Johny kako su ga prozvali jer je obožavao Azru te je znao svirati sve njihove stvari. Eva se trgnula kada je začula tupe udarce. Okrenula se da bi ugledala sitnu ženicu, Igorovu majku, kako šakama udara po lijesu i čupa kosu. Povorka je zastala taman ispred rake te su se svi osim svećenika i sitne ženice odmaknuli od lijesa. Nakon nekoliko minuta one dvije žene uspjele su je malo primiriti tako da sada svi stajali u tišini oko rake. U jednom trenutku svećenik je pogledom Denizi dao znak tako da je ona iskoračila i stala nasuprot lijesu. Izvukla je iz džepa od kaputa zgužvani list papira te počela čitati. Govor je bio lijep i topao te je ispunjavao sjetom sve naokolo prisutne Igorove prijatelje. Deniza se naglas prisjećala školskih dogodovština, tuluma, njihovih klupa na Strossu i svega što su zajedno proživjeli sa svojom generacijom. Isto tako nadodala je da joj se ovaj sprovod čini kao neki znak koji ih upozorava da je za nju i njezine prijatelje pravi rat započeo ovdje i danas. Kada je završila spustila je pogled te se odmaknula od lijesa. Nakon molitve koju je izrekao svećenik, muškarci su se prihvatili lijesa te ga odnijeli do rake. Dok su spuštali lijes u rupu u zemlji zaszvirala je limena glazba. Kada je obred završio ljudi

su dolazili ostavljali vijence ili cvijeće te odlazili s groblja. Eva i Deniza ostale su među zadnjima na groblju. Igorova majka stajala je pored rake u koju su grobari sada već počeli nabacivati zemlju. Djevojke su prišle grobu te izrazile sućut sitnoj ženici i zastale pored nje pogledavajući prema nadgrobnoj ploči. Eva je crvenu ružu odložila pokraj ploče te se zaputila polako stazicom prema izlazu. Deniza je svoju ružu prinijela ustima te ovlaš dodirnula laticice, a zatim je bacila na sloj zemlje koji se nalazio u raki. Nekoliko trenutaka gledala je izgubljeno ispred sebe da bi se zatim zaputila prema Evi. Koračale su polaganim hodom jedna pored druge u tišini dok Deniza nije prozborila sjetnim glasom: – Možda bi jednom i bilo nešto ozbiljno među nama da nije... ovako... završio!

– Možda stara, ali to nikada nećeš moći saznati, zato ga pokušaj zaboraviti ili barem potisnuti negdje duboko u sebi – odgovorila je Eva te zastala. Deniza se okrenula i pogledala je, zatim se vratila nekoliko koraka unatrag i grčevito je zagrlila. Ostale su stajati tako pripijene jedna uz drugu dok je intezitet kiše rastao. Odjednom se nebom prolomila grmljavina i počelo je sijevati u blizini. Već u nekoliko sekundi kiša se pretvorila u pljusak, a dvije prilike su trčale stazicom miroševačkog groblja u potrazi za zaklonom.

* * *

Zvono je tri puta uzastopce zazvonilo, a bio je to znak da je na vratima Eva ili Andrea. Miran je došetao kroz predsoblje i otvorio vrata te pozvao djevojke da uđu u stan. Deniza i Eva skinule su kapute i bacile ih nemarno na pod te zasjele na tepihu u turskom položaju. Miran je nakon nekog vremena došao iz kuhinje s tri šalice iz kojih se pušilo. Miris Earl Grey-a ispunio im je nosnice. Djevojke su prepričavale scene sa sprovoda, a Miran ih je napeto slušao. Kada su

završile Miran je ustao i uzšetao se nervozno po sobi.

– Imam i ja tebi nešto reći Eva, sve u svemu neće ti se dopasti.

– Kaj sad, dobro kaj se sada dogodilo, nemoj me plašiti, bekni zaboga!

– Starci me šalju u Berlin na četiri mjeseca!

– U Berlin, jebote, zašto tamo, zašto te šalju, za koji kurac?! – ljutito će Eva ustajući s poda.

– Boje se da bi se situacija u zemlji mogla pogoršati te da u krajnjem slučaju ne bi mobilizirali i srednjoškolce, ipak stara, ja za dva mjeseca navršavam osamnaestu!

– Ma to je ludost Miran, pa ti nisi niti vojni rok odslužio, tko bi tebe uzeo, ne pričaj gluposti!

– Eva, ne želim se sada s tobom prepirati i objašnjavati ti nešto što ne želiš shvatiti, starci su odlučili i to je to. Iskreno da ti kažem niti meni se ne ide. Ma daj skuliraj se, pa to je samo četiri mjeseca i eto me brzo natrag!

– Prokletstvo osjećam se kao da mi se nebeski svod ruši na glavu. Prvo Igor sada ovo, što je sljedeće? – zapitala se Eva obraćajući se zapravo više sebi nego njima.

Miran joj je prišao, uhvatio je za ruku te se nasmiješio: – Znaš i sama kako je teško doći do dobrog shita ovdje, a sin ljudi kojima odlazim ima toga na tone, budem ti slao u pismima. Uostalom redovito ću ti pisati i vidjet ćeš kako će to brzo proći.

– Hmm, valjda imaš pravo. OK nadam se da je sve baš tako kako ti pričaš, inače me se čuvaj! – nasmiješila se Eva te mu namignula. Posjedali su po podu uključili kasetofon te se žamor njihovih glasova pomiješao s Cave-ovim glasom.

* * *

Na peronu je bila neopisiva gužva. Vlak pred kojim je stajala podsjećao ju je iznutra u najmanju ruku na neku bolju

avionsku ekonomsku klasu. Miranovi roditelji, Miran, zatim Eva i Andrea cupkali su na mjestu pogledavajući čas na satove čas na vagone. Kako se bližilo vrijeme polaska, Miran je s djevojkama ušao u jedan od "Mimarinih" vagona te se smjestio pored prozora. Ubrzo je zvižduk označio polazak tako da su djevojke izašle iz kupea i krenule prema izlazu. Poljubio je Andreu te je ona sišla stepenicama na peron. Miran i Eva pogledavali su se netremice da bi je on u jednom trenutku uhvatio za ruku i maknuo s prozora od znatizeljnih pogleda: – Obećaj mi da ćeš smanjiti pilsanje – rekao je ozbiljnim glasom – prije smo to radili iz zajebancije ali ti si ga pretjerala, moraš mi obećati da ćeš smanjiti!

– U redu, kaj šiziš, smanjiti ću, a ti meni obećaj da ćeš si naći kakvu dobru Švabicu, OK?

– OK čuvaj se i vidimo se uskoro! – Miran joj je namignuo a zatim je malo zastao i pogledao je ispod oka. Privukao ju je u tom trenutku k sebi te se pripio usnama za njezine. Dok su se ljubili vlak je cuknuo te se Eva trgnula i pojurila prema izlazu. Dok je plava gusjenica polako milila s glavnoga zagrebačkog kolodvora, Eva i Andrea trčale su uz Miranov prozor i dovikivale se s njime sve dok vlak nije dobio na brzini i one ga više nisu mogle slijediti. Ostale su stajati na peronu ispraćajući pogledom "Mimaru" koji je polako nestajao s vidika. Kada je došla kući u njoj je zatekla samo tatu kako sjedi pogrbljen nad kuhinjskim stolom. Pored njega je stajala prazna boca vina i čaša napola puna crvene tekućine. Izgledao je potpuno izgubljeno tako da se Eva uplašila stojeći na do vratku i promatrajući ga. Kada se malo pribrala upitala ga je gdje su Marijan i mama. Nešto joj je nesuvislo odgovorio i nastavio buljiti u stol. Eva je banula u kuhinju, sjela nasuprot njemu i upitala ga: – Dobro što se sada dogodilo, kaj se držiš ko da su ti ubili nekoga!

U tome trenutku shvatila je kako je izrekla izgleda veliku glupost jer se ubrzo dosjetila porodice koja se nalazila u

Vukovaru. Prije nego što je stigla išta drugo reći otac se zagledao u nju očima u kojima su se nazirale suze: – Razgovarao sam danas možda posljednji puta s bratom. Cijelo naselje povlači se prema gradu gdje se čini sigurnije, vode ih nekolicina dječaka iz naselja među njima i tvoj Srećko. Stric Hrvoje je u jednoj od višekatnica u gradu uz pomoć svojih ljudi montirao VAX tako da će od sada odašiljati sve što se novoga događa u Vukovaru. Rekao mi je da se boji jer osjeća da se posljednji put u životu čujemo i... – tu je zastao te se stresao kao da ga je netko priključio na struju – da se pobrinem za njegovu porodicu ako netko od njih preživi taj užas – tu je zastao te krenuo prema čaši. Eva je u tom trenutku odgurnula čašu preko stola koja se zanjihala na njegovom rubu i treskom pala na kuhinjski pod. Dok je otac zbunjeno pogledavao komadiće stakla na linoleumu Eva je progovorila oštrim glasom: – Ako namjeravaš brinuti se o njegovoj porodici, počni s time da se pobrineš za svoju te prestani lokati k'o smuk. Upropaštavaš mamu, mene zbog vaših svađa skoro da i nema doma, budi jak i prestani piti sada kada nam trebaš!

– Eva, a što ako se on nikada ne vrati, što ću ja bez svojeg baje?!

– Imaš nas, preživjet ćeš, i sam znaš da je to jebeni rat, odrasti i počni se suočavati sa stvarnim svijetom oko sebe! – Eva je ustala od stola, a zatim se okrenula na pragu te mu dobacila: – Da mi je znati samo gdje je nestao čovjek kojeg sam poznavala prije samo godinu dana. Ne želim te ubijati još i s time sada u pojam, ali za ime Božje prestani cugati!!! – zadnje riječi izgovorila je povišenim glasom da bi se zatim uputila u svoju sobu.

PAD SIGETA

Uzbune u Zagrebu postajale su sve rjeđe, ali zato vijesti koje su dolazile iz Slavonije i drugih krajeva Hrvatske nisu bile nimalo utješne. Vukovar je bio tako reći pred slomom, humanitarnu pomoć te oružje bilo je gotovo nemoguće dopremiti do onih kojima je bilo tako neophodno potrebno. Banda četnička pucala je na konvoje s humanitarnom pomoći pa je taj posao postao opasan po život. Iz dana u dan Srbi su dovlačili svu moguću silu ratne tehnike kako bi što učinkovitije mogli razoriti i ono malo što nije ležalo pod ruševinama Vukovara. Vijesti koje su stizale preko VAX-a iz Vukovara do Zagrebačkog glavnog stožera bile su još jedini preostali vjerodostojan materijal o tome što se događa u gradu te zadnje grupice boraca koji su uspjeli pobjeći preko kukuruzišta na sigurniji teritorij. Te noći sa srijede na četvrtak, tko god se nalazio u prostorijama vojno sanitetskog stožera na maksimirskom stadionu, stajao je sada u malenoj sobici. Preko VAX-a stizale su zadnje riječi koje je slao čovjek iz Vukovara. Napisao je da je grad gotovo pred padom, da su naše postrojbe odlučile predati se te je spominjao veliku skupinu ranjenika u vukovarskoj bolnici. Čovjek je molio da se napravi pritisak na Međunarodni crveni križ da se te ljude zaštititi. Zadnja rečenica glasila je: – Ovo je zadnje moje javljanje, moram uništiti opremu prije zore i pronaći zaklon. – Na tom mjestu tekst se prekinuo. Ljudi su zamišljeno stajali u sobi ne usuđujući se progovoriti niti riječ. Sablasna tišina potrajala je još neko vrijeme da bi jedan čovjek iz skupine potom ustao sa stolice i rekao glasom koji je titrao na rubu plača: – Slava im! – Ostali su ponovili za njim buljeći tupo pred sebe. Taj isti čovjek napustio je brzo prostoriju i uputio se prema tribinama. Sjeo je na jednu od plastičnih stolica i zario glavu u dlanove teško dišući. Razmišljao

je obuzet užasom o svojoj sestri i njezinoj porodici i o hrabrim vukovarskim građanima koji su ove noći sjedili u nekom od vlažnih vukovarskih podruma pripremajući se za predaju. Pretpostavljao je da bi se to prije moglo nazvati pokoljem nego predajom. Te noći u Vukovaru, Sotonina djeca pripremala su se za svoj krvavi pir. Ulicama blatnjavim i krvavim ponosno je stupala kukavička vojska zla.

* * *

U petak ujutro Eva je sjedila na satu biologije zijevajući i gledajući sneno kroz prozor. Pored nje Deniza se vrpoljila jer joj je biologija bila strašno dosadan predmet. Ubrzo je ustala i otišla u školski wc popušiti cigaretu. U trenutku kada je začula došaptavanje u trećem redu, Eva je naćuljila uši. Netko u klupi koja je stajala paralelno s njezinom izgovorio je prvu rečenicu koju je uspjela čuti u cijelosti. Tijelom joj je prošao hladan znoj pa se nagnula prema jednoj djevojci te je upitala sasvim glasno tako da se profesorica okrenula od ploče da vidi što se to događa u razredu.

– Kaj si rekla, Vukovar je pao?!?

– Da, danas sam čula na vijestima, ali ta informacija još nije potvrđena! – dobacila joj je djevojka u stvari obraćajući se cijelom auditoriju. Eva je ustala odgurnula stolicu koja je treskom pala te hladnokrvno prošetala profesorici ispred nosa i udaljila se iz razreda. Hodala je hodnikom prema wc-u, a u glavi joj je šumjelo kao da stoji ispod slapa. Otvorila je vrata i ušla u malenu prostoriju ispunjenu dimom. Zapalila je cigaretu te sjela na pod. U wc-u je sjedilo ili stajalo još djevojaka. Suzana, čiji rođaci su također zaglavili u Vukovaru, sjedila je nasuprot Denizi ljutito se obraćajući nazočnima. Naslonjena o zid stajala je Slađana Milosavljević čiji je otac bio pukovnik u "Petoj vojnoj oblasti" i koju su zbog njezinih nedavnih izjava svi u razredu polako počeli izbjegavati.

Deniza i još dvije djevojke sjedile su odmah pored vrata. Suzana je bila ogorčena i preplašena u isto vrijeme tako da je djevojkama pokušala izraziti svoje sumnje.

– Ja ne znam jesu li moji preživjeli, kužite vi to ljudi?! Pogle' Evu i Lanu njihovi su u istom dreku. Isuse Kriste, znate li vi kaj bih ja sada napravila, ne znate, e reći ću vam.

Suzana je ljutito strijeljala pogledom prisutne. – Ja bih fino sve ove jebene generalske porodice čiji su muževi i očevi napadali naš grad istjerala iz njihovih kuća te tamo smjestila izbjeglice iz Vukovara.

Zatim se okrenula prema Slađani te joj dobacila: – Sori Slađana, nije ovo ništa osobno, mislim da je to pošteno!

Slađana je razrogačila oči od čuđenja dok joj se donja usnica objesila tako da je podsjećala na buldoga dok se obraćala Suzani prijetećim glasom: – Eto, lijepo mi je tata govorio da će kad tad do ovoga doći. Mislim, kaj da kažem, mi Srbi smo ovdje ugroženi, vi mene trenutno ugrožavate!

– Glupačo jedna šuti, da riječ više nisi rekla. Jesi li ti svjesna da je danas pao Vukovar, znaš li ti kaj bi to moglo značiti za Hrvatsku, šuti Slađo, sutra pričaj, ali danas šuti, poštuju barem malo naše koje će tamo vjerojatno poklati – ispalila je Eva k'o iz topa. U tom trenutku svi su počeli vikati u jedan glas.

– Nitko te nije dirao, nije ti uzfalila vlas s glave, što pričaš kravo blesava, nadojena si tom njihovom propagandom, ista si k'o i oni! – vrištala je Lana kojoj je u riječ upadala Suzana: – Tvoj stari tukao je po našoj školi dok si mu ti nosila hranu u kasarnu, glupačo jedna slijepa. Tvoj tatica je tebe nišanio i ti mu poslije svega toga vjeruješ, pa ti si glupa k'o kurac! Slađana je sada već histerično vrištala kako je ona ugrožena i kako oni ništa ne razumiju. Deniza je stajala na sred wc-a i plaćući vikala na sve njih: – Ljudi kaj ste svi popizdili pa nismo mi stoka kao oni četnici, ja sam muslimanka hoćete li jednoga dana mene optuživati?!

– Deniza, ti ništ' ne kužiš, nije stvar u nacionalnosti i religijskoj pripadnosti, stvar je u moralu, jebi ga kada ništa ne kužiš! – dobacila joj je Eva, ustala s poda te izašla iz wc-a. Za Evom je krenula Lana tako da su njih dvije stajale sada na sredini hodnika pokušavajući se smiriti. Na hodniku je vladala potpuna tišina jer je trajao sat, dok tu tišinu nisu poremetile Suzana i Slađana. Slađana je odjednom izletjela iz wc-a kao ofurena, vrišteći na Suzanu. Za njom je izletjela Suzana držeći u ruci cipelu sa visokom petom, prijeteći njome Slađani. Ostale djevojke izašle su van za Suzanom pokušavajući je smiriti. Slađa se nalazila na sigurnoj udaljenosti od opasne potpetice kada se zaderala obraćajući se svima koji su stajali na hodniku: – Čuvajte se, samo vam to mogu reći, čuvajte se jer kada se situacija promijeni u Zagrebu, još ćete me moliti da vam oprostim, ja vam kažem! – U tom trenutku cipela s petom poletjela je zrakom i promašivši Slađaninu glavu za dlaku bubnula o zid.

– Kurvo četnička, da ti jebo pas mater, ti ćeš meni prijeti ti usred Zagreba! – zavrištala je Suzana.

– Tko mi kaže nabrijana ustaška kurva, znam ja tko si ti Suzana i Eva i Lana svi ste vi ustaše.

Druga cipela prošla je pored Slađinog uha i na nesreću završila u prozoru. U trenutku kada je prasak slomljenog stakla odjeknuo hodnikom pootvaraše se vrata susjednih razreda. Profesori su u čudu pogledavali ljutite djevojke ništa ne shvaćajući. Baš tog trenutka odjeknulo je školsko zvono. Slađa je mrtva hladna krenula stepenicama prema školskoj kantini gdje je s uživanjem smazala dva sendviča i kavu s mlijekom kao da se ništa nije dogodilo. Suzana je bila zabavljena prepričavajući domaru što se dogodilo, dok su ostale djevojke umarširale u razred i naredile svima da šute. Zatim su im ispričale što se dogodilo i svi su se složili da Slađanu od sada treba ignorirati.

* * *

Bila je subota i vani je već dobrano zahladilo. Mraz se uhvatio po staklima parkiranih automobila, tako da je izgledalo kao da je napadao snijeg. Bilo je blizu šest sati izjutra kada je Ivan ušao u Evinu sobu i lagano je prodrmao. Eva je nešto nesuvislo promrmljala te se okrenula na drugu stranu. Ivan je slegnuo ramenima te odgrnuo posteljinu s nje i još jače je prodrmao: – Probudi se Eva, moraš se odmah probuditi, došla je strina Marica! – U tom trenutku više joj se i nije baš spavalo, pogledala je oca uplašeno te skočila s kreveta na pod. Bosih nogu odšetala je do dnevne sobe i zastala na vratima otvorenih usta. Na stolici sjedila je strina u pohabanom kaputu ispod kojeg se nazirao još jedan, upalih obraza, raskuštrane kose sa sablasnim smiješkom na usnama. Pred njome na stolu ležala je najlon vrećica. Bilo je to sve što je uspjela spasiti iz pakla iz kojeg je dolazila. Sljedećeg trenutka Eva se bacila strini u zagrljaj i grčevito je objumila rukama. Nije smogla izustiti niti riječ, samo ju je držala ne usuđujući se upitati zašto je sama i gdje su Srećko i stric Hrvoje.

Sjedili su za stolom u dnevnoj sobi. Nakon što je strina nešto malo stavila u usta, sada je polako srkala kavu očito uživajući u njezinom okusu. Gasila već četvrtu cigaretu u pepeljari. Kada je bila spremna počela je govoriti dok su Ivan, Natalija, Marijan i Eva sjedili uokolo ne progovorivši tokom cijelog monologa niti riječ. Šutjeli su i napeto slušali strininu priču.

– A, kad je u naselju postalo već jako opasno morali smo da se preselimo u grad. Živili smo onda neko vreme u podrumu te višekatnice. Hrvoje je redovito emitovo vijesti preko VAX-a i brinio se za hranu. Ja sam pomagala gdje sam mogla k'o i drugi. Zadnji' nedjelja prije pada postalo je neizdržljivo. Meci su prolazili kroz taj beton kao kroz putar, najgore je bilo gledat' po noći te višekatnice u plamenu, izgledalo je

tada k'o da se noć pretvara u dan. Nedjelju dana prije pada izgubili smo vezu sa Srećkom. Znete da se on sa svojim borio oko Mitnice. Uoči pada odlučili smo se sakrit' u bolnicu. Misli' da će nas međunarodni crveni križ zaštitit' a ispalo sasma drugačije. Omotali meni ruku a njemu nogu zavojima da izgledamo k'o da smo ranjeni. Mislio Hrvoje da nas neće dirat' onako zamotane. Čekali smo celu noć natiskani u bolničkom podrumu strahujući što će dalje da bude. Ujutro kada je već bilo jasno da je grad pao ovi iz crvenog križa pobjegli, a nas jadne ostavili na nemilost armiji i četnicima. Prvo su nas izvukli sve van pa poodvajali muškarce od žena. Tada sam još imala nade da će ga odvesti u logor, sve do trena kad' ga neka medicinska sestra Srpkinja potkazala. Počela vuć' jednog od četnika, mislim da je to bio onaj Šljivančanin, ako ste čuli za njega, pa sve više da je moj Hrvoje onaj novinar što je emitir'o ustaške emisije. Istog trena odvojili ga od ostalih. Druge muške potrpali u neke kamijone i odvezli u nepoznato. Mo'g Hrvoju odvezli vojnim džipom u drugom pravcu. Više ga nisam niti vidjela niti čula o njemu. Mene pod stražom proteralo s medicinskim osobljem, pa nas onda potovarilo u autobuse. Prvo nas vozali kroz srpska sela, a onda predali našima. Tako sam među prvima krenila prema Zagrebu. Dovedi nas u hotel "Central", pa kažu da nazovemo ako imamo nekog svog'. I tamo sam onda nazvala Ivana, a on odma' doš'o po mene.

Kada je završila, strina je spustila pogled i zagledala se u talog na dnu šalice koja je stajala na niskom stoliću. Nakon što su strinu koja zadnje tri noći oka nije sklopila smjestili za prvu priliku u krevet u dnevnoj sobi, sve četvero išuljalo se na prstima iz sobe. Bilo je već osam sati izjutra tako da se nije imalo smisla vraćati se natrag u krevet. Ionako od svega što su to jutro čuli spavat će nemirno sljedećih par dana.

PORUKA S "LOGOROVANJA"

Bližio se prosinac mjesec, vrijeme kada ima najviše tuluma kada se ne štedi i kada su svi izvan kontrole. Kako je novaca u kući bilo sve manje Eva je prestala dobivati džeparac. Da je brijala po tulumima bila je istina, ali ona to nika-ko nije radila iz zabave nego da pobjegne od problema s koji-ma se svakodnevno morala suočavati. Izvan kontrole bila je već duže vrijeme i to je možda najbolji način da se opiše stanje njezinog duha. Pisma od Mirana dolazila su vrlo nere-dovito a i ona su bila vrlo štura i nezanimljiva. Uglavnom je naklapao o svojem novom društvu s kojim brije po berlin-skim klubovima, o tome kako im ništa ne nedostaje, od droge do najnovijih ploča pristiglih netom iz Londona u berlinske dućane. Evu su ta pisma znala toliko razljutiti da bi mu već sljedeće minute nakon što ih je primila i pročitala napisala pismo puno gorčine, opisujući život kojim su ona i njezini prijatelji živjeli u Zagrebu. Sjedila bi za stolom i grčevito pri-tiskajući kemijsku olovku o papir pisala o tome kako nema novaca za poštenu kavu a kamoli za travu koja je u Zagrebu zadnjih mjeseci postala luksuz. Pisala mu je da strepi svaki dan od pomisli na ubijenog strica i Srećka o kojima ništa ne znaju osim da su odvedeni u nepoznato. O tome kako ulicom hodaju naoružani do zuba pijani prolupali gardisti te maltre-tiraju prolaznike. O strini koja je u depresiji, o starom koji se potpuno prepustio i pije k'o smuk, o tome kako se boji da će pasti razred i još stotinu drugih stvari. Pisala je s ogorčenjem jer je shvaćala kako Miran uopće ne razumije njezine patnje. Rijetko kada pitao bi je u pismima da li zna što o stricu i Srećku, o onome na što je bila najosjetljivija.

Tog jutra probudila se loše raspoložena. Nije joj se slavi-la ta glupa Nova godina bilo je to zadnje o čemu je sada mogla razmišljati. Ionako ove godine Božić se nije slavio u njezinoj kući. Nakon bakinog i djedovog dolaska u kući je

postalo pretijesno. Evu je baka dovodila do ludila naričući svakim danom za sinom i unukom. Djed Martin to također nije podnosio tako da je vrijeme provodio u dugim šetnjama gradom. Da budemo precizniji probudila ju je zvonjava telefona čiji je metalan zvuk tupo odzvanjao iz hodnika. Eva se izbezumljeno uspravila u krevetu te se na brzinu iskobeljala ispod poplona i skočila na pod. U tom trenu bolno je jauknu-la te stala hopsati po sobi na jednoj nozi dok je drugu pridržavala u ruci i masirala. Krivo je dakako bilo šiljilo koje se niotkuda našlo na podu ispred njezinog kreveta. Onako na jednoj nozi odskakutala je do telefona i ljutito upitala: – Tko je to, halo! S druge strane žice začuo se Denizin glas: – Pa kaj je s tobom, kaj ti briješ, zar se nismo dogovorile da odemo danas po cugu za tulum?

– Koja cuga, o čemu se radi? – upitala je Eva zbunjeno.

– Cuga, cuga frikačo jedna čekam te već petnaest minuta u "Plavoj ptici", da si se odmah obukla i nacrtala ovdje! – rekla je Deniza i poklopila slušalicu.

Kada je otvorila oči tupa bol prošla joj je glavom. Nikako se nije uspijevala prisjetiti gdje je na kraju završila, na kojem novogodišnjem tulumu, budući da su ih obišli mali milijun. Zatvorila je oči isti tren i pokušala meditacijom ubiti bol. U tom trenutku u njezinu sobu banuo je Marijan i zaderao joj se tik pored uha: – Probudi se čovječe, došle su vijesti od Srećka! – Eva se prenašlo uspravila u krevetu tako da joj je sada sve u šesnaest odzvanjalo u glavi. Pogledala ga je u čudu te izustila: – Kakve vijesti o čemu pričaš, da nisu to opet tračevi lokalnih vukovarskih baba?

– Ne ovoga puta to je pismo pisano iz logora u Sremskoj Mitrovici, rukopis je njegov strina Marica je potvrdila! – uskliknuo je Marijan i počeo plesati po sobi kao da je mal-kice skrenuo duhom. Eva ga je istjerala iz sobe te se na brz-inu obukla i uputila zatim prema boravku. Strina Marica sjedila je na fotelji dok ju je s jedne strane grlila mama

Natalija a s druge Ivan. Prepričali su na brzinu Evi kako je stiglo pismo i kako su se svi razveselili i otvorili bocu nekog skupog vina. Dida Martin smješкао se gladeći velike brkove prešetavajući se po sobi. U sveopćem metežu svi su zaboravili baku koja je stajala pored prozora zagledana nekud u daljinu. Nakon što je čula cijelu priču Eva je zapazila baku te se uputila prema njoj i stavila joj ruku na rame: – Jesi li uzbuđena bako, unuk ti je živ? – osmjehnula se Eva.

– Unuče mi je živo al' ni glasa od mo'g Hrvoja. Dite moje ubili četnici! Znaš da majke to osite, moja Eva – kazala je bakica te šmrnula nekoliko puta gladeći Evu po glavi. Eva je ostala zbunjena pogledavajući baku u nevjerici: – Ali bako barem netko je preživio, a taj netko je tvoj unuk, uostalom nije sigurno da niti stric nije u nekom od logora, samo što još nije poslao poruku! – propentrala je Eva. – Ne znaš ti srce moje šta je rat. Jedan sam preživila i nikada ga zaboraviti neću. Rodila sam sedmoro dice i svi su poumirali. Ostali su mi samo tvoj otac i Hrvoje. Sad sam i njeg' izgubila. Bože kako želim umrit'... – baka je spustila glavu i stala jecati. Svi u sobi zašutjeli su na trenutak upitno pogledavajući prema baki dok im Eva nije dala znak da se ne obaziru. Od toga dana opet su imali za nešto živjeti. Čekajući pisma iz logora svatko od njih osjećao je da se u njemu neka potonula nada budi iz dubokog sna. Veljača se bližila kraju a njihov život u tom stanu svodio se na očekivanje Srećkovih pisama. Najveći problem bio je u tome što su pisma putovala po dva-tri tjedna tako da nikada nisu mogli biti sigurni da ga u međuvremenu nisu ubili. Znati da je prije tri tjedna bio živ ipak je u njima budilo nadu. A tada su razmjene zarobljenika postale sve češće. Svaki put kada su dolazili autobusi s logorašima Eva je zajedno s Ivanom sjela u auto te krenula prema jednom od odredišta. Nakon što su stajališta autobusa ostajala prazna i nakon što su se logoraši razmiljeli u različitim smjerovima, njih dvoje stajali bi na hladnom asfaltu gleda-

jući niz cestu. Pognute glave vraćali bi se tada doma. Na vratima obvezno bi ih dočekala cijela porodica koja bi odmah po izrazu njihovih lica shvatila što je na stvari te pokunjeno odlazila u neki skriveni kutak kako bi olakšali dušu.

PREKOGNICIJA

Toga popodneva padala je kiša. Eva je sjedila za stolom pokušavajući oblikovati neku figuricu iz gline što joj nikako nije uspijevalo zbog toga što je bila neopisivo nervozna. Sve je počelo toga jutra u školi. Nakon što se do trećeg sata uspjela posvađati s pola razreda i dva profesora, Deniza ju je pod odmorom povukla u stranu i pritisnula uza zid: – Dobro koji je tebi kurac što si tako nervozna?!

– Ne mogu ti objasniti ali imam neki ljudi predosjećaj, znam zasigurno da će se danas nešto dogoditi a ja ne znam što i to me čini nervoznom, baby! – rekla je Eva dok ju je Deniza sumljivo premjeravala. Zadnji sat Eva se toliko vrpoljila na stolici da ju je profesor već više puta opomenuo. Kada je zazvonilo školsko zvono i profesor išetao iz razreda, Eva je kao sumanuta počela gurati školske klupe koje su kao domino počele padati po popucalom parketu. Nekoliko sekundi svi su je zbunjeno gledali da bi zatim Deniza dotrčala i obujmila je oko pasa: – Stani mala, pa ti si načisto popizdila, daj idemo na kavu pa ćeš mi sve ispričati, OK?!

Šetajući ulicom prema Draškovićevoj, Eva se ponašala kao da je skrenula s uma. Dovikivala je prolaznicima i plazila im jezik, zatim bi najednom počela glasno pjevati i plesati po ulici. Uvidjevši da nije baš pametno ostati s njome u društvu Deniza ju je otrpatila do tramvaja i zaputila se s ostalim djevojkama prema Trgu. Bilo je petnaest do šest i vani se već dobrano bilo smračilo. Ožujak je i dalje bio u obilježju zime tako da je valjalo pojačati plin kako bi se soba ugrijala. Strina Marica i mama zasjele su pred televizorom gledajući neku trakavicu od serije. Sve se činilo tako svakodnevno samo što Eva nije osjećala da je trenutno dio te svakodnevnice. Kada je trakavica završila Eva je kao hipnotizirana došetala do televizora te okrenula prvi program na kojem su se svakodnevno u šest sati davale vijesti. Mama je

pokušala protestirati jer je očekivala drugu trakavicu, ali ju je Eva prostrijela tako ubilačkim pogledom da je ova smjesta ušutjela. Eva se smjestila na podu ispred televizora i kao začarana zapiljila u ekran. Druga vijest dana bila je dolazak novih logoraša koji su kroz nekoliko sati autobusima trebali stići u Zagreb. Sve se dogodilo u sekundi. Kamera je na trenutak pokazala izmorena i izglednjela, ali sretna lica logoraša koji su se nesigurno smješkali kameri. U jednom trenutku strina Marica je kriknula nekim životinjskim urlikom pokazujući drhtavim prstom prema ekranu ponavljajući jednu jedinu rečenicu u beskonačnost: – To je moj Srećko, to je moj sin, to je njegov smiješak, to je moje dite...

Natalija je dotrčala do televizora zabljuvši se u ekran, ali snimka logoraša odavno je prošla. Na stolici sjedila je strina Marica tresući se kao prut na vodi. Eva je shvatila da je ovo prvi put da je vidjela strinu da plače nakon što ju je zagrlila onog sumornog jutra '91. kada je došla iz Vukovara. Samo što su ovo sada bile suze radosti, olakšanja, suze koje su se slijevale u malim slapovima niz njezino lice. Natalija je sjela pored strine i objmila je rukama oko vrata: – Jesi li sigurna, jesi li sto posto sigurna Marice? – zapitkivala je mama plačući. Ivan je stajao kao preneražen na sred sobe ne uspijevajući izustiti niti riječ. Djeda i bake trenutno nije bilo kod kuće jer su kartali kod susjeda. U jednom trenutku iz bunila prenula ih je zvonjava telefona. Zvonjava koja neće prestati još sljedećih nekoliko sati. Ljudi su javljali da su vidjeli Srećka na televiziji, kako su sigurni da je to bio on. Eva je gledala sveopći kaos oko sebe. Baka, djed i Marijan gotovo istovremeno su uletjeli u kuću poput vihora saznajući za novost jer su gledali vijesti kod susjeda. Eva to više nije mogla izdržati već se zaputila prema kuhinji, otvorila ormarić i nalila u čašu deci "Stocka". Sjela je i prinijela čašu ustima, ali ju je vrlo brzo ostavila na stolu odgurnuvši je. Kada je zaplakala činilo joj se kao da sve to ratno smeće i sve gorke uspomene

otječu iz njezinog tijela. Prvi put u životu plakala je ovakvim intenzitetom i nije mogla prestati. Plakala je sjedeći na stolici puna dva sata.

Bližilo se vrijeme dolaska autobusa na tri različita mjesta u gradu. Ivan, Eva i strina zaputili su se njegovim autom prema dvorani Vinko Bek. Marijan i Natalija otišli su susjedovim autom u drugu dvoranu, a Andrejini roditelji povezli su baku i djeda u treću. Bližila se ponoć kada su se autobusi s logorašima parkirali ispred dvorane Vinko Bek. Eva Ivan i strina Marica proguravali su se laktovima kroz neopisivu gužvu kao sumanut. Logoraši su se već odavno iskricali te je na parkiralištu nastao sveopći kaos. Ljudi su padali jedni drugima u naručje bacajući se po hladnom prljavom betonu. Sa svih strana čuli su se razdragani krikovi prepoznavanja. Tata i strina već su se odvojili od nje i krenuli u drugom smjeru. Kada ga je ugledala u gomili, Eva se skamenila od zaprepštenja. To je bio Srećkov osmjeh, to je bio njezin predragi bratić. Kada su im se oči susrele on se nasmiješio i ona je učinila isto. Krenuli su polako jedno prema drugome ne obazirući se na laktove koje su dobijali u rebra sa svih strana. Zastao je pred njome i pogladio je po glavi: – Kako si samo lijepa. Kako sam mogao ikada zaboraviti kako si lijepa Eva!

Podigla je ruke prema njemu i ispreplela ih oko njegovog vrata. Strećko je zagnjurio glavu u njezinu kosu udišući duboko njezin miris. Stajali su zagrljeni u toj euforičnoj gomili ne mareći ni za što. Podigao joj je glavu i zagledao se u njezine oči te je sasvim nježno prislonio svoje usne o njezine. Eva je zatvorila oči i pustila je da je sve ovo ponese. Osjetila je neizreciv mir dok je prelazila po njegovim usnama. To je napokon bio on od krvi i mesa. Primijetivši mamu kako ga traži pogledom u gomili naglo se odmakao od Eve i dao joj znak da stane. Strina Marica se ugledavši ga, zajurila se prema svojem sinu i grčevito ga obujmila rukama plačući iz svega glasa.

– Hej mama pa što sada plačeš, zar nisi sretna što me vidiš?! – nasmijao se i namignuo Ivanu koji je stajao pored mame. Eva je tek sada primijetila da iz neba kiši kao iz kabla i da je potpuno mokra. Njezina duga crna kosa slijepila se preko blijedog lica i nakvašene odjeće. Stajala je iza oca i strine i u nevjerici promatrala Srećka koji joj je upućivao savršeno smirene poglede. – Što li se desilo s njime, što mu je radila ta stoka da mi je znati, izgleda kao da je deset godina meditirao na Tibetu. Bojim se da nije skrenuo, strašno se bojim... ! – razmišljala je pogledavajući netremice prema njemu.

Ivan je uzeo stvar u svoje ruke i poveo ih prema automobilu obećavajući ljudima nadležnim za to da će ga izjutra dovesti na sistematski pregled. Vožnja u autu protekla je u miru ali kada su se parkirali pred kućom imali su što vidjeti. Mama je očito uzburkala cijelo susjedstvo u ove sitne sate tako da je sada na ulici bilo desetak susjeda u kaputima ispod kojih je virila pidžama. Kada je Srećko izašao iz automobila zrakom se prolomio pljesak. Neki od njih radoznalo su virili sa svojih prozora. Zbunjeno je promatrao sve te ljude ne mogavši izustiti niti riječi. Svaki od njih želio je stisnuti ruku hrabrom vukovarskom branitelju. Kada su se izredali, Srećko se s porodicom uputio prema ulaznim vratima popraćen pljeskom. Zasjele su na fotelje čekajući da se ostali dio porodice vrati. Kada su ga smjestili u fotelju i ušuškali u tople deke u stan su banuli Marijan i Natalija. Nakon što su saznali u dvorani Vinko Bek da je Srećko već otišao sa svojima, požurili su kući. Srećko je ustao i zagrlio se s Marijanom dok je Natalija nestrpljivo čekala šmrcajući po strani. Nakon što ga je strina propisno izmoždila jakim zagrljajima Srećko se spustio u fotelju. Natalija je odjurila u kuhinju dovršavajući pravu gozbu koja samo što nije bila gotova. Nedugo zatim poput vihora su uletjeli u stan baka i djed za kojima su polako hodali Andrejini roditelji. Baka je bila tako ganuta da

se činilo kao da će joj srce otkazati tako da su sada većina njih stajali oko bakice koja je sjedila u fotelji neobuzdano jecajući. Svi su sjedili razmješteni po sobi ne uspijevajući istisnuti niti riječ iz sebe osim bakice koja je šmrcala mumljajući sebi nešto u bradu. Šutnju je prekinula Natalija pozivajući Srećka na rani doručak ili bolje rečeno ranu gozbu. Dok ga je promatrala kako jede Evi su zasuzile oči. Od svih jela koje je mama pripremila kao da se nije usudio uzeti više nego komadić. Uglavnom je u sebe trpao kruh. Meso je ostavljao po strani tako da se Eva pitala da nije možda postao vegetarijanac?! Nakon što je pojeo nešto malo salate navalio je na meso kao zvijer. Svi su se u čudu pogledali te brzo napravili kao da ništa nisu vidjeli. Gledali su u njega kao da je duh ili nešto slično. Djed se više puta, Eva je primijetila krajičkom oka, uštinuo za ruku u nevjerici pogledavajući prema unuku. Kada je nahranio svoj stisnuti želudac ostalo je još pregršt hrane. Srećko je obećao da će ujutro pojesti malo više te je pripalio cigaretu. – Hmm ove su dobre, čovjek zaboravi kako je fin Walter Wolf, tamo smo skupljali čikove i motali duhan u novinski papir! – rekao je zamišljeno povlačeći dimove cigarete. Ivan se prvi prenuo iz bunila dok su svi ostali još uvijek kao začarani buljili u njega. – I pričaj nam kako je protekla razmjena, jesu li nas zajebali kao i svaki put?!

– Naravno, rekli su da će biti razmijenjeno 900, a pušteno je samo 400 s njihove strane. Ostavio sam tamo neke dobre prijatelje. Ovih dana morao bih posjetiti njihove obitelji da im donesem vijesti! – rekao je Srećko.

– Stari moj, ti ćeš se najprije odmoriti, a onda sve ostalo, u redu? – zabrinuto će Ivan.

– Ma tko će sada spavati dragi moj Ivane, nisam vas vidio mjesecima. Želim razgovarati s vama dok ne padnem sa stolice od umora, razumiješ?! – nasmijao se Srećko. Ivan je kimnuo glavom i stavio pred Srećka bocu "Babića". Bilo je jedan sat izjutra i kiša je rominjala po prozorskoj dasci.

Nakon nekog vremena odlučili su pustiti hrabrog ratnika da se naspava te su sami krenuli na počinak. Srećku su pripremili krevet u Evinjoj sobi, a nju su smjestitli na pod u vreću za spavanje. Bila je subota i grad se budio iz sna. U njihovoj kući te noći nitko nije spavao snom pravednika, posebice jedan od njih kojeg su svakih pola sata budile noćne more. San je bio isti kao i svaki prethodni koje je sanjao u logoru u vezi s ocem. Počinjao je tako da se nađe na velikoj livadi. U jednom trenutku ugleda oca kako mu se približava i grli ga. Taman kada mu želi uzvratiti zagrljaj začuje se prasak iz pištolja i on shvaća da je otac pogođen a njemu nije ništa. Otac pada u jamu, duboku jamu koja do prije sekundu nije postojala. On prilazi jami i promatra očevo tijelo dolje duboko kako beživotno leži, u trenutku kada želi zavrištati nalazi se već u polubudnom stanju i shvaća da ne smije ispustiti glasa iz sebe jer će ga zatvorski stražari premlatiti kao zvijer. Oprezno otvara oči kako bi bio siguran da nije ispustio niti glasa i na veliko iznenađenje ugleda svježe okrečeni strop s kojeg visi paukova mreža pomno napravljena od špage. U tom trenutku Srećko je otvorio oči i preletio pogledom preko sobe kako bi se uvjerio da sve to skupa nije samo san. U jednom trenutku susreo se s njezinim očima koje su ga budno promatrale. Nasmiješio se i upitao je zašto ne spava. Odgovorila mu je da još uvijek ne vjeruje da je živ i da joj je potrebno puno vremena kako bi se sto posto uvjerila. Pogladi ga je po obrazu a zatim spustila glavu. Podigao je njezinu glavu lagano prema gore. Suze su joj tekle niz umorno lice i dok su joj usta podrhtavala nesigurnim glasom ga je upitala: – Zoran je mrtav zar ne?

– Da Eva, mrtav je. Poginuo pred sam pad, o detaljima jednom drugom prilikom ili bolje nikada kad malo bolje porazmislim – rekao je tiho pogledavajući negdje u kut sobe. Zatim je jednostavno pao na jastuk u dubok san bez snova. Sjedila je na podu nasuprot prozoru promatrajući kišne kapi

koje su se obrušavale u nepravilnom rezu na zemlju. Plakala je pri pomisli na Zorana koji je ležao sada na nekoj blatnjavoj cesti, na Vukovar uništen, mrtav, na sve one koji su branili taj grad do posljednjeg daha da bi ga na kraju izgubili u neravnopravnoj borbi. Kiša je prestala padati negdje oko pet sati izjutra. Njezin grad budio se polako iz sna, zora je polagano svitala. Eva je sjedila pored pune pepeljare tupo buljeći kroz prozor.

ZABRANJENA LJUBAV

Kako su mjeseci prolazili tako se situacija u njihovom životu mijenjala iz dana u dan. Baka i djed otputovali su u Slavoniju već u travnju. Strina Marica preselila je kod svoje sestrice u Veliku Goricu. Žena je bila starija dama koja je živjela odnedavno sama jer joj je kći, jedino dijete koje je imala odselila s mužem i djecom u Australiju. Kako je već godinama bila udovica i u penziji, od kada je strina Marica došla iz Vukovara nudila se da preseli k njoj. Strina Marica željela je biti pokraj svojeg sina, a kada je on dobio mjesto u studentskom domu i preselio tamo, odlučila je probati živjeti kod sestrice kako ne bi bila teret Nataliji koja je ionako imala previše problema sa svojom porodicom. Sin ju je redovito posjećivao, a već se i privikla na život u Gorici koja ju je podsjećala na neki maleni gradić. Koji put upotrijebivši svu svoju fantaziju mogla je zamisliti kako živi u nekom novoizgrađenom dijelu Vukovara. Strina Marica patila je kako za Vukovarom tako i za svojim Hrvojem o kojemu još uvijek nije bilo vijesti. Znala je navratiti u hotel "Central" gdje su bili smješteni ostali prognanici iz Vukovara. Tada bi u razgovoru ljudi kimali glavama prisjećajući se strahota koje su zajedno proživjeli. Ponekad bi je netko od tih ljudi odveo na stranu rekavši joj da ima neproverene informacije o Hrvoju. Jedanput je čula da je u Beogradu u istražnom zatvoru, drugi put pak da su ga strijeljali pred svjedocima koji su to pak prepričavali dalje dok priča nije došla do Zagreba. Hrvoje je bio slavan novinar već po tome što su ljudi doznali da je odveden posebno vojnim džipom u nepoznato i svi Vukovarci odreda jako su se ponosili s njime tako da je Marica uvijek bila lijepo dočekana ma gdje god bi otišla, u koji god hotel. Bila je žena heroja i svi su je tako gledali od prvog dana jer su bili svjesni da je taj čovjek koji je mnogo napravio na samom početku rata za sve njih, nemi-

novno mrtav. Makar nikada pred njome to nije izgovoreno, ljudi su je uvijek promatrali sa sućuti što je ona itekao dobro osjećala tako da je postupno prestala obilaziti hotele. Provodila je dane u neizvjesnosti i čekala nove vijesti o Hrvoju. Dani su za nju prolazili u dosadi. S druge strane netko od njih se ludo provodio, bolje rečeno neki od njih. Od kada se Srećko preselio u Dom Stjepan Radić na Savi tulumi su se redali dan za danom već dva mjeseca bez prestanka. Dom je bio prepun mladih ljudi a dosta njih netom je stiglo s bojišta ili iz Vukovara, Vinkovaca i Osijeka tako da su ti mladi ljudi osjećali potrebu da se izmore od zabave i od svega što su igrom prilika propustili dok su se borili ili čamili u vlažnim podrumima oronulih izrešetanih zgrada ukletih gradova. Nekolicina njih prihvatila se posla te počela ozbiljno studirati dok su se svi ostali zabavljali. Nije bilo lako učiti u takvoj atmosferi. Tulumi su trajali do u zoru tako da od učenja u sobi nije bilo ništa a ponekad se od buke nije moglo niti spavati. Učiti u Sveučilišnoj knjižnici bilo je za mnoge jednako tako inkomodirajuće. Srećko je dobio olakšice prilikom upisa godine tako da je sada bilo potrebno samo dolaziti na fakultet i polagati ispite. Čak niti to nije bio u stanju raditi. Nije se mogao niti tri minute skoncentrirati na nešto ozbiljnije. Posjećivao je redovito jednog psihijatra u Vinogradskoj bolnici, ali osjećao je kao da ga taj čovjek ne razumije. U zdravstvu je također vladalo katastrofalno stanje kao i na ulicama grada. Po ulicama su hodali pijani gardisti s oružjem, dok su u bolnicama sjedili prolupali psiholozi i psihijatri nesposobni da pomognu tim silnim ljudima koji su navirali svakog dana, tražeći utjehu. Doktori su bili naprosto emocionalno iscrpljeni od užasnih priča i kao takvi postajali su naprosto beskorisni. Srećko je tom doktoru odlazio više forme radi kako bi dobio neke olakšice kao borac, budući da je osjećao da ga nitko više ne razumije. Zapravo postojala je jedna osoba kojoj se povjeravao, koju je idealizirao. Bila je

njegova medicinska sestrična, psihijatar, prijatelj te osoba koja ga je strahovito privlačila. Znao je sate provesti u svojoj studentskoj sobici ležeći s Evom na krevetu te joj prepričavajući događaje iz Vukovara i logora. Ona je sve to pomno slušala nastojeći upiti svaku njegovu riječ, nastojeći mu pomoći u čemu je jako dobro i uspijevala. Bila je njegova muza dok je on bio njezin "hero". I jedno i drugo idealizirali su se međusobno, dok se situacija malo pomalo nije otela kontroli i veza između njih dvoje postala nešto mnogo dublje od bratske ljubavi. Kada nje koju večer nije bilo u domu, satima je znao oka ne sklopiti prizivajući njezin lik u sjećanje, miris njezine kose baš kao što je to činio za nesanih noći u nekom od srpskih logora. Počelo je sasvim slučajno jedne večeri nakon napornog dana provedenog u krvavom radu na temperaturi koja je pala nekoliko stupnjeva ispod nule. Odabrao je djevojku i sasvim slučajno pala mu je na pamet ona. Dozvolio je sebi malo mašte jer nije bio siguran hoće li se ikada više vratiti. Svake naredne noći lijegao je u krevet sretan što će nekoliko sati imati vremena razmišljati o nečemu lijepom. Noć i noći i ona je postala njegova muza, ideal iz kojeg je crpio snagu za život. Razmišljajući o njoj prisjećajući se boje njezinoga glasa i zvuka zvonkog smijeha koji je odzvanjao u njegovim ušima puneći njegov duh nekom energijom, zaljubio se u nju poput malog dječarca. Postepeno mašta se otela kontroli i počeo je prizivati njezin lik usred dana dok je smrdljivi znoj curio niz njegovo čelo kada je stiskao lopatu i govorio sam sebi da mora izdržati, da mora preživjeti, kako bi je mogao ponovno vidjeti. Mjeseci su prolazili vukući se poput crva. Prolazile su razmjene ali njega nikada nije bilo na popisu. Srećko se nije predavao već se svakim novim danom počeo grčevito boriti da se izvuče iz toga govna. Gleđao je ljude kako odlaze kvragu i bilo mu je žao. Trebalo je samo sjetiti se da ti ne mogu oduzeti slobodu razmišljanja i maštanja, a to je bilo jedino što je te ljude moglo spriječiti da

ne skrenu duhom. Njegov prijatelj, mladić od kojih 29 godina, s kojim se borio u Vukovaru, maštao je čitavo vrijeme o tome kako će kada ga jednom pustite otići živjeti u neko malo dalmatinsko selo uzgajati ljekovite trave. Prepričavao je Kreši svoja viđenja svoje predivne jednokatnice, prelijepa crnokosa Dalmatinka i dvoje troje dječice kako se igraju na travnjaku pored kuće. Svatko od tih jadnika imao je svoj kutak za bijeg, svoja vrata koja su se otvarala u najintimnijim trenucima. Tko nije znao pobjeći neminovno bi poludio a ludost je značila strijeljanje po kratkom postupku jer ti su ljudi u nastupu ludila radili svakojake gluposti koje se nisu svidale bradatim sadistima. Tu večer kada je saznao da se nalazi na listi za razmjenu, Srećko je bio izvan sebe od uzbuđenja, a s druge strane bilo mu je žao svih tih ljudi koji ostaju, a ponajviše svojeg prijatelja suborca. Dva dana nakon toga potrpali su ih u autobuse i odvezli iz logora. Cijelim putem te tijekom razmjene koja se obavljala na jednom mostu, Srećkov um bio je potpuno prazan. Kao da je netko iz njegove glave izbrisao svaku trunku emocije i sjećanja. Kada su autobusima krenuli prema Zagrebu osjećao je samo neopisiv mir. Znao je da je preživio i to je jedino bilo važno u tom trenutku. Nije se obazirao na oduševljene poklike seljaka koji su izlazili na ulice da ih pozdrave, kao niti većina ljudi koja je sjedila pored njega u autobusu. Negdje na pola puta, u autobus je banula tv ekipa s kamerama, snimajući iznurene ljude koji su se samo slabašno osmjehivali. Kada se našla blizu njega, Srećko se također slabašno osmjehnuo zaboravivši kako to izgleda uopće razvući usta u osmjech. Nakon čestih zaustavljanja i dugih sati vožnje ugledao je svjetla velegrada. – Ljudi pa mi smo u Zagrebu, jebem ti mater mi smo u Zagrebu! – povikao je odjednom neki čovjek dok se drugi istog trena uspravio na stolici i jecajući progovorio: – Nisam vjerovao da ću ikada više posjetiti taj predivni grad u kojem sam studirao, vjerujte mi izgleda ljepše nego... nego ijedan prokleti

grad na ovome svijetu! Srećko se smješкао žmirkajući prema rasvjetnim stupovima pored kojih su promicali. Nakon kratkog vremena autobus se zaustavio na velikom parkiralištu, a čovjek koji se brinuo tijekom cijelog puta za njih upozorio ih je da nikako ne propuste obaviti još istu noć sistematski pregled ma koliko željeli otići sa svojima. Srećko se polako primicao srednjim vratima vukući noge. Svladao ga je nerealan strah od slobode kojoj nije bio dorastao. Na trenutak se poželio je vratiti u prokleti logor i tamo umrijeti. U tom času neka ruka spustila se na njegovo rame: – Ništa se ne brini proći će te, svi mi isto osjećamo u ovom trenutku, to je samo prolazan strah vjeruj mi prijatelju. Izadi van i potraži svoje u ovoj gomili sigurno te netko već nestrpljivo čeka! – Srećko se nasmiješio sredovječnom čovjeku te kimnuvši glavom krenuo prema izlazu. Stajao je na betonu kao u bunilu. S vremena na vrijeme netko bi ga uhvatio odotruga te grubo okrenuo, a zatim ispustio uzdah razočaranja te krenuo dalje u potrazi za svojim. Kada ju je ugledao tijelom su mu prostrujili srzi, bila je ljepša nego u njegovim snovima, bila je najljepša djevojka na svijetu. Stajala je samo nekoliko koraka dalje širom otvorenih očiju uprtih u njega. Prišao je polako i ona je svoje ruke obujmila oko njegovog vrata, kakav je to samo bio osjećaj. Kada ju je poljubio ona mu je uzvratila poljubac, što ga je dotuklo. Znao je da je njegova ikona oživjela ovdje i sada na tom hladnom asfaltu. Nebo nad njihovim glavama sijevalo je i padalo je nemilice ko' iz kabla. Stajali su mokri i promrzli na hladnom asfaltu ljubeći se. Ništa ostalo više nije bilo bitno, ona je sada bila tu kraj njega.

* * *

Bilo je devet sati navečer tog zadnjeg petka mjeseca svibnja. Srećko je ležao nauzak dok su filmovi prolazili njegovim mislima. Oko pola deset imao je dogovor s Andrejom i

Evom u njegovoj sobi te s još nekoliko prijatelja koji su trebali doći da bi zatim svi zajedno krenuli na tulum u obližnjoj "tulumari". Ustao je s kreveta i uputio se prema wc-u koji se nalazio na kraju hodnika kada je začuo bjesomučno udaranje po vratima u ritmu navijačke himne. Samo jedna osoba ovako je lupala po njegovim vratima, te je Srećko razvukao usta u osmjech i otvorio ih. Eva i Andreja uletjele su u sobu poput vihora pjevušeći nešto od "Ekatarine Velike".

– Čovječe, znaš kojeg smo grassa nabavile nemreš biliti! – uskliknula je Eva tapšajući ga po ramenu – bumo to ovdje smotali prije nego dođu oni tvoji hahari i sve nam popuše!

– Nemam rizle, ima li tko ovdje rizle? – upitao je Srećko.
 – Ma svega ima to istina u tem Somboru... – pjevušila je Eva dok je sjedala za pisaći stol odmatajući paketić aluminijske folije. Rasporedivši nešto malo duhana po rizli počela je dodavati trave koju je netom izmrvila na Krešinim skriptama iz organske kemije. Pri tom ih je pogledavala osmjehujući se: – Ljudi moji, ovo su sami vrhovi, k'o bog!

Kada je joint bio gotov oblizala je ljepilo te smotala lijepu cigaretu. Zatim je dogurala stolicu do kreveta na kojem su sjedili Andreja i Srećko te pripalila joint zippo upaljačem. Kada je cigareta došla do filtera Srećko ju je zgnječio u velikoj zelenoj pepeljari koja je stajala na podu sobe. Nakon dobrih pola sata dosadilo im je sjediti u sobi i čekati prijatelje, tako da su na vrata zakvačili poruku da su vjerojatno u "tulumari" i krenuli hodnikom prema stepenicama. U jednom trenutku Eva je veselo uskliknula: – Ljudi, ajmo u salu za tv zajebavati malo ljude, odnosno podići tim štreberima moral, ha što kažete!? – nije niti dovršila rečenicu već je zabrzala prema ostakljenim vratima iza kojih se nalazio tzv. dnevni boravak. Na programu se davao film "Back to the future!" tako da su sve troje posjedali na stolice zapiljivši se u ekran. Tada je Eva počela sa svojim komentarima kako je bila

naučena kada bi gledala neki film kod kuće. Ljudi su se samo zbunjeno pogledavali ne usuđujući se prozboriti niti riječ jer je ta djevojka bila sa Srećkom a on je bio faca na ovom katu, svi su ga poštovali. U jednom trenutku Eva se popela na stolicu i počela izvoditi nekakvu ariju pokušavajući nadglasati zvuk na filmu. Ljudi su počeli gundati okrećući se prema Srećku koji je do tada sve to samo zbunjeno promatrao. Kada mu je došlo do mozga što Eva radi ustao je sa stolice prišao joj i prebacio je preko ramena te odnio van. Spustili su se stepenicama do prizemlja i produžili prema tulumari. Tek kada su stigli do malenog zdanja iz čije unutrašnjosti su "ružili" Joy Division-i, Srećko ju je spustio na pod i krenuo unutra. Neki njegov prijatelj slavio je rođendan tako da je "tulumara" bila dupkom puna. Kako je mladić bio Hercegovac, dopremio je litre i litre jakog hercegovačkog vina koje je vrlo brzo teklo žednim grlima. Oko dva sata izjutra društvo se počelo osipati da bi oko četiri ostali još samo Eva, Andreja, Srećko te još dva čovjeka i slavljениk. Pomogli su čovjeku srediti malo "tulumaru", a zatim su se sve troje uputili prema jednom od paviljona. Andreja je odlučila uhvatiti noćni tramvaj te se pozdravila i uputila asfaltiranom cestom prema izlazu iz doma. Eva i Srećko ušli su u peti paviljon te se uspeli stepenicama na drugi kat. Kada je otključao svoju sobu Eva je uletjela i bacila se na krevet: – Znaš kaj, meni se uopće ne spava, ono vino me totalno razbudilo, ajmo igrati monopoli – rekla je zirkajući po sobi tražeći zanimaciju. Srećko je prišao krevetu te sjeo na njegov rub. Pogledao je Evu onako iskosa da bi ubrzo zatim skrenuo pogled na stranu. Eva se nasmiješila te mu podigla prstom bradu: – Ajde reci što te muči pa toliko te dobro poznajem da znam prepoznati kada nešto nije uredu! – Srećko je zavrtio glavom i svrnuo pogled prema prozoru svejednako odmahujući glavom. Eva se uspravila na krevetu i obuhvatila objema rukama njegovu glavu te ponovila pitanje odrještije. Srećko je samo dobio:

– Zar ne bi trebala otići doma, starci će se brinuti.

– Ma koji vražji starci su te sada spopali, jebe se njima živo di sam i s kime sam, uostalom javit ću im se ujutro kada se probudim, nije mi prvi put zaboga pa imam sedamnaest godina, znam se brinuti za sebe! Nego reci mi što ti je – molećivo će Eva promijenivši ton. Srećko je polako okrenuo glavu te se intenzivno zagledao u njezine oči: – Možda će ti ovo zvučati ludo ali... ja sam zaljubljen u tebe ili bar mislim da jesam!

Eva je širom otvorila oči i zabezegnuto ga pogledala: – Mislim... što hoćeš time reći, da me voliš?!

– Ne, hoću reći da sam zaljubljen u tebe baš sam na to mislio a uz to te i volim normalna stvar to se razumije pa sestrična si mi! – Eva je kimnula glavom da razumije i upitno ga pogledala: – I, što ćemo sad?!

– Ništa samo sam ti to htio reći da znaš na čemu si!

– Kao prvo ja imam dečka to znaš makar me zaboli ustvari za njega, a kao drugo pa ti si mi bratić čovječe, mislim da si otišao ovoga puta predaleko sa svojim maštanjima! – rekla je Eva i spustila pogled.

– Ne znaš ti ništa o mojim maštanjima! – Srećko se namjestio na krevetu i započeo priču. Govorio joj je da je ona bila ta koja ga je držala na životu dok je bio u logoru i davala mu snage da izdura još jedan dan, još mjesec dana. Vrijeme je polako prolazilo već se počelo razdanjivati pomalo. Dok je on pričao Eva je grizla usnicu i suze su joj tekle niz lice. Kada je završio spustio je pogled prema podu. Eva je rukavom majice obrisala mokro lice i tiho izustila: – Ovo je nešto najljepše što mi je ikada netko rekao, više nisam zbunjena sada te razumijem – podigla je ruku i nježno je spustila na njegovu mišicu te ga okrenula prema sebi. – Znaš ja se toga ne bojim, tih malograđanskih zabrana što se smije a što se ne smije ali treba mi vremena da sve ovo provarim, kužiš?! – Srećko se primaknuo mjestu na kojem je sjedila te joj dlanovima obu-

hvio lice, primakao se i dodirnuo je ovlaš usnama. – Idi sada kasno je umoran sam i zbunjen. Znaš da bih želio da ostaneš, više od svega ali mislim da je vrijeme da odeš! – rekao je i ustao sa stolice. Eva je dobacila nešto kao pozdrav te se zaputila prema vratima. Kada je izašla van imala je potrebu da zavrišti. Trčala je sve do tramvajske stanice udišući prohladan jutarnji zrak. U glavi joj se rojilo tisuću nepovezanih misli dok se tramvajem vozila prema centru. Zaklopila je oči i duboko udahnula kada je silazila na Trgu bana Jelačića. Hodajući s noge na nogu došla je do kuće te se ušuljala u stan i zaputila do svoje sobe. Uzela je kazetu "Big Black-a" te je stavila u walkman. Skinula je Martensice i prišla prozoru te sjela na prozorsku dasku i namjestila slušalice u ušima. Otpuhujući dimove cigarete pogledavala je prema Gornjem gradu koji se uzdizao na brijegu i razmišljala.

Sjedio je na stolici ruku položenih na naslon zagledan u dan koji se polako budio pred njegovim očima. Cigarete su stajale na dohvat ruke, makar niti jednu nije zapalio od kada je izišla iz njegove sobe. Promatrao je zgradu preko puta, drveće, asfaltirani put ali jedina slika koju je zaista vidio bila je njezin lik.

POČETAK KRAJA

Vlak je kasnio nekih desetak minuta što je bilo dosta za "Mimaru". Kada je kompozicija plavih vagona uplovila na peron, Eva je počela uzbuđeno skakutati po prljavom peronskom pločicama prekrivenom podu. Vlak se zaustavio i putnici su se počeli pomaljati iza vrata vagona. Čim je ugledala raskuštranu plavu kosu, Eva se zaletjela prema Miranu i skočila mu na leđa obujmivši ga nogama oko struka. Izašavši iz kolodvorske zgrade uputili su se prema taxi stajalištu. Automobilom su se odvezli do centra gdje su pronašli neki miran kafić te zasjeli unutra. Promatrao je Evu dobrih pet minuta prije negoli je progovorio.

– Znaš li ti samo malena koliko si mi nedostajala, totalno sam hepi kaj te vidim! – nasmiješio se i poslao joj zračni poljubac. Na trenutak Evino lice se smrklo i ljutito je napućila usne: – Zakaj si mi tako neredovito pisao kada znaš koliko si mi nedostajao?!

– Vjeruj mi nisam ti imao o čemu pisati nego o tulumima koje obilazim, a znao sam da te to nervira dok si ti čamila u ovom usranom gradu. Vjeruj mi, drago mi je što sam se vratio, ne bih izdržao niti pet sljedećih dana a da ne zbrišem odande! – primio ju je za ruku i namignuo – a sada... darovi! – osmjehnuo se dok je Eva zainteresirano bacila pogled prema velikom koferu koji je stajao na podu pored stolice. Nakon što joj je poredao po stolu nekoliko ploča Bauhauusa, Curea, Einsturzende neubautena i Joy Divisiona, Miran je izvadio vrećicu iz koje je na stol položio malenu crnu kutijicu. – Otvori slobodno! – rekao je a Eva je posegnula za kutijicom i otvorila poklopac. Zbunjeno je zastala i pogledala ga upitno.

– Zaručnički prsten, sjećaš li se kako smo se prije mojeg odlaska okladili da ćemo se iz zajebancije oženiti kada ove godine navršiš osamnaest! Andreja je bila svjedok, šteta što

si bila onako pijana – nasmijao se i podbočio rukama bradu. Eva se počela hihotati dobacivši mu: – Sjećam se ja dobro tog tuluma, u mraku sam zabrijala s Andrejom misleći da si to ti, kako se ne bih sjećala. Nego kada se ženimo stari, ha?! – nasmijala se i zabacila glavu odostraga umirući od smijeha.

– Zna se, u desetom mjesecu kada navršiš osamnaest, a sada to fino spremi i čuvaj za dernek! – nacerio se Miran.

– Znači bit će baš onako za fakat kak' smo rekli?! Obući ćemo se k'o darkeri i namazati i otići tako u vijećnicu, a poslje s nekoliko litara vina na Stross, OK?! – upitala ga je sa smiješkom na usnama.

– Naravno sve će biti kako smo se dogovorili, a kod javnog bilježnika napraviti ćemo i tzv. predbračni ugovor kojim se obvezujemo da na molbu jedne stranke druga odmah treba dati pristanak za rastavu bez podjebavanja i smicalica, kak' sve to skupa ne bi završilo na sudu. To je u slučaju da nađemo curu ili dečka, a ako ne nađemo prave, onda ćemo naravno ostati oženjeni za vijeke vjekova amen! – nasmijao se i počeošao po glavi. – Nego starci su mi na vikendici tako da se nemam kome zapravo niti javiti, zato ajmo mi fino ostaviti ove stvari kod mene pa pravac Stross s lišom vina OK?! – Eva je zadovoljno kimnula glavom i polako ustala sa stolice.

Sjedili su na "Velikom Strossu" i ispijali šampanjac koji je Miran maznuo iz kućnog minibara. Eva je na brzinu onako u mraku smotala dva jointa koje su netom popušili tako da su sada sjedili na klupi i umirali od smijeha pričajući gluposti. Kada su ispraznili bocu skoknuli su do dućana u Ilici nabaviti vina. Prošla je ponoć kada su otkrili kako je vrijeme na brzinu proletjelo. Eva se počela vrpeljiti na stolici pa ju je Miran upitao je li joj dosadno. Eva je niječno odmahнула glavom, uhvatila ga za majicu i uvalila mu strastven poljubac. Zaljubljeni Miran bio je navikao na to jer je često s njime brijala dok je bila pod gasom, nadao se da će jednom to

napraviti i kada bude trijezna. Sjedili su na klupi i ljubili se dok je vrijeme polako prolazilo.

Ujutro kada je otvorila oči shvatila je da je napravila neku pizdariju ali nije baš bila sigurna što točno. Kada se okrenula na drugu stranu i ugledala čuperak plave kose kako viri ispod plahte postajalo joj je jasnije. Kada je otkrila plahtu s njega ustanovivši da je gol, a zatim bacivši kratak pogled na sebe, bolno je jauknula. Zatim se malo pribrala pokušavši se sjetiti minule večeri. Nakon kratkog razmišljanja prisjetila se da to uopće nije loše izgledalo, čak naprotiv, jako se dobro zabavila a ispostavilo se da je Miran bio prilično dobar u svemu tome. Otvorio je oči i nasmiješio se pokajnički: – Nemoj samo sada reći da sam te iskoristio ili tako što jer ću si propucati glavu, majke mi! – uzdahnuo je teatralno. Eva se nasmijala glasno i odlučila odigrati rolu do kraja: – Ma ne, sve je OK, kako si?! – prignula se i ovlaš ga poljubila. Miran je bio potpuno zbunjen jer se takvo nešto nikada nije dogodilo u posljednje tri godine što su se poznavali i što su brijali. Eva se ujutro uvijek pravila kako se ništa nije dogodilo a sada ga je eto čak i poljubila, Miran je bio izvan sebe od sreće. Cijeli taj dan proveli su u krevetu odlazeći samo u dućan po novu zalihu vina i klope. Eva je navečer morala otići doma napisati domaću zadaću jer je sutradan bio ponedjeljak i ujutro je imala školu. Na vratima su se još jednom poljubili i ona je obećala da će razmisliti o toj novoj vezi koja se stvorila među njima, a zatim se zajurila stubama prema dolje preskačući svaku drugu.

* * *

Već osam dana "hodala" je takoreći s Miranom i to je nije baš previše oduševljavalo. Daleko od toga da ona nije voljela tog čovjeka zapravo bila je luda za njim u jednom smislu. Bio je njezin najbolji prijatelj, čovjek kojem se mogla povje-

riti, onaj koji je nikada nije iznevjerio, u kojeg je imala potpuno povjerenje. Samo nedostajalo je nešto što se zove strast a za čime je toliko žudjela da je ta potreba ispunjavala svaku poru njezinog bića. S druge strane nalazio se Srećko koji je u njoj izazivao sam vatromet, samo što je on bio granica preko koje je željela ali nije se usudila prijeći. Ta dva muškarca zavrtjela su joj glavom kao niti jedan do tada. Imala je samo sedamnaest godina, ali životnog iskustva je prikupila za barem trideset godina života prosječnog čovjeka. Problem nije bio u tome za kojeg se muškarca opredijeliti već kako ih maknuti iz glave, kako otjerati misli o njima.

Toga dana bilo je toliko toplo da se činilo da je mjesec srpanj, a ne svibanj. Kada je zazvonilo školsko zvono, Eva je čvrsto odlučila privesti stvar do kraja. Kako Miran nije išao u školu već je kod kuće učio za maturu Eva je odlučila poći do njega. Nekoliko blokova dalje od Križanićeve ulice Eva je skrenula u jednu pokrajnju uličicu i zamakla u prvi haustor. Popevši se stubištem na treći kat kratko je pozvonila na njegovim vratima. Nakon dugotrajnog prepucavanja uspjela ga je izvući iz kuće usprkos negodovanju njegove mame koja je stajala ljutito na vratima i otpuhivala nervozno dimove cigarete. Uputili su se sedamnaesticom do trga gdje su kupili nekoliko limenki piva te krenuli prema "malom Strossu". Kada su sjeli na klupu Miran se zbunjeno osmjehnuo: – I, što je bilo tako važno Eva? – Ona je duboko udahnula i kratko mu odgovorila: – Miran ja te ne volim. Mislim ne volim te kao muškarca, kao osobu te obožavam i ti to dobro znaš. Željela sam ti reći da ovo više ne ide dalje i da mi nikada nećemo moći biti ljubavnici ili nešto slično jer ti me ne privlačiš dovoljno! – Kada je završila zagledala se u njegove oči koje su je širom otvorene promatrale. Miran je bio zabezeknut njezinom izjavom i trebalo mu je nekoliko minuta da se pribere, a zatim je potekla lava kada je povisio ton sijevajući u isti mah bijesno i očajnički prema njoj: – Znaš li ti da

ja tebe volim od prvoga dana kada sam te upoznao. Ja sam lud za tobom shvaćaš li to, a pogledaj što mi radiš, Eva!!! Zar si morala ulaziti u vezu sa mnom ako si znala kakva je situacija s tvoje strane, jebem mu mater zašto mi to radiš?

– Nisam bila sigurna, željela sam pokušati idiote, bila sam sigurna da je to što prema tebi osjećam dovoljno, ali zatim sam shvatila da me fizički ne privlačiš dovoljno. Reci mi molim te kako sam to prije mogla znati kada smo oduvijek brijali dok sam bila pod gasom?! Volim te kao prijatelja shvati to ali ovakva veza mi ne odgovara i to je sve, probaj razumjeti i ne ljuti se na mene molim te – rekla je sagnuvši glavu. – Kako da se ne ljutim, Eva, kada si mi blago rečeno slomila srce eto što si napravila! – ogorčenim glasom je rekao Miran te je uhvatio rukama za zapešća. – Mene samo zanima jesi li ti svjesna da mi nakon ovoga teško možemo normalno funkcionirati!

– Hej, imamo ipak dvije solucije, ili se razići svaki na svoju stranu ili se jednostavno napraviti kao da se ništa od ovoga nije dogodilo i ostati prijatelji kakvima smo bili do sada! – rekla je s prizvukom nade u glasu.

– Kako to misliš "kao da se ništa nije..." – zbunjeno ju je pogledavao ispod oka.

– Vrlo jednostavno, krenemo li sada na čaj na Gornji grad mogli bismo u miru popričati k'o ljudi, baš kao da se ništa od svega ovoga nije dogodilo, tjedan dana koji je odletio u vjetar stari moj.

– Mi možemo otići na čaj, Eva, i napraviti se da ništa ne znamo, ali shvati da ja ne mogu silovati svoje osjećaje – rekao je i ustao s klupe drobeći praznu limenku pive u ruci. Pošli su stubama prema šetalištu koje je bilo sasvim prazno. Miran je koračao po raspucanom asfaltu razmišljajući koliko će još pogrešaka morati napraviti prije negoli shvati da je ta djevojka bila apsolutno nedostupna za njega, a činilo mu se u tome trenutku da je bila nedostupna za sve muškarce

ovoga svijeta i da nikada neće pronaći ono što je tražila. Tim riječima zapravo ju je proklinjao u sebi zbog boli koju mu je zadala, nadao se da nikada neće pronaći spoj muškarca koji bi joj bio prijatelj i ljubavnik u isto vrijeme. Sjeli su u maleni kafić blizu "Lapidarija" pijuckajući čaj i pričajući gluposti. Vrijeme je brzo prolazilo tako da nisu ni primijetili kako se na brzinu naoblačilo. Počela je padati kiša i njih se dvoje povuklo s terase u unutrašnjost kafića. Ostali su sjediti dobra dva sata slušajući kasetu "Depeche Modea" koja se vrtila na prastarom kasetofonu.

* * *

Oko devet sati navečer Andreja je pozvonila na njezinim vratima. Eva je ustala s madraca koji joj je služio kao krevet i zaputila se prema predsoblju. Na pola puta mimoišla se s mamom koja je nervozno otpuhujući dimove cigarete psovala sebi potihom u bradu. Eva ju je samo okrnula pogledom te nastavila prema vratima. Odvela je Andreju u svoju sobu te otišla do frižidera gdje se hladilo vino. Prolazeći pokraj dnevne sobe začula je mamine jecaje ali se napravila kako ništa nije čula te je zabrzala prema svojoj sobi. Pijuckale su vino preslušavajući Evinu zavidnu kolekciju ploča. Andreja je odjednom ustala s poda i uzšetalala se po sobi te zamišljeno progovorila: – Nisam li ti sto puta govorila da to neće funkcionirati, ha?! Kaj si se uopće uvlačila s njime u to, zar ne vidiš da je čovjek sada u totalnom kurcu!

– Stara moja nemoj meni prodavati fore kada znam da si zaljubljena u njega. Što mu ti nisi uletjela? Očeš da ti kažem zašto, zato što nemaš muda, eto zašto. Čak niti meni nisi nikada htjela priznati da ga voliš, a bilo je jasno kao dan! – rekla je Eva pogledavajući je ispod oka. Andreja je popila veći gutaljaj vina i pogledala je oštro: – OK priznajem krivicu, samo što mu nisam uljetala baš zbog toga što ste mi vas

dvoje izgledali kao savršeni par, eto zašto!

– Ma daj ne seri, jebi ga, koji par pa mi smo frendovi, that's all. Nego zaboravimo cijelu ovu priču i nazdravimo skorom završetku školske godine OK?! – Kucnule su se i nalile ostatak vina. Poslije pola jedanaest spremile su se na brzinu i uputile u Jabuku. Eva je u prolazu provirila kroz vrata sobe ali mame nije bilo unutra, samo je spazila poruku nalijepljenu na kuhinjskim vratima: – Otišla sam k susjedi, zaključaj vrata! – Eva je slegnula ramenima te se zaputila prema vratima.

Andreja je u "Jabuci" srela neke prijatelje te ostala stajati s njima pokraj šanka. Eva je pogledom šarala po gomili tražeći određeno lice. Izašla je na terasu te se zaputila prema klupicama. Noć je bila nesnosno sparna tako da se unutra nije moglo ni disati, a kamoli plesati. Sjedila je na klupici i pijuckala pivu razgovarajući s nekim poznanikom. U jednom trenutku spazila ga je kako sjedi naslonjen na žičanu ogradu. Ostavila je pivu na klupici te se zaputila prema njemu. Prišla mu je i ostala stajati pred njime pogledavajući nekuda u stranu. Miran ju je zgrabio za ruku i povukao dolje. Eva je sjela u turski sjed na asfaltiranu terasu te se zagledala u njegove pijane oči. Gledali su se dobrih nekoliko minuta da bi se on nasmiješio: – Što je bilo neki bed? Nemoj mi biti tužna, evo popi malo ruma, dobar je uvozni! – rekao je sarkastično. Eva je prinijela bocu ustima te se zagledala nekuda u stranu kako ne bi zapazio da joj se pogled zamutio od suza. Kada je ispijala nekoliko gutljaja odvratne tekućine, potegnula je jedan veliki gutljaj pomišljajući kako bi sada jedino bilo u redu, napiti se kao stoka. Miran je bio poprilično pod gasom budući da je popio gotovo pola litre te odvratne tekućine. Neko vrijeme razglabali su o glupostima da bi se u jednom trenutku Miran trgnuo i uhvatio je za ruku. Ustao je sa zemlje i poveo je kroz gužvu prema vratima kluba koja su vodila na plesni podij. Naslonio se uza zid i privukao je k sebi. Eva je

bila previše pijana tako da nije htjela razmišljati ni o čemu već se približila i poljubila ga. Dok su se ljubili suze su joj u malim potočićima tekle niz lice. – Ehej pa nećemo sada plakati, sve je OK sutra se nećemo ionako ničega sjećati zar ne? – nasmiješio se i obrisao joj suze dlanom. Privukao ju je ponovno k sebi i kao u groznici ljubili su se gotovo desetak minuta, samo što se nisu poševali na tom podiju. U jednom trenutku Eva je ugledala Andreju kako stoji nedaleko od njih i zabezeknuto ih promatra. Eva se odmakla od Mirana gledajući zbunjeno u Andreju. Zatim je krenula prema njoj te je primila za ruku. Andreja se grčevito odmicala ali Evin stisak bio je jači. Andreja joj je opalila zvučni šamar na sred kluba, ali se to Eve uopće nije dojmilo već ju je povukla sa sobom te odvela do Mirana. Rum je udario po njezinim sljepoočnicama dok je pokušavala istisnuti iz sebe tri čiste. Postavila je Andreju pred Mirana i primila ih obadvoje za ruke: – Ljudi ajmo mi sada malo biti iskreni do jaja, ha što kažete na to?! Ovdje imamo takozvani ljubavni trokut. Andreja voli Mirana, Miran voli mene, a ja sam u kurcu i volim vas obadvoje – malo je stala kako bi prestala slabost koju je naglo osjetila. – Ja sam za to da... vas dvoje... mislim kužite o čemu je riječ! – U tom trenutku Miran se počeo smijati kao lud, a Andreja je briznula u plač. Miran ju je pogladio po glavi i ponudio joj bocu ruma. Ona ga je zaprepašteno pogledala a zatim se okrenula prema Evi i prostrijelila je ljutitim pogledom. Prihvatila je bocu i otpila deci i pol bljutave tekućine, malo je zastala i odvagnula još malo iz boce. – Fino sada smo svi pijani i to je baš onako kako bi trebalo biti, ajmo se sada napraviti malo iskreni. Ja vas gospodo moja u ovom trenutku napuštam a vi se snađite kako znate, ja tu više ništa ne mogu učiniti! – Eva se nacerila i nakon nekoliko sekundi nestala u gužvi. Miran i Andreja zbunjeno su se pogledavali da bi potom on nakrivio glavu i progovorio: – Dobro zakaj mi to nikada nisi rekla?

– A zašto ti to Evi nisi nikada rekao, možda zbog istog razloga što ti misliš? – Miran ju je privukao k sebi i poljubio a Andreja se odmakla kao ofurena dobacivši mu: – Nemoj samo sada u meni tražiti utjehu jer ću te, majke mi moje, kasrirati sada i ovdje usred "Jabuke"!!! Miran se osmjehnuo: – Ma daj što pričaš gluposti i ti si se meni oduvijek sviđala samo što zbog svega što je bilo između mene i Eve nikada nisi dolazila do izražaja. Uostalom, ma zašto ne bi probali!

– Ovo zvuči predobro da bi bilo istinito, ali kada sam već ovako pijana mislim da si mogu priuštiti i ovu pizdariju! – pogledala ga je iskosa i primakla se bliže.

Eva se probijala kroz gomilu dok su joj se suze slijevale niz njezine obraze. Vani je naletjela na neke prijatelje koji su je automobilom prevezli do "Save" jer su se i sami zaputili na neki tulum u domu. Preskočila je doslovno sve te stube u paviljonu, a kada se našla pred njegovom sobom duboko je udahнула. Pritisnula je kvaku i otkrila da soba nije bila zaključana. Ušla je ali je prostorija bila prazna. Sjela je na krevet, zapalila cigaretu i čekala.

* * *

Srećko je teturajući izašao iz dvorane "Pauk" koja se nalazila u sklopu disco cluba "SKUC". Nakon desetak piva i jednoga dobrog jointa imao je osjećaj da levitira. Nakon pet minuta traženja pronašao je svoju zgradu te se uputio stubama u sobu. Shvatio je da je zaboravio zaključati vrata te se malo lecnuo, ali ubrzo ga je prošla paranoja te je stupio u sobu. Zaključao je vrata i prišao krevetu. Kada je ugledao poznato lice potpuno se smeo: – Bok, pa kaj ti radiš ovdje, zar nisi sa svojim društvom vani? – Eva se pridigla na krevet i kratko mu dobacila: – Kao što vidiš u tvojoj sam sobi i ne postavljam suvišna pitanja!

Zatim ga je obgrlila rukama oko vrata i šapnula mu:

– Nego da nastavimo tamo gdje smo počeli one večeri kada si se vratio! – Srećko je bio dovoljno pod gasom da cijelu situaciju shvati kao svojevrсну zajebećiju, ali u istom trenutku prozujalo mu je glavom upozorenje u obliku blješteći crvenoga znaka "stop". Odgurnuo ju je grubo od sebe i povukao se prema prozoru. Kako ju je odgurnuo, tako se zaljuljala i izgubivši ravnotežu našla na prašnjavom podu. Uпитno ga je pogledala mašući rukama po zraku: – Dobro kaj ti je sada. Zar nije to ono što si želio čitavo vrijeme – zabcila je glavu unatrag dok joj je duga kosa mela pod. Gledala ga je prezrivo smijući mu se u facu. Iskre bijesa prelazile su preko njezinih usana. Srećko je neko vrijeme stajao potpuno izgubljen ne znajući što bi s njom učinio. Eva je nespretno posrćući ustala s poda i krenula prema njemu. Zastala je na decimetar od njegovog nosa i izazivački zabcila kosu na leđa: – Kaj je sad, si se usro ha?! Daj shvati već jednom sve je to rock and roll, danas smo tu i tulumarimo sutra nas više neće biti – zastala je usred rečenice zamijenivši prkosan izraz lica žalosnom grimasom bola – neće nas biti... bacit će usranu atomsku bombu koju će im prodati Rusi i odosmo u tri pičke materine... što ti misliš da ja uživam u ovome svemu, misliš li ti da se ja dobro osjećam svakoga jutra s tupim bolom u ludari ne znajući koje sam sranje napravila prethodne noći ha? Zar ne vidiš da je sve sjebano stari moj! – Eva je govorila dok su se suze jedna za drugom polako slijevale niz njezino lice ostavljajući svjetlucavi trag na puderu: – Zar ti još vjeruješ da je tvoj otac živ? Nije, nije, dobio je metak u čelo ili sjekiru za vrat i sada leži tamo negdje u usranoj krvavoj slavenskoj ravnici a mi se nadamo i kao kakvi poludebili gradimo jebene stupiće od cigle s ispisanim imenima pred vratima istih takvih fašista kakvi su i Srbi. Kao da će nam to nešto pomoći – jecala je dok su joj se ramena tresla. Srećko ju je probao umiriti ali ona ga je u tom trenutku grubo odgurnula od sebe i počela vikati: – Nema više niče-

ga, niti mene niti tebe, niti ovog jebenog grada. Ovaj rat izbrisao je ono najbolje u nama još smo samo sposobni preživljavati. Osjećam da ti više nisam potrebna. Svoje priče si mi ispričao i sada se moram maknuti zar nije tako? Zar nije tako?! – povisila je glas. Srećko se spustio na krevet i duboko udahnuo: – Eva znaš i sama da to nije istina, znaš koliko te volim ali postoje neke jebene granice kojih se kao ljudi moramo pridržavati. Ja imam fakultet i druge prijatelje i druge obveze, ne mogu vječno visiti s tobom po divljim tulumima i biti razvaljen. Želim nešto učiniti iz svojeg života, ne mogu više ovako, ta kolotečina me ubija. Pogledaj samo sebe, otišla si definitivno kvragu zadnji je čas da se trgneš i napraviš nešto pozitivno. Nešto što neće biti oblokavanje, "casual" sex i sve ono što već radiš previše dugo. – Eva je skočila bijesno prema njemu i povikala: – Radim što hoću, s kime hoću i gdje to hoću. Što ti misliš da sam došla ovdje da mi prodaješ pamet, ma zajebi ta svoja pametovanja i sačuvaj ih za nekoga drugog. Ja ništa više nemam, kako to ne shvaćaš. Imam sjebanu obitelj, nemam para, nosim se sa svim tim ratnim užasima iz dana u dan ponekad ne mogu niti zaspati razmišljajući kako su mi sredili strica, kako su mi sjebali bratića u logoru. Oko mene je rasulo, u meni je pakao... – ne dovršivši rečenicu bacila se na krevet, plačući zagnjurila glavu u jastuk i ostala ležati. Srećko je uzeo deku s jednog kreveta i prišao drugom krevetu prebacivši deku preko nje. Sjedio je u tami sobe osluškujući njezine jecaje i osjećao se prvi put u životu toliko nemoćnim. Nakon nekog vremena Eva je zaspala, a Srećko se premjestio na drugi krevet dugo razmišljajući o svemu, da bi tek negdje pred zoru usnuo san bez snova.

* * *

Ujutro oko deset sati, kada je otvorila oči mamurluk joj je

cijepao glavu na pola. Nije znala gdje se nalazi niti tko leži pokraj nje ispod plahte. Okrenula se na drugu stranu da bi s olakšanjem ustanovila da je druga polovica kreveta prazna. Preko puta spavao je Srećko na drugom krevetu. Ustala je polako s kreveta i došetala do prozora. U jednom trenutku počela se tresti dok su joj suze nekontrolirano curile niz lice. Bila je potpuno izbezumljena od svega što se izdogađalo u samo nekoliko dana. Flash back joj je vratio neke događaje iz "Jabuke" tako da je drhtavica sve više rasla u njezinom tijelu. Izgubila je možda dva najbolja prijatelja, odzvanjalo joj je u glavi prisjećajući se dijelova sinočnjeg razgovora sa Srećkom. Zanjihala je glavom u nedoumici nekoliko puta te se zaputila prema ladici od stola. Zavukla je ruku unutra te izvadila tablu apaurina od pet miligrama. Nervoznim pokretima počela je u sebe trpati malene zelene tablete. Kada je ispraznila ono što je ostalo od pakovanja, a to bi zasigurno i čovjeka od sedamdeset kilograma bacilo u dubok san posegnula je za praxitenima. Bilo je samo nekoliko tableta tako da je to potrerala u usta i zalila mlakom ustajalom pivom iz konzerve. Pogledavala je neko vrijeme kutije tableta koje je popila premećući ih nezainteresirano po rukama da bi joj u jednom trenutku ispale na pod. Osjetila je blagu vrtoglavicu a činilo joj se kao da su joj ruke i noge od gume. Oslonila se rukama za naslon stolice ali to baš nije mnogo pomoglo jer se već istog trenutka skljkokala na prašnjavi parket i utonula u san bez snova.

Oko pola jedanaest Srećko se probudio s tupim bolom u glavi. Pogledao je preko puta kreveta ali nje nije bilo tamo. Pomislio je da je možda sve to skupa opet sanjao. Kada je malo došao k sebi ugledao je njezinu torbu kako leži na podu i to ga je potpuno zbunilo. Ustao je s kreveta te protrljao oči krenuvši u kupaonicu kada je nogom zapeo za nešto. Spustio je pogled i zbunio se. Kleknuo je na pod drmajući Evino uspavano tijelo. Pridigao ju je s poda i odnio do kreveta.

Nakon nekoliko šamara nije otvorila oči i Srećka je počela hvatati panika. Kao luđak okretao se po sobi i ugledao prazne kutijice lijekova koje mu je propisao psihijatar. Podigao je kutijice i ustanovio da su sasvim prazne. U tom trenutku uhvatio se za glavu i stao poput stampeda nabacivati odjeću na sebe ponavljajući kao pokvarena gramofonska ploča: – Isuse što sam napravio... Isuse što sam joj učinio... malena drži se, nemoj mi sada vrisnuti, molim te k'o Boga, što ću ja bez tebe?! – Kada je navukao odjeću na sebe navukao je odjeću na Evu i zgrabio je u naručje. Pohitao je prema vratima pridržavajući je jednom rukom a vrata otključavajući drugom. Nije ih niti zatvorio za sobom već se sjurio stepenicama prema dolje. Na porti je doslovno zaurlikao na čovjeka da pozove hitnu. Cupkajući nasred ulice Srećko je nervozno čekao. Kada je začuo sirenu nakon dobrih desetak minuta, malo je predahnuo. Kola su se zaustavila te su Evu stavili na nosila i povukli sa sobom u vozilo. Srećko je ušao u kola s njima i sjeo nasuprot Evi. Čovjek ga je sunjličavo pogledao ispod oka te mu dobacio: – To ti je tako stari moj kada se petljaš sa balavicama, e vas studente trebalo bi seksualno obrazovati, majke mi – zatim je podvrisnuo na šofera – ajde Marko, jebem mu mater, hoćeš li da nam mala umre ovdje, uključi tu jebenu sirenu i vozi!

– Kao prvo to mi je sestrična koja je prespavala kod mene u domu da ne bi išla po noći doma, kao drugo ostavite se šupljih priča za birtiju i nagazite gas do daske!

Čovjek se malo zbunio te ispričao da bi zatim sve do traumatološke bolnice šutio pogledavajući zbunjeno Srećka.

Kola su usporila te se sasvim polako zaustavila pred glavnim ulazom u bolnicu. Evu su iznijeli na nosilima te prošli kroz ostakljena vrata, dok je Srećko brzao za njima. Ostavili su ga da sjedi u čekaonici i objasnili mu da Evu prvo vode na ispumpavanje. Srećko je posegnuo za kovanicama u džepu te odšetao do telefonske govornice. Otipkao je znamenke i

pričekao signal. Kada se javio poznati glas Srećko je progovorio što je mogao smirenijim glasom: – Čuj stari Eva je na hitnoj, kažu da će biti u redu .. ma ne nikakva saobraćajka, predozirala se apaurinama... ma kaj ja znam koji kurac je li se htjela ubiti to ćeš je sam morati pitati... prespavala je kod mene jer je bila na tulumu u SKUC-u i našao sam je kako leži na podu ujutro! – Kada je spustio slušalicu nazvao je Mirana, Evinog prijatelja i ispričao mu istu priču nadajući se kako će se Eva držati iste. Kada je zaklopio slušalicu vratio se u čekaonicu. Nakon kratkog vremena kao vihor u predvorje su uletjeli Natalija i Marijan, a ubrzo za njima i Miran i Andreja. Natalija je bila na rubu nervnog sloma tako da su joj morali dati ampulu apaurina intravenozno. Andreja je stajala oslonjena na zid bijela kao kreč mrmljajući nerazumljivo Miranu: – Bože moj pa ona te je voljela, što smo napravili za Isusa Krista, koje smo mi budale. Još dok je odlazila vidjela sam da plače!

– Da mi je znati samo zašto je to učinila kada je ionako ona mene znogirala i to sa popriličnom sigurnošću uvjerena u ispravnost postupka, kužiš? – govorio je Miran ispod glasa izvan sebe od šoka. Marijan im je prišao te stavio ruku Andreji na rame: – Ljudi nemojte sada nagađati već se nadajte da će preživjeti to je jedino važno sada, držite joj palčeve! – Dok je njih troje žučno raspravljajući stajalo oslonjeno o zid, a Natalija sjedeći na stolici omamljena, Srećko se prešetavao čekaonicom kao neka nervozna pantera spremna na skok. Znao je da puno stvari ne valja u njezinom životu, ali za ovo danas krivio je jedino i isključivo sebe. Baš u trenutku kada je krenuo prema trojki koja je žučno raspravljala, pozvao ih je čovjek u bijeloj kuti. Doktor je rekao da su joj ispumpali želudac te da su došli u zadnji čas, inače bi bila pokojna. Dodao je da se Eva sada nalazi na odjelu te da će je morati i protiv njezine volje zadržati neko vrijeme na psihijatriji kada joj bude bolje. Obasuli su u tom trenutku doktora s tisuću

pitanja na kojih je nekoliko odgovorio, ispričavajući se da ima puno posla i da se zasada više ne moraju brinuti. Poslao ih je kućama te umirio riječima da je "izvan životne opasnosti".

OPORAVAK

Nakon mjesec dana provedenih na odjelu ženske psihijatrije u zagrebačkoj bolnici "Rebro" Eva je odahnula kada je dobila otpusno pismo. S jedne strane bilo je to za nju jedno bolno iskustvo ali opet s druge strane ti doktori zaista su joj pomogli da prebrodi neke stvari iz prošlosti koje su je tištile. Sjedila je sada u predvorju velike bolničke zgrade očekujući nekoga da dođe po nju. Nakon nekoliko minuta ugledala je Marijana te mu mahnula nakon čega je ovaj dotrčao veselo do mjesta na kojem je sjedila. – Ej suster si OK? Nego bolje da požurimo ako mislimo stići na ručak, mama nas već vjerojatno sva zabrinuta očekuje!

– Naravno krenimo sad! – slabašno se osmjehnula te ustala sa stolice i krenula za bratom. Dok su se vozili u autu Evu je uhvatio strah da se suoči sa stvarnošću koja je ležala izvan odjela psihijatrije. Makar su je tijekom posjeta Andreja i Miran sto puta uvjerali kako je sve oprošteno i zaboravljeno Eva se nije mogla oteti mislima kako je zajebala najbolje prijatelje koji očito nakon svega toga ipak nisu bili zajedno. Najviše ju je brinulo kako će Srećku pogledati u oči i hoće li to zauvijek ostati njihova tajna. Imala je strahoviti osjećaj krivice jer je Srećka uvukla u sve to.

Kada su završili s ručkom mama ju je pogledala nježno prekoravajućim pogledom te je uputila u njezinu sobu da se odmori. Objasnili su joj da su doktori rekli kako joj je sada potrebno puno odmora i redovito uzimanje nekakvih lijekova koje je gutala i na odjelu. Obećali su joj također da će čim se malo oporavi prestati uzimati lijekove. Kako je škola završila prije dva tjedna nije bilo problema s ocjenjivanjem jer je imala dovoljno ocjena za zaključnu. Zbog bolesti pogledali su joj mnogi kroz prste tako da je razred završila sa solidnom trojkom. Prvih nekoliko dana nije primala posjete jer nije imala snage razgovarati s prijateljima. Nakon tjedan

dana njezino duhovno stanje počelo se popravljati. Veselila se Denizininim posjetima za kojih joj je ova prepričavala svoja seksualna iskustva sa nekim ludim pjesnikom, piscem što li je već bio. Tip je uglavnom imao trideset i pet godina i bio je oženjen. Denizu to nije nimalo zbunjivalo već ga je učestalo posjećivala u njegovoj garsonijeri u Dugavama. Pola Zagreba znalo je za tu vezu ali ne i njegova žena. Deniza je odlučila provesti ljeto u svojem gradu posvećujući se sportskim aktivnostima.

Tog jutra kada je otvorila oči Deniza je sjedila pored nje smješkajući se tajnovito. Eva je protrljala oči i potražila kutiju cigareta koje su ležale na podu. Zapalila je jednu te kimnula glavom prema Denizi: – I, što mi to imaš tako važnoga reći da već u pola deset sjediš kod mene u sobi s tim kreten-skim smiješkom na usnama?!

– Stara moja nećeš vjerovati kada ti kažem – Deniza se osmjehnula te zapalila sebi jednu cigaretu plavog Ronhilla – napokon je puklo a da samo znaš koja je to panika zavladała kada je ženska banula u stan, he he!

– Koja ženska jebo te valjda ne njegova žena?! – iznenadila se Eva namještajući se na jastucima da joj bude ugodnije – pričaj što se dogodilo za ime svega, pričaj pričaj!

– Nego da skratimo priču. Mi smo ti se jučer popodne baš karali na stolu u kuhinji kada je netko stao otključavati vrata garsonijere. Milan je na trenutak zastao iznenađen, ali nije imao dovoljno vremena da se obuče. U tom trenutku banula je u kuhinju neka plavokosa ženska, poprilično dobro ušćuvana za svoje godine, te razjapila širom usta promatrajući nas dvoje gole za stolom he he – tu je zastala nacerivši se i udahnuvši pri tome dim cigarete. – Dakle, ženska ti stane k'o ukopana a ja ti mrtva 'ladna sidem sa stola i stanem se oblačiti kao da se sve to skupa mene ne tiče. Naravno bila je to ženica, ali to nije kraj priče. Najednom se ženska zajapurila te zaderala prema ulaznim vratima: – Mladen, Katarina smjes-

ta dođite ovamo da vidite koja je svinja vaš otac! – U tom trenutku i ja sam se pomalo zbunila te bacila pogled prema vratima očekujući da se ženska zajebava kad li ono iza vrata se pojavili curica i dečko od kojih desetak godina i da stvar bude još smješnija oni su ti stara moja bili blizanci isti kao par rukavica majke mi!

– Ma daj zezaš me, i tip je pored zgodne žene i dvoje blizanaca karao tebe?! – začuđeno će Eva smijuljeći se pri tome.

– Ma da, to niti meni nije bilo jasno u tom trenutku zato sam zastala na sred kuhinje pokušavajući srediti misli. Tama kada sam odlučila nestati, prolazeći pokraj nje uhvatila me grubo za majicu te se proderala: – Tebe droljice mala ne želim više vidjeti ovdje jer ću ti iščupati kosu vlas po vlas, jesi li me razumjela?! – Ja se otrgnula iz grčevitog stiska i produžila prema vratima dok me dvoje blizanaca gledalo zainteresiranim pogledom. U tom trenutku ženska se okomila na Milana vrišteći na njega i lupajući šakama di god je stigla. Ja sam se na brzaka iskobeljala iz te situacije i šmugnula van. Njezin glas orio se niz hodnik tako da su sada već i susjedi počeli izlaziti. Sjurila sam se stubama do prizemlja i nestala u vidu vjetra. Tako ti je to bilo stara moja he he. I da znaš od jučer me nije nazvao, mislim da će se na neko vrijeme opet vratiti svojoj kućnoj idili dok mu opet ne dopizdi. Vjeruj mi s njime sam raskrstila za sve vijeke vjekova.! – završila je Deniza svoju priču.

– Govorila sam ti ja i prije da će kad-tad do toga doći ali jebi ga kada si ti ipak najpametnija. Nemoj se više petljati s tim starim šajserima, samo će te uvaliti u govna i idućeg puta! – nasmijala se Eva prijeteći joj srednjim prstom ruke.

– Nego reci ti meni kak' si mi ti i da još jedno, koju su oni tebi dijagnozu uopće postavili, da nije možda; suicidalno rasstrojena a možebiti i opasna po okolinu? – smješkala se Deniza.

– Ma ne seri, dijagnoza je bila nešto kao depresija uzrokovana ratnim sindromom i prekomjernim korištenjem alkohola s lijekovima za smirenje te učestalo konzumiranje marihuane, zamisli ha ha ko da je trava neki dop?! – nasmijala se Eva – nego sada sam stvarno OK, nemaš beda!

– Drago mi je što si OK jer sam te došla pitati želiš li ići mojoj baki u Zagorje na tjedan, dva. Bez dopa, bez frajera i alkohola, samo svježe mlijeko i jahanje svaki dan, naravno, ovoga puta pravih konja he he! – upitala je Deniza s nadom u glasu.

– Pa zašto da ne, ionako već predugo ovdje čamim dobro bi mi došlo svježeg zraka. Nego znaš li što ćemo napraviti, idem ja spakirati stvari, a ti me pričekaj pa idemo k tebi da se i ti spakiraš, a zatim možemo već isti dan otperjati u to tvoje Zagorje, važi? – rekla je Eva ustajući s jastuka i pretražujući sobu rendgenskim pogledom ne bi li ugledala svoje hlače i majicu u tom neredu.

Prošlo je podne kada su se obrele na Glavnom kolodvoru. Taman kada su se smjestile na sjedalima, vlak je cuknuo te krenuo.

PREOBRAŽAJ

Bilo je još samo tjedan dana do početka nove školske godine. Ove godine Eva i Deniza trebale su maturirati u "Kulturi", a Andreja i Miran u "Miocu". Istu večer kada su se vratile iz vikendice, Marijan ju je povezoao autom objašnjavajući joj kako idu na tulum kod nekog njihovog prijatelja u "tulumaru" na Savi. Kada je parkirao auto krenuli su prema domu provlačeći se ispod rampe. Ispred malene zgrade pred kojom su se našli odjekivala je glasna glazba. Ušavši unutra zatekli su gomilu poznanika tako da su se razdvojili te krenuli svatko na svoju stranu. Lutajući u gomili Eva je pronašla stol s pićem te se zaputila prema njemu. Pogledavši krajičkom oka one koji su stajali oko nje, zgrabila je hitro bocu vina te se zaputila prema izlazu. Taman kad je izlazila netko ju je uhvatio za nadlakticu; Eva se zbunjeno okrenula da bi se potom sasvim smela kada je ugledala njegovo lice. Stajao je neko vrijeme pogledavajući je ozbiljnim pogledom da bi joj zatim dobacio proguravajući se prema izlazu: – Zar nećeš podijeliti to vino s nekim, no, no baš si grozna! – Eva je slegnula ramenima te se zaputila prema izlazu. Kada su se našli vani zapuhnuo ih je svjež rujanski zrak. Odšetali su do prve klupe te se smjestili na njoj. Nešto vrijeme samo su šutke ispijali vino i pušili cigarete da bi se zatim Srećko okrenuo na klupi i sjeo sučelice njoj.

– Nisi se javljala sve ovo vrijeme nisam znao što da mislim!

– Nije mi bilo do razgovora, vjeruj mi!? – sagnula je glavu.

– Sve ovo vrijeme okrivljavao sam samog sebe jer ti nisam mogao pomoći u tom trenutku, jednostavno nisam znao što bih rekao, a ti si bila toliko pukla da ne znam niti sada da bi išta bilo dovoljno jako da ublaži tu bol.

– Ma zaboravi sve to skupa nije vrijedno vjeruj mi. Bilo

pa prošlo kaj da ti kažem drugo, uostalom vidiš, sada sam OK i ne trebaš se brinuti. Zaboravi to, zbog mene znaš! – pogledala ga je molećivo.

– Samo bih te još pitao Eva, reci mi jesi li ti ikada bila onako stvarno zagrijana za mene, taj odgovor mi duguješ!

– Nisam, hoćeš iskreno, nisam pa nisam, bila sam malo pukla u to vrijeme i napravila sam to zbog toga i to je the end of the story, kužiš?

– I ja sam bio pomalo lud ali sada sam OK. Nego imam nekih novosti ako te zanimaju? – upitao je Srećko gaseći cigaretu na asfaltu.

– No, gukni! – hladnokrvno će Eva.

– Imam curu. Lud sam za njome, znaš sve se to desilo nekako spontano i na brzaka tako da se nisam niti snašao. – Srećko se malo lecnuo na svoje zadnje riječi, ali je nastavio u istom stilu – ona studira treću godinu agronomije tu u Zagrebu a inače je iz Pule, Istrijanka. Upoznali smo se ovoga ljeta kada sam otišao raditi kao konobar u Poreč gdje je ona ljetovala. Prekrasna je, dugonoga i smeđe duge kose, stvarno je mrak, moraš je upoznati, zapravo ona je danas ovdje pa biste se... mislim kužis, ako hoćeš! – zbunio se. Eva je zakimala glavom te izvukla duguljastu tabakeru iz kožnate jakne. Otvorila je tabakeru i izvadila debeli joint. Kada ga je pripalila te povukla nekoliko dimova dodala je joint Srećku. Neko vrijeme pušili su u tišini, a kada je joint došao do kraja Eva je ustala i dobacila mu nezainteresiranim glasom: – Ajde, odvedi me da upoznam tu krasoticu pa da mogu ići kući! U trenutku kada su krenuli Eva je osjetila da ju je trava žestoko lupila. Jedva je mogla normalno hodati a cijeli okoliš pretapao se u neku iskrivljenu sliku. Nekako se jedvice dovukla do "tulumare", odnosno Srećko ju je dovukao te nes-tao na trenutak u gomili. Eva je stajala nasred prostorije pot-puno dezorientirana, osluškujući zvukove ljudskih glasova koji su do njezine svijesti dolazili iskrivljeni. Znala je da je

napravila previše jaki joint ali sada je bilo gotovo i trebalo je izdržati špicu. Prišao joj je Marijan te joj stao nešto govoriti makar ga ona nije ništa čula, a zatim se pred njom nacrtao Srećko držeći za ruku nekakvu djevojku. Srećko je začudo bio poprilično trijezan dok je pokušavao predstaviti svoju novu djevojku Evi. Djevojka je prepotentno isturivši špičastu bradu ispružila ruku i predstavila se kao Maja. Kada je shvatila što se zbiva oko nje, Eva je prihvatila djevojčinu ruku te je prinijela ustima i poljubila. Maja je zbunjeno ustuknula a zatim se hladno stisnutih usana nasmiješila. Eva se u tom trenutku okrenula prema vratima promrmljavši hladnokrvno kako ide potražiti svoju bocu vina. Popraćena zbunjenim pogledima izašla je van te se instinktivno uputila prema jednoj od klupa pretpostavljajući da se tamo nalazi njezina boca. Kada ju je ugledala i dohvatila sjela je na klupu. Bilo je već poprilično zahladjelo kako je prolazila noć tako da je ustala s klupe promišljajući se nekoliko minuta, a zatim se uputivši prema tramvajskoj stanici. Dok je sjedila u noćnom tramvaju misli su joj poput usporenog filma prolazile glavom. Razmišljala je o svemu što joj se događalo u životu i shvatila da je prati neka loša sreća. Ugledavši onog trenutka Srećka kako pogledava tu curu kao zaljubljeni dječarac pomislila je kako bi i njoj već napokon trebao netko uletjeti. Miran je prije mjesec dana upoznao neku curu i čula je da se izvrsno slažu. Napokon i Srećko se smirio, a o Marijanu da ne govori i taj je već tri godine hodao sa svojom djevojkom. Jedino je ona bila sama, a tako joj je netko bio potreban, očajnički se željela smiriti uz nekoga, prestati s ludovanjem i pobjeći od svih tih tuluma, droge i alkohola. Što je duže razmišljala o tome više se ubijala od dopa.

THE PEOPLE WHERE RIGHT
BUT THE TIME WAS WRONG

Prošla je godina dana koja je unijela u njezin život neku dosadu i blaziranost. Školu je pohađala neredovito, markirajući skupa s Denizom i brijući po gradu u potrazi za novim pustolovinama. Ništa se u njezinom životu nije promijenilo sve je išlo ustaljenim... neredom. Te godine pili su previše, bila je nekoliko puta i na tripu u zadnjih pet mjeseci, živjela je neuredno i nepovezano samo za danas, kao da se iza toga ništa drugo nije krilo, ništa drugo nije bilo bitno. Blago rečeno Eva je opet tonula sve dublje s nemogućnošću izlaska. Život kakav je vodila bilo je jedino što je poznavala i u što je bila donekle sigurna, sve ostalo nije ju nimalo zanimalo. Živjela je u potpunom kaosu ali bila je sasvim svjesna toga, jedino što nije imala snage ili jednostavno nije znala ništa promijeniti. Već duže vrijeme naslućivala je da je stari našao ljubavnicu. Nije vjerovala u to sve dok ga jedan dan, kada je zapravo trebala biti u školi, nije vidjela u jednom kafiću na Branimirovoj tržnici s nekom mladom ženom za stolom. Deniza ih je prva spazila te gurnula Evu pod rebra pokazujući na njih dvoje. Eva je u nevjerici pogledavala prema stolu koji je bio smješten tako da je zapravo bio zaklonjen od znatiželjnih pogleda. Ivan je sjedio pijuckajući pivu i držeći mladu damu za ruku. Svaki čas poljubili bi se te nastavili konverzaciju koja je očito bila zabavna jer su se obadvoje veselo smijali. Eva se zapitala kada je oca posljednji put vidjela nasmijanog kod kuće. U tom trenutku stajala je kao o-mamljena buljeći u pravcu njihova stola ne usuđujući se pomaknuti. Pomišljala je da se jednostavno okrene i pobjegne što dalje od tog mučnog prizora. Sjetila se mame i knedla joj je zapela u grlu. Znala je ona da njihov brak ne funkcionira već godinama što zbog njegove cuge što zbog njenih nervnih ispada, ali pomislila je da stari možda pije baš zbog tog

braka, možda se osjetio ulovljen u zamku. A sada je sjedio ovdje sa smiješkom na licu i pogledavao zaljubljeno tu mladu ženu. Shvatila je u tom trenutku da se sve to skupa nje nimalo ne tiče to je bio problem isključivo njezinih roditelja. Nastavila je hodati kao da se ništa nije dogodilo. Deniza je trčkarala oko nje uvjeravajući je da bi trebala nešto poduzeti, ali Eva je rezignirano odmahнула glavom te produžila prema bivšoj "V. vojnoj oblasti".

Dani su se sporo vukli, prošla je Nova godina, zatim Uskrs te se zaredali proljetni tulumi i rođendani. Bližila se matūra tako da su se mladi ljudi polako primili posla. Baš negdje na samu maturu doživjela je dva šoka za redom. Starci su se službeno razvodili, otac se namjeravao u vrlo kratkom roku preseliti ljubavnici koja je živjela u Gračanima sama samcata u velikoj kućerini. Djevojka je bila bogata nasljednica, a posjedovala je i vlastitu firmu za uvoz skupih medicinskih aparata i potrepština za privatne laboratorije, tako da se novac samo lijepio na novac. Imala je svega dvadeset i devet godina, dakle gotovo dvadeset godina mlađa od njezinog oca. Do konačnog raspleta došlo je kada se ustanovilo da je mlada dama u visokom stadiju trudnoće. Kako joj je termin bio u osmom mjesecu, rastava se trebala obaviti što brže kako bi se Ivan i Silvija mogli oženiti prije rođenja djeteta kako je Silvija inzistirala. Otac je dao otkaz u firmi i počeo se uhodavati u novi posao kako bi postao Silvijin partner u poslu koji je lijepo napredovao. Ivan je obećao da će izdržavati i dalje svoju obitelj, odnosno plaćati alimentaciju. Kada ih je prvi put posjetila, ne govoreći ništa majci koja je mrzila Silviju, ugodno se iznenadila. Silvija je imala smisla za uređenje prostora, kuća je bila namještena s toliko ukusa kakav je mnogima s toliko novaca nedostajao. Imala je psa zlatnog retrievera koji je bio još praktički mladunče za kojim je Eva istog trena izgubila glavu te jednu debelu lijenu perzijsku mačku koja je po cijeli dan ležala na kauču u prizemlju

i spavala. Bio je to zapravo mačak koji je bio kastriran pa se zato tako udebljao. Za divno čudo Silvija se pokazala kao vrlo draga i ugodna osoba. Eva ih je sve češće posjećivala i to onda kada je Ivan uglavnom bio u gradu za nekim poslom. Silvija je tako dobro shvaćala Evine probleme jer je slično proživljavala u njezinim godinama tako da su se vrlo brzo njih dvije slizale kao par rukavica. Natalija je opet sve vrijeme provodila sa susjedima jadajući se i plačući nad svojom zlom sudbinom. Eva se jednog dana skupa s bratom razljutila na mamu te je posjela za stolac i objasnila činjenice. Kada su bili skupa Ivan je pio, više sjedio po kafićima nego išao na posao, nisu imali novaca, neprekidno su se svađali i urlali jedno na drugo što je naravno utjecalo i na njih, djecu. Rekli su joj da je tata napokon sretan, da ne pije od kada je u vezi sa Silvijom te da radi k'o konj i zavređuje malo poštovanja. Mama je bila bijesna na djecu što su držali očevu stranu tako da je znala danima ne progovoriti s njima niti riječi. Ali zatim se dogodilo nešto sasvim novo što je sve izbacilo iz takta. Srećko se odlučio oženiti. Kada je saznala za to, Eva je pronašla najbliži stolac. Kao da ju je netko polio hladnom vodom, tako se osjećala kada je saznala da će antipatična Maja postati jednim dijelom i dio njenog života. Nije to bilo radi svega što je proživjela sa Srećkom nego zato što joj se prije ravno godinu dana jednostavno prestao javljati. Bila je ljuta što je za novost čula preko sedme ruke. Jedan dan odvažila se posjetiti ih u njihovom podstanarskom stančiću u Dugavama.

Srećko je bio hladan kao led, maltene nije s njome niti razgovarao te se nakon desetak minuta povukao u kuhinju. Kada je ostala sama s antipatičnom Majom, Eva se osjetila izgubljenom. Djevojka je bila umišljena i gotovo svakom je davala do znanja kako u njoj teče talijanska krv kao da je to nešto čime bi se čovjek trebao tako jako ponositi. Iritiralo ju je Majino neprestano naklapanje o politici. Maja joj je od-

mah dala već po tko zna koji put do znanja kako je napola talijanka i kako je za odcjepljenje Istre. Eva joj je na to odbrusila; da šta onda za koji kurac radi u Zagrebu neka ide živjeti u svoju Istru. Eva je još spomenula da joj je dosta takvih kao što je Maja koji žive u njezinom gradu i pljuju po njemu. Maja je hladnokrvno odgovorila da sa Srećkom seli u Pulu, kada završi studije. Eva je ostala bez teksta te je ustala i otišla u kuhinju gdje je Srećko čitao novine.

– Za koji kurac si se ti borio da bi sada dopuštao vlastitoj ženi da sere po našoj državi i priča o odcjepljenju Istre! – Eva se uzrujano ushodala po kuhinji. Srećko je smireno digao pogled te je promotrio preko novina: – Neka ona priča što hoće, ali dobro zna da je udana za Slavonca i da će kad tad promijeniti mišljenje što se tiče Istre, rata i ostalih sranja, kužiš?!

– Da, sve je to OK ali u međuvremenu ona ulazi u konflikte s ljudima koje ti voliš, ona mene vrijeđa! – uskliknula je.

– Ako ti to smatraš vrijeđanjem, nemoj dolaziti tu kada je ona doma i sve je riješeno! – rekao je Srećko hladnokrvno, zapiljivši se u novine. Eva je otpuhnula pramen kose s lica i dobacila mu ljutito: – Sve mi se čini da ja ovdje više ne bum došla stari moj. Žao mi je što si se tako jako promijenio, nadala sam se da ćeš ispasti OK, ali čovjek se prevari, zar ne?!

– Eva, draga moja seko, ljudi se mijenjaju a ti si još pre' balava da bi to mogla shvatiti!

– Pa ti si... ti si sasvim drugi čovjek nego onaj kojeg sam poznavala, ti si postao odvratno konzervativan i blaziran. Koji ti se kurac dogodilo, zar si zaboravio kako si prije bio pun života i ideja?! – Eva je to izrekla žalosnim glasom te prišla na korak od stolice gdje je sjedio. – Ne, ne želim te mijenjati, ovakav kakav jesi dobar si svojoj ženi. To što ona meni nije OK to je moj problem zar ne? To što si ti postao dosadan i isti kao i svi drugi to isto nije moj problem. I da

znaš, još nešto, ne trebate mi, gonite se svi u pizdu materinu. Ako nisi smogao vremena da se javiš jebenu godinu dana ne moraš niti u buduće. – Srećko je maknuo novine i zagledao se zbunjeno u nju: – Ma što ti govoriš, kakav sam ja to?!

– Ti si postao zadržti primjerni građanin našega potrošačkog društva, bez smisla za šalu, užtogljen, snob, malograđanin, da, prije svega malograđanin. Ovo je zadnji put da me vidiš u svojem stanu i obećajem ti da te neću nazivati i gnjaviti u tvojoj bračnoj idili! Samo ne zaboravi, stari moj, tko je bio sve vrijeme uz tebe kada si se vratio slomljen iz logora, tko je slušao tvoje priče, sumnjam da si Maji i osamdesetinu toga rekao. Idem Srećko, bok! – Eva se okrenula na peti, dok je Srećko pokušavao nešto izustiti ona je već zalupila ulaznim vratima.

IZGUBLJENA GENERACIJA

Sjedili su sve četvero na "Džamiji" i šutke ispijali vino. Eva je udahnula još jedan dim cigarete te odbacila čik na pločnik. Okrenula se prema ostalima te zaokružila pogledom po svima njima: – Znete ljudi nisam to uopće ovako zamišljala. Kada sam imala petnaest mislila sam kako ću biti pametna i sretna kada maturiram, to mi se činio totalni kaos, a pogle' nas danas! Četiri kretena koji piju "Ribara" jer za drugo nemaju para. Nikakva jebena "norijada" to smo prerasli već sa šesnaest, ništa osim praznine i pitanja što nam još namjerava servirati ovaj usrani život?!

– Ja odlazim nakon mature, ljudi, ja ne želim sebi stvarati nikakve iluzije da ću jednoga dana dobro živjeti u ovoj zemlji. Ne želim iščekivati pedesetu kako bih si mogla priuštiti putovanje u Pariz. Jebem mu mater dosta mi je više sranja, ja odlazim! – rekla je Deniza i otpila gutljaj vina. Miran se nacerio ironično i upitao je: – A kamo ćeš otići, slatko moje, nemaš diplomu, nemaš ništa, vani ćeš biti u rangu s Turcima i Indijcima, shvaćaš li ti to uopće?

– J.e.b.e. m.i. s.e. – slovkala je Deniza – glavno je da ja odem do Londona i zaposlim se kao babysitterica, a ostalo ćemo lako, život je nepredvidiv, sjećate se?! Imali smo sedamnaest kada je najednom zasvirala uzbuna, isto tako može zasvirati neka bolja muzika nikada se ne zna!

– Lako je tebi Miran, govoriti o lovi kada tvoji jebeni rođaci u Njemačkoj imaju para k'o dreka. Ti si na primjer možeš priuštiti to studiranje u Berlinu to je OK. Ali zašto Denizi kvariti snove kada je i ovako u kurcu! – ljutito će Andreja.

– Ehej ljudi nećemo se svađati – glasno će Eva – ja bih samo nešto primijetila. Deniza odlazi u London, Miran u Berlin, Andreja odlazi studirati turizam u Opatiju. Zar ne shvaćate rasturili smo se skroooooz. – Miran je zamišljeno

pušio cigaretu ne dižući pogled s Eve. Andreja i Deniza piljile su u kameno pročelje zgrade. Neko vrijeme svi su sjedili u tišini da bi Eva potom uzela flašu i zapiljila se u crnu tekućinu govoreći sasvim polako: – Vjerujem da ćemo ostate u kontaktu ali isto tako vjerujem da nikada više neće biti isto kao što je bilo među nama. Jebi ga to je to. Četiri godine Mirane nisu malo a ti Deniza vjerujem da ćeš i ostate tamo. Jedino znam da će se Andreja vratiti jer ona se uvijek vraća. Moram vam reći da sam i ja mislila pobjeći s ovih prostora makar u Urugvaj, samo što dalje od vijesti u pola osam, ratovala i sveg tog sranja kojeg mi je već na vrh glave! – Ostali su potvrdno kimali glavama ne osjećajući potrebu da bi se još nešto trebalo spomenuti. Dok je većina zagrebačkih maturanata toga dana ludovala po gradu razbijajući izloge i zasipavajući prolaznike brašnom i vodom njih četvero sjedili su na stepenicama za tri koplja zreliji od te gomile pijanih i razularenih idiota.

Bilo je pet sati popodne tog sunčanog svibanjskog dana kada su shvatili da pravi život tek počinje, a put je vodio naravno kroz trnje i blato što toga trenutka naravno nisu bili svjesni. Pripadali su izgubljenoj generaciji. Djeca koja su odrasla usred anarhije, kada se Jugoslavija počela osipati, bez putokaza i stavova, bez pripadnosti religiji ili naciji, osjećajući odbojnost prema tom lažnom moralu koji je vladao kako u Jugoslaviji tako i sada. Pubertet su progurali u ratu i neizvjesnosti, bez novaca, bez ideala, bez životnih putokaza. Bili su prepušteni sami sebi da odaberu put koji je s koje god strane pogledao vodio u osrednjost. Na zapadu bili su "Balkanci", trpani u isti koš sa Srbima kao da Jugoslavija još uvijek živi i nikada neće umrijeti. Tamo vani bili su građani trećeg reda, Slaveni, niškorisni šljakeri. Teško da će netko od njih nakon studija završenih u domovini pronaći posao na zapadu, adekvatan trudu koji su uložili tijekom studiranja. Sve je bilo toliko prokletu nepravedno da čovjek zaželi stati

nasred ulice i urlati dok ga glasnice ne izdaju. To je bio život koji je čekao na njih smijući se te se pri tome pitajući koji će se od njih prvi propiti, završiti na dnevnoj šaci lijekova za smirenje, na horsu? Nisu li se ti mladi ljudi stotinu puta upitali zašto su se dovraga baš oni rodili u ovoj zemlji na ovim prostorima, zašto baš oni?! Dok je koračala ulicom vukući Martensice po pločniku Eva se bavila sličnim mislima sve se više pitajući što donosi to sutra, donosi li išta dobrog i da li može vjerovati poslovcima da nakon kiše dolazi sunce? Kiša je padala već predugo i bilo joj je svega dosta. Dok se drndala u tramvaju počela je razmišljati o odlasku. Željela se maknuti iz Zagreba iz Hrvatske, što dalje s ovih ukletih prostora. Umjesto da krene prema Trgu uputila se četrnaesticom do Gračana. Kada je stigla do kuće u kojoj su živjeli otac i Silvija kratko je pozvonila. Silvija je otvorila vrata i s čuđenjem na licu ustanovila da Eva nije na norijadi. Prošla je pored Silvije spuštene glave i ušetala u dnevni boravak te sjela na jednu od fotelja. Silvija je zatvorila vrata te se uputila prema kožnatoj garnituri. Kada je sjela upitala je naizgled nezainteresirano: – Što je bilo, prerasla si norijadu?!

– Ma nije to Silva, em sam je prerasla još u šesnaestoj, em me ovo vrijeme doslovno pregazilo – Eva je buljila u kristalnu pepeljaru koja se presijavala pod zrakama sunca.

– He hej, kakva je sada to depresija stara moja, pa ovo su najbolje godine života, baš te koje predstoje! – zabrinuto će Silvija.

– Ma koje kurčeve godine, čovječe ja sam totalno izgubljena u vremenu i prostoru. Što donosi sutra u ovoj sjebanoj zemlji? I kada završim faks tko će mi pronaći posao i kada će već jednom taj jebeni rat napokon završiti! – zadnje riječi završila je gotovo vičući. Silvija je zabrinuto zakimala glavom te ustala, sjela pokraj Eve i obgrlila je rukom oko ramena. Eva je sada već drhtala dok su se izdajničke suze polako slijevale niz njezino umorno lice.

– Koliko si popila, reci mi – Silvija će blagim glasom još jače je privukavši uza sebe.

– Koliko sam popila sada ili koliko sam hektolitara te ogavne tekućine popila kroz cijeli ovaj niz godina, to je pitanje koje si trenutno postavljam! – šmrncula je te spustila glavu na prsa svejednako plačući.

– Eva, to mora smjesta prestati jesi li svjesna toga – Silvija ju je okrenula prema sebi te prodrmla za ramena – uništavaš to predivno biće u sebi zbog tuđih propusta. Ti nisi kriva što je Srećko završio u logoru, a ionako si mu pomogla kako si mogla i bila si uz njega čitavo vrijeme. Možda je došao trenutak da ga pustiš da ode, možda mu jednostavno nisi više potrebna kao nekada, to moraš razumjeti i pomiriti se s time. Znam da je teško ostati sam, ali jebi ga, takav je život. Ja sam ostala sa šesnaest godina sama samcata. Kada su starci poginuli u saobraćajki do moje osamnaeste brinula se za mene baka koja je bila poluslijepa i polugluha. Nemaš pojma što sam izvodila po gradu, ma danima sam znala ostajati vani, baka ništa nije kužila. Tamo negdje oko moje devetnaeste odvjjetnik je sredio cjelokupnu imovinu a pošto su starci imali para k'o pljeve sve to pripalo je naravno meni. Bakica je izdahnula iste godine a ja sam pala u duboku depresiju. Niti sama ne znam kako sam se izvukla iz toga. Poznanik mojega oca bio je u tome biznisu nekoliko mjeseci i ja sam odlučila uložiti novac i naučiti nekog vruga, nešto započeti sa svojim životom. I evo me ovdije oplam! – nasmiješila se Silvija.

– Ti si se izvukla baby ali tko meni garantira bogatu ostavštinu? Ja imam samo svoje ruke i noge i neupotrebljivi i zakržljali mozak. Moram se sama izboriti za ono što mi pripada a jednostavno osjećam da nemam snage da se pridignem i krenem dalje, kužiš ti to?

– To je sasvim normalno to većina mladih ljudi tvojih godina kad tad prođe, ti sada moraš biti jaka i prebroditi

krizu, kužiš. Nego ovako ćemo nas dvije; prestani piti barem tih mjesec dana dok ne maturiraš i upišeš fakultet, dakle primi se knjige i zagrzi uzmi od tog jebenog života svoj dio koji ti itekako pripada. Do sada si pomagala drugima sada kreni i pomogni sebi Eva, ti si sebi, to nikada ne smiješ zaboraviti, najvažnija! – Silvija se nagnula prema njoj i čvrsto je zagrlila. Sjedile su tako zagrljene neko vrijeme dok se predvečerje polako spuštalo nad gradom a zadnje zrake sunca šarale prostranim dnevnim boravkom kuće u Gračanima.

DENIZINE USNE

– To je znači to stara, nema povratka, odlučila si onako baš baš?! – rekla je Eva pijuckajući cappuccino u jednom od niza kafića na tržnici u naselju Špansko.

– Čuj, karta je kupljena, prtljaga spremna još samo da te izljubim i odoh ja za London!

– Ne mogu vjerovati kako se sve brzo odvijalo. Još prije mjesec dana dok si radila u onoj šugavoj birtiji, mislila sam da se šališ i da ćeš pokušati upisati psihologiju iduće godine!

– Znaš kaj Eva mislim da ne vrijedi više truda jebati se takvim glupostima. Ti si upala na psihologiju i kažeš da ti je dobro. Vjeruj da ja nemam živaca čekati godinu dana radeći u onoj rupi ili bilo kojoj drugoj spremajući prijemni kada dođem kući mrtva od šljake!

– Deniza hej, ali što misliš postići u životu spremajući neku razmaženu englesku dječurliju na spavanje. Jebote kada se sjetim koje smo ideale imale, upisati psihologiju ili glumu završiti to i biti svoji ljudi, boemi, umjetnici. Di je sve to nestalo, reci mi molim te?!

– Di bi nestalo Eva to nikada nije niti postojalo. Vjeruj mi ne želim te sada bedirati ali kako ćeš ti naći posao ovdje kada završiš faks? Ja ću se snaći barem ću imati para a ne kao ovdje žicati po ulici za cigare i kavu. Dosta mi je toga shvaćać li ti mene pun mi je kurac ove bijede balkanske! – gotovo je urlikala Deniza mašući rukama po zraku.

– Imaš pravo, ali ja se jednostavno više ne želim opterećivati time što će biti ako bude, kužiš? Danas studiram, sutra, možda me pregazi auto, jebi ga mi jesmo zombiji ali barem živimo u svojoj zemlji među prijateljima koji nas vole, a koji si ti kurac vani, Deniza, ha?! Ti si obična dadilja koja prema njihovim mjerilima dolaziš iz trećeg svijeta, ti si usrani Slaven, Turčin, Indijac ništa drugo. Nemaš pravo glasa ne smiješ pisnuti protiv sistema jer te znogiraju van, da li tako

želiš živjeti?! – zaprepašteno će Eva.

– Da, jebi ga, napokon ću gledati MTV umjesto klanja na Sarajevskoj tržnici i lijepe pristojne ljude umjesto naših sirovih Hercegovaca, lijepo ću se oblačiti i jesti normalnu hranu... hoćeš iskreno, gadi mi se ova zemlji, ova neimaština, ovi primitivci koji su doselili u naš grad i izmijenili ga... Zato idem, da pobjegnem, samo zato baby!

– Žao mi je ko psu, ti znaš koliko te volim strašno ćeš mi nedostajati, ali ti imaš svoje razloge i to je to!

Nego vrijeme prolazi ja uskoro idem, a ti ako nećeš sa mnom na "Pleso" odi na bus, ovaj je zadnji koji vozi redovno prije noćnih!

– Znaš koliko mrzim rastanke ja ipak sada idem, krenimo!

Ustale su od stola te se zaputile prema autobusnoj stanici. Nekoliko ljudi čekalo je autobus i cupkalo nervozno na mjestu jer je počela padati kiša. Eva je stajala sučelice Denizi gledajući je ravno u oči kao da želi usisati njezin pogled. Zagrlile su se tako čvrsto do granice boli. Zatim se Deniza primakla i prislonila svoje usne na njezine. Dok su stajale na kiši ljubeći se, pokoji prolaznik zbunjeno ih je pogledavao. Došao je autobus i Eva se u trenutku odmakla i sjurila uz stepenice. Sjedila je na zadnjem sjedištu promatrajući Denizu kako stoji na kiši i maše joj. U tom trenutku sve je puklo u njoj znala je da je sve što je napričala Denizi totalna beskrupulozna laž. Dok je autobus odmicao promatrala je Denizu kako se udaljuje pločnikom u suprotnom smjeru. Dok ju je tako promatrala suze su nekontrolirano tekle niz njezino lice. Očajnički je željela pobjeći, maknuti se iz ove uklete zemlje. Tog trenutka te kišovite tmurne večeri u njoj se prvi put rodila čvrsta misao o odlasku. Plakala je zbog toga što je ona napušta, što ostaje sama samcata među tom gomilom idiota, zato što je shvaćala da ona više ovdje ne pripada.

ODLAZAK

Tramvaj je stao na stanici i Eva je izašla hodajući brzim korakom kako bi koliko toliko izbjegla kišne kapi. Kada je utrčala u kuću i zalupila vratima iz predsoblja se pojavila Silvija zbunjeno pogledavajući njezinu odjeću.

– Zar nisi na faksu?

– Ne kao što vidiš tu sam, ali vjeruj mi neću tu i ostati! – ljutito će Eva.

– Eh jebi ga, teška stvar je ta adolescencija! – dobacila je Silvija jer je bila strahovito uzrujana zbog sasvim druge stvari. Ivan je otišao ujutro u Maribor i još se nije bio javio. Prvo što joj je palo na pamet bilo je da se nešto dogodilo na putu. Podigla je pogled i promotrila pokislu i promrzlu Evu kako stoji nasred sobe. Na brzinu se spustila na zemlju te joj naredila da skinе mokru odjeću i otišla u kupaonicu po ručnik i fen. Eva je sada sjedila zavaljena u fotelji odjevena u lijepi plavi vuneni pulover i hlače od trenirke koju joj je dala Silvija dok se njezina odjeća sušila u kupaonici. Sada je promatrala šalicu toplog čaja iz koje se pušilo ostavljenu na staklenoj plohi stola. Prije nekoliko minuta javio se Ivan i poručio Silviji kako ostaje još dva dana dok ne pozavršava poslove. Silvija je predložila Evi neka prespava večeras kod nje, da je tako jednostavnije a i da ne voli spavati sama u toj kućerini. Eva je bila zadovoljna jer joj se nije dalo odlaziti doma i slušati mamine žalopojke. Kada se vani već sasvim smračilo Silvija se pridigla i upalila još jednu lampu koja je stajala u kutu tog golemog dnevnog boravka koja je bacala prigušenu diskretnu svjetlost.

– Znaš koliko si mi draga mala i ne želim te gledati čitavo vrijeme ovako natmurenu. Dobro zaboga što se toliko strašnoga desilo da si ovako pesimistična? – Silvija ju je zabrinuto promatrala dok je objema rukama pridržavala vruću šalicu prinoseći je polako usnama.

Iz nje je provalilo kao kanonada. Spustila je šalicu na stol i počela žestoko gestikulirati rukama prema Silviji kao da želi rukama opisati što osjeća, kao da je mutava: – Ne mogu više! Ne mogu puštati da prolaze ove najljepše godine života u besparici u potrazi za nečim boljim čega ovdje nema i nema! Silvija, ja ne želim ostariti shvativši s pedeset kako sam se prepustila toj jebenoj rijeci koja teče i nisam ama baš ništa pokušala da se izvučem iz govana. Ne, ja ne želim više razmišljati o tome što su radili stricu Hrvoju u srpskim zatvorima i je li još živ uopće. Ne želim gledati sav taj jad i bijedu po ulicama nekad voljenoga grada. Ovo stara moja više nije moj grad, a ovi ljudi više nisu moji susjedi. Sve se promijenilo, većina ih se prilagodila i snašla kao riba u vodi, a ja sam tako jebeno izgubljena i nesređena; imam osjećaj da ću potonuti ako se ne maknem odavde. Stari se maknuo na vrijeme, moja mama je nemoguća i ja to priznajem. On je našao smisao u tebi u vašem djetetu. Deniza se maknula, Miran i Andreja su zbrisali. Za nekoliko mjeseci Marijan odlazi u Chichago s tom stipendijom a ja, ja ostajem sama kao jebena prazna najlonska upotrebljena, zgužvana smrdljiva... vrećica.

– Zanimljiva usporedba, nastavi! – Silvija je gledala začuđeno tu mladu djevojku ne znajući i ne shvaćajući što se događa iza visokih bedema sigurnosti i novca koje je podigla oko sebe. Željela joj je pomoći nekim savjetom ali shvatila je da to prelazi granice njezinog iskustva. Bilo je to drugo vrijeme, ovo nije bila samo adolescencija ovo je iz nje progovarao rat. Bila je toliko bijesna da je osjećala kako bi mogla golim rukama pridaviti Miloševića i njemu slične. Sada je shvatila izgubljenu Hemigwayevu generaciju. Ti mladi ljudi bili su izgubljeni, nasukani, rat ih je otupio do te mjere da su postali nesposobni za život. Gledala je tu mladu lijepu djevojku pred sobom i nije joj znala pomoći.

– Došla sam ovamo da ti kažem da odlazim Silvija.

Prenesi to ocu jer ne želim s njime o tome razgovarati, pokušao bi me svim silama zaustaviti. Žao mi je ostaviti mamu, ali ona ionako ima brdo prijatelja i susjeda s kojima će ubiti vrijeme, a uostalom ta žena se maltene više i ne brine za mene tako da joj, vjerujem, neću previše nedostajati. Marijan je bio njezin sinčić i njezina nada, mene je ona odavno otpisala.

– Kamo ideš zaboga?

– U London k Denizi. Njezina sestra živi sa prijateljicom i ima mjesta za još jednu.

– Ma od čega ćeš živjeti i što ti misliš biti tamo na crno?!

– Što se vize tiče to ne brini, čeka me tamo moj mali homoseksualni prijatelj kojeg istina bog još nisam upoznala ali kažu da je tip OK. Živjet ću s njime neko vrijeme, on je vrata do vrata Denizine sestre Selme. Čovjek živi sam i pomoglo bi mu dijeljenje računa, kužiš? Kada provjere završe i kada dobijem ono što mi treba selim se k Selmi. Do tada Deniza možda prekine taj usrani babysitting i doselimo k curama ili si nađemo stančić, ovisi o financijskoj situaciji u kojoj se budemo našle. Naći ću si neki posao na crno, iz početka to barem nije teško ima tona naših ljudi dolje, dosta prijatelja mi je otišlo ovih godina tako da će mi nadam se pomoći. Uostalom ako i krene na loše uvijek se mogu vratiti zar ne?

– Od kuda ti lova za avion Eva, daj ne seri, znam da si dekintirana da nemaš niti za kavu!

– Zaradit ću nešto na zimskom Velesajmu, kužiš?

Silvija je ustala sa stolice i uzšetalala se po sobi. Okrenula se nervozno prema Evi i uputila joj ispitivački pogled: – Da li mogu biti sigurna da ovo neće doći niti do Ivana niti do Natalije, nikada, razumiješ li ti mene?!

– Kaj pričaš, o čemu ti to?

– Eva, slušaj me, zaista ti želim pomoći. Ostavi lovnu od Velesajma trebat će ti dok ne nađeš posao. Znaš i sama koliko sam teška i zato bih svaki negativan odgovor primila do

kraja uvredljivo. Kao prvo dobit ćeš za avionsku kartu i džeparac da se snađeš prvih mjesec dana. Nakon toga morat ćeš se sama izboriti, važi?

– Silvija ti bi...ne mogu vjerovati... ti bi zaista to... vjeruj mi sve ću ti vratiti... vau pa ti si super!

– Ima samo jedan mali uvjet koji moraš ispuniti i tada nema vraćanja dugova OK?

– Pucaj!

– Moraš mi obećati da ćeš se javljati meni i Ivanu kao i Nataliji onoliko često koliko ti novac bude dopuštao. I kao drugo, kada shvatiš da si izgubila bitku, osobno ti šaljem avionsku kartu i vraćaj se u Zagreb. Ja ne želim da završiš u nekom skvotu na igli. Ti ideš napraviti nešto od svojeg života i to je uredu. Malo se sada provedi upoznaj svijet ali kroz godinu dana odluči hoćeš li se vratiti na fakultet ili ćeš tamo nešto upisati. Ivan i ja pomoći ćemo ti koliko možemo financijski, tamo ima dobrih fakulteta, ali pustimo sada to ti zapravo ideš u jednu avanturu kojoj se ne nazire kraj je li tako?

– Ja samo želim otići odavde, maknuti se pa pod cijenu da perem čaše u nekom "pubu". Silvija samo mi je devetnaest ne želim da doživim dvadeset i petu u istom sranju kužiš?! Fakat sam ti zahvalna na podršci i mislim da si prekrasna! – Eva je ustala iz fotelje, prišla joj i čvrsto je zagrllila.

– Dakle niti riječi Ivanu i Nataliji o ovome. Novac si zaradila na Velesajmu, ma jebi ga, smuljaj nešto u tome si barem dobra! – namignula je Evi zavjerenički – nego kada ti to misliš odbrijati, imaš kakvu predodžbu?

– Odlazim par dana prije Nove godine. Devedeset i četvrtu slavit ću, hvala Bogu daleko od ove balkanske kaše. Ne moram ti reći da će mi neki dragi ljudi ipak nedostajati, ali što se tu može.

Tog trenutka začuo se dječji plač iz sobe na katu tako da se Silvija zaletila poput vihora po stepenicama. Eva je sjela u fotelju i dohvatila televizijski upravljač. Okrenula je prvi

program i zabaljila se u slike koje su prolazile ekranom. Dnevnik u deset sati donosio je vijesti s ratišta, broj poginulih, ranjenih, novonastale sukobe na tom i tom području, u ruševnom balkanskom vulkanu koji je ključao pred njezinim očima. Okrenula je bijesno na Cartoon Network i zavalila se u fotelji nemirnija nego ikada.

* * *

Kada su popili kavu u kafiću koji se nalazio u sklopu "Plesa" Eva i Silvija polako su ustale dok je Ivan otišao do šanka platiti račun. Mala prilika koja se smiješila iz kolica igrajući se svojom cipelicom počela je veselo urlati. Eva se sagnula otkopčala remenje i uzela dijete u naručje. Neko vrijeme ju je promatrala a zatim se okrenula prema Silviji s knedlom u grlu: – Tko zna koliko će narasti kada je sljedeći put vidim, moja mala seka. Pričaj joj o meni kada počne kužiti stvari, obvezno je podsjeti s vremena na vrijeme da postojim!

– Ma daj stara kaj lupetaš, pa doći ćeš nas valjda posjetiti kada budeš namakla para, nemoj mi se sada i ti još raznježiti jer imala sam dosta muke s Ivanom da ga umirim. Nemoj mu nikada reći ovo ali on je zaista nekoliko minuta proplakao. To je bio jedini put da sam vidjela da plače. Nemoj ti nas zanemariti brijačice jedna javi se, piši, mi smo tu.

– Cure, vrijeme je za pokret, ajmo! – rekao je Ivan. Eva je stavila svoj ruksak na leđa i još jednom prihvatila malu Ivu u naručje. Prehodali su nekoliko koraka te stali kod ulaza u prostrani hodnik koji je vodio prema carini. Eva je promatrala nježno dječje lice kako joj se smješka u naručju te primaknula glavu bliže njezinoj i tiho šapnula: – Mala moja nadam se da ćeš imati sretniji život nego sam ja imala, ljubim te u nosić. – Pružila je dijete Silviji te se okrenula prema ocu. Kratko su se zagrlili dok je Ivan na brzinu okrenuo

glavu u stranu skrivajući svjetlucave oči. Kada ju je stavila u kolica Silvija i Eva su se čvrsto zagrlile. Krenula je hodnikom, načas se okrenula i ugledala sliku koja joj je još niz godina ostala u sjećanju. Otac i Silvija nasmiješeni, zagrljeni a pored njih u kolicima mala Iva sa svojim razmahanim ručicama. Hodala je kao začarana pokazujući putovnicu i odgovarajući na blesava pitanja carinika. Dok je sjedila u prostranoj aerodromskoj čekaonici suze su joj bez najave pojurile niz obraze. Zнала je da odlazi zauvijek i taj osjećaj rastao je u njoj iz minute u minutu sve jače šireći se svim stanicama njezinog umornog sjebanog mozga. Možda će i dolaziti gledajući malu Ivu kako raste, djevojčica koja će početi život u nečemu boljem nadala se. Iva je pripadala toj novoj generaciji kojoj će prepričavati partizanske priče iz Domovinskog rata a ona će na svoj pubertetsko nezainteresirani način uvlačiti dim cigarete misleći kako je sve to dosadno. Eva se zaprepastila kada je shvatila da će sve to što su oni proživljavali biti tako nevažno za dvadesetak godina, i to ju je ispunjavalo beskrajnom tugom. Srečkova Maja rodila je jučer u "Petrovoj" blizance curicu i dečka koje su nazvali Niki i Jagoda. Nije niti obišla Maju, poslala je telegram naslovljen na nju i Srečka, na njihov podstanarski stančić. Podigla je pogled jer su najavili njezin let. Vozeći se u polupraznom autobusu po polupraznom avionskom parkingu, Eva je promatrala obrise Sljemena. Oči su joj bile toliko zamagljene da je sve to promatrala kroz neku maglu. Dok je koračala stepenicama prema unutrašnjosti aviona koljena su joj klecala pri svakom koraku. Pronašla je sjedište koje se nalazilo pokraj prozora i zavalila se u njega intenzivno misleći na sve ono što je voljela u tom već sada oronulom i promijenjenom Zagrebu, na sve ono što napušta. Shvatila je u jednom trenutku kako bi tako lako mogla istrčati iz tog aviona, znala je da je njih troje promatraju usprkos hladnoći s vidikovca iznad aerodromske zgrade. Mogla je zajedno s njima otići doma, preseliti se k

njima i gledati kako raste njezina mala sestra, pohađati fakultet... U tom trenutku počela se nekontrolirano tresti i jecati. Kraj nje se našla zabrinuta stjuardesa pitajući je da se možda ne osjeća dobro. Eva je podigla glavu kroz suze joj odgovarajući: – Sada nisam ali biti ću kada se otisnemo s ove jebene piste.

– Želite li da vam što donesem, izgledate jako uzrujano, mlada damo?

– Molila bih vas lijepo jedno duplo bilo kakvo žestoko piće! – Eva je promucala još uvijek plačući. Stjuardesa je namignula zavjerenički i nestala da bi se ubrzo vratila s plastičnom čašom i smeđom tekućinom u njoj. Eva je samo iskapila sadržaj čaše i zahvalila na uljudnosti mladoj stjuardesi okrenuvši potom glavu prema prozoru. Avion je cuknuo nekoliko puta i počeo rulati prema pisti. Kada je došao do piste okrenuo je kljun prema uzletnoj stazi i naglo krenuo sve više ubrzavajući. Dok je promatrala aerodromsku zgradu i okoliš koji je sada već velikom brzinom promicao pokraj njih znala je da je ipak donijela ispravnu odluku. U tom gradu, osjećala je, nije više bilo mjesta za nju.

U tom trenutku vinula se u zrak ostavljajući iza sebe čitav jedan život.

PART THREE

LOVE WILL TEAR US APART

THE SHOW MUST GO ON

Stajala je čekajući red pred pultom za carinu. U jednoj ruci stiskala je "Cat" ruksak dok je drugom pridržavala nervozno stiskajući njegovu ruku. On joj je drugom rukom blago podigao bradu, primaknuo se te je poljubio. Bio je deseti mjesec tisuću devetsto devedeset i devete godine. Za nekoliko dana bio je i njezin rođendan. Odlučila je ponovno doći do Zagreba odabravši simbolično te dane. U njoj je rasla nervoza kako su se približavali pultu. Nikoga nije prethodno obavijestila o dolasku ne želeći srdcepateljne scene u aerodromskoj zgradi. Kada je napokon stigla na red predala je svoju putovnicu. Čovjek je ovlaš preletio preko podataka te udario žig. Pričekala je da on obavi formalnosti a zatim su se uputili prema pomičnoj traci kako bi pokupili prtljagu. Prošavši rendgensku kontrolu krenuli su zajedno s rijekom ljudi prema izlazu. Staklena vrata elegantno su se otvorila te ih propustila u "pedsoblje" zgrade. Eva i mladić zastali su nasred dvorane ogledavajući se naokolo. Primijetili su da je predvorje obnovljeno, postavljeni dodatni monitori, sve u svemu ovo je djelovalo potpuno evropski. Uzeli su dvojica kolica i potrпали svu silu prtljage na njih te krenuli prema izlazu. Dok su čekali autobus "Croatia airlines-a" stajali su oslonjeni svaki o svoja kolica šutke pušeći cigarete. Golemi autobus parkirao se uz nogostup i oni su krenuli prema njemu. Vani je bilo prekrasno sunčano predvečerje i u zraku se osjećao intenzivan miris jeseni. Eva se smjestila pokraj prozora i zagledala u prekrasno parkiralište. Autobus je zabrundao i maltene nečujno kliznuo cestom prema izlazu. Dok je pred njezinim očima promicao okoliš, novoizgrađena nase-

lja i super moderni automobili, Eva se osjećala kao da je u nekakvom snu. Nakon pet godina ponovno je bila u tom gradu. Što iz prkosa što iz straha niti jednom nije posjetila svoje u proteklih pet godina. Bila je uzbuđena kao malo dijete a s druge strane uplašila se da neće prepoznati trgove i ulice jer grad se samo na ovoj velikogoričkoj cesti do temelja promijenio. Potražila je njegovu ruku te je snažno stisla. Pogledao ju je onim svojim tipičnim pogledom te rekao: – Što misliš kako je meni, jebo te, ja tu nisam bio ravno devet godina!

– Ovo je kao da smo uzeli dobar trip, jel'da?

– Ma jebo tripove nego da razmislimo što ćemo dalje!

– Pa ono što smo se dogovorili kvragu, tvoj stan je slobodan sada, zar ne?

– Ne brini, sve sam sredio otkazao sam podstanarima i zamolio ih da ako moji nazovu iz Osijeka da se prave ble-savi. Ne brini nitko ne zna da dolazimo.

– I bolje je tako vjeruj mi, treba mi par dana da dođem k sebi! – rekla je te se zapiljila kroz prozor.

Kada se autobus zaustavio na Glavnom kolodvoru ukrcali su stvari u taxi i krenuli prema Jarunu.

Sjedila je na pohabanom kauču zamišljeno piljeći u šare na tepihu koji je bio toliko ružan da je boljelo za oči gledati u njega duže od par minuta. Kada se otuširao došetao je do nje i čučnuo. Ogleđao se po sobi i promrmljao: – Prvo što ćemo napraviti je da ćemo otpičiti do "Ikeje" i potom izbaciti svu ovu staru kramu kroz prozor te urediti stan tip top, slažeš se?!

– Ja sam za stari, samo što ćemo s onim tvojim autom?

– Jebi ga, stari ima službeni auto a svoj kakoliseonozove novi auto maltene niti ne vozi. Sutra idem do Osijeka uzeti auto za prvu pomoć a kasnije ćemo se snaći OK?

– Jesi li ti siguran da to želiš, mislim onako... fakat si odlučio da to napravimo?

– Nego što, sada su došla nova vremena Eva, i vrijedilo bi

pokušati, zašto da ne. Uostalom uvijek se možemo vratiti kužiš?

– Bojim se... – rekla je pogledavajući ga ispod oka.

– Nemaš se kaj bojati sve ti je to jedna velika pizdarija, avantura kako je god hoćeš nazvati. Danas smo tu, sutra u tri pizde materine, u Urugvaju ako treba. Uzmi što se da uzeti to neka ti bude moto. Uostalom kaj se ti brineš sa svojom diplomom ovdje će te moliti da radiš za njih blesavo moje!

– Imaš pravo to je OK. Ako tvoja firma krene ... pa čovječe mi smo na konju heh! Zakimala je zadovoljno glavom te se odšetala do kupaonice. Pred vratima skinula je odjeću i nemarno je bacila na pod. On ju je promatrao kako se svlači otpuhujući zamišljeno dimove cigarete. Poznavao ju je tek godinu dana a bio je uvjeren da se poznaju mnogo mnogo duže. Razmišljao je kako bi to objasnio nekome tko je ne pozna. Bila je točka oko koje se okretao njegov mali univerzum. Upoznao ju je baš u ono vrijeme kada je stao na loptu i rekao stop svim tripovima, extasyjima i alkoholu koji je nemilice ulijevao u sebe svih tih godina provedenih u tom ludom, bolesnom gradu. Nije da mu je bilo loše u Londonu ali nije bilo nikakve svrhe u njegovom životu. Selio se iz stana, iz puba u pub iz jednih kreveta u druge s toliko neha-ja da je postupno shvatio da je potpuno otupio. Kada ju je upoznao nije se želio vezati jer je znao koliko je čovjek ranjiv kada je zaljubljen. Neke od djevojaka s kojima je "bio" činile su se zgodna prilika ali on je svaki put pobjegao glavom bez obzira ne želeći si postavljati kamenje pod noge kada je život bio jednostavniji bez ljubavi. Upoznao ju je na jednom od onih suhoparnih party-ja, na kojima su se okupljali homoseksualci, bolesnici i drogirane dosadne budale. Bila je bezobrazna kada ju je pitao da li želi popiti pivu. Kada se vratio ona je već plesala kao sumanuta na neku glupu stvar. Pomislio je da je i ona jedna od tih bolesnika koji provode život ulijevajući u sebe sva ta sranja ne zato što su svjesni

koliko su izgubljeni nego stoga jer im je to dobra furka. Sjedio je za šankom kada se pojavila niotkuda s dvije pive u ruci. Sjela je pored njega i tutnula mu pivo u ruku. Bilo je negdje baš oko ponoći. Prešli su na konverzaciju na hrvatskom i pričali satima zavaljeni na visokim barskim stolicama. Kada su izlazili iz kluba vani je već bio dan. Nije ju tražio niti broj telefona znao je da će je pronaći u tom jebenom gradu kad tad da će naletjeti na nju. I stvarno tako se dogodilo. Bio je to sasvim drugi klub, sasvim druga priča. Koncert "Discipline kičme" u nekoj rupi koja je utorkom imala yu-večer. Sasvim slučajno je nabasao na prijatelja koji ga je odveo na koncert. Stojeći među gomilom Srba i jugonostalgičara osjećao se kao potpuni kreten. Osjetio je ruku na ramenu, okrenuo se i zamalo srušio. Kakva je bila vjerojatnost da čovjek u Londonu naleti na neku osobu s obzirom koliko je dobrih klubova i koncerata bilo, koliko dobrih pubova i tulumu. Stajala je pred njim i smješkala se. Ovoga puta prihvatila je pivo bez pogovora. Kada su izašli iz kluba dočekala ih je kišovita zora. Šetali su gradom, otišli na kavu, šetali su pa su svratili do Indijskog restorana i naručili klopnu za van. Kiša je već bila prestala i bilo je podne dok su žvakali zadnje ostatke bljutave indijske hrane sjedeći na nekoj klupici u Regent's parku. Neki čovjek stajao je u blizini naslonjen na drvo svirajući gajde. Bio je strašno dobar i ona je ustala kako bi mu u kutiju ubacila koji peni. Kada je to učinila čovjek je podvrисnuo na nju kako ne prosi nego redovito dolazi po danu u park vježbati. Ostatak dana prošao je brzinom svjetlosti. Spustila se noć ali on je osjećao potrebu da ostane s njome barem još pet minuta duže. Stojeći na stanici u "tjubu" tutnula mu je svoj telefon u ruku te mu objasnila da radi tulum za dva dana i da bi bilo lijepo da se pojavi. Kada je ulazila u vagon on se sjetio kako mu nije niti ime rekla te je viknuo za njome. Vrata su se zatvarala a on je čuo nešto kao Iva ili Eva. Otišao je na tulum kod Eve kako je obećao.

Gotovo da su ostali deset minuta u tom stanu gdje je živjela s prijateljicom Denizom. Rekla je da se želi prošetati i oni su otišli šetati usred noći po mrzloj kišici usred prosinca. Pronašla je nekakvu rasturenu klupu usred nekog parka gdje su klošari sjedili na kartonskim kutijama na zemlji i grijali se iznad cisterne u kojoj je gorjela vatra. Satima su prepričavali jedno drugome svoje doživljaje iz života, da bi zaključili kako su iz Zagreba otišli iz vrlo sličnih pobuda kako bi završili ovdje preživljavajući bez ikakvih ideala i pomaka. Bilo se već razdanilo i baš su se neka dva klošara počela nešto prepirati da bi sve to završilo tučom i povicima ostalih koji su bili ljuti što su probuđeni. Baš u tom trenutku opazio je njezin pogled na svojim usnama, primakao se i poljubio je. Opazio je njezin zbunjeni pogled te ju je privukao k sebi i zagrlio.

* * *

Noć se polako spustila nad gradom. Hodali su stazicom koja je okruživala jezero. Negdje iz daljine dopirali su zvuci techno glazbe. Eva se okrenula i primijetila da glazba dolazi iz obližnjeg kafića ili čak više njih koji su se oko Jarunskog jezera s godinama namnožili kao zečevi. Bez riječi ga je povukla za rukav te su se uputili prema tramvajskoj stanici.

Kada se pojavila na vratima Silvija je širom otvorila usta i oči. Ne mogavši prozboriti niti riječ samo je koraknula naprijed i zagrlila Evu zagnjurivši glavu u njezinu dugu kosu. Stajali su neko vrijeme ne znajući što bi rekli dok se Silvija nije prenula iz bunila i pozvala ih u stan. Kada su posjedali po foteljama te Silvija servirala sok, sjela je bolje rečeno srušila se u fotelju i uzviknula: – Dobro brijadžice, zbrišeš jednog lijepog dana prije pet godina i od tada te ne vidimo. Kumimo te i molimo da nas posjetiš, nudimo novac za kartu ali ti kao da si odlučila da se nikada više ne vratiš u svoj

"usrani" grad. Ne znam što bih te prije pitala...možda tko je ovaj zgodan mladić koji sjedi kraj tebe i s kojim si me zaboravila upoznati?!

– Silvija ovo je... – Eva je nakrivila glavu i nacerila se. – Bože kak smo postali formalni Silva, pa ti fakat stariš!

– Siniša, drago mi je – ustao je i pružio joj ruku na stisak.

– Vas dvoje ste... mislim kaj ste!? – zbunjeno će Silvija.

– Nas dvoje smo ti došli pokušati preživjeti u ovoj džungli još jednom, a ako nam to ne uspije vraćamo se natrag. Siniša i ja smo odlučili živjeti skupa, zaposliti se u ovom Zagrebu ako je to izvedivo, to je to! – Silvija je sjedila i dalje kao omamljena u stolici dok je u sobi zavladała neugodna tišina. U jednom trenutku začuo se stamperdo po stepenicama i bojni poklič: – Mamaaaaa nemrem spavati kaj si navila televizor tako?!

Eva je okrenula glavu u smjeru iz kojeg je dolazio dječji glas. Sjurivši se niz stepenice i dočekavši se na koljena mala curica je podigla glavu i uputila upitan pogled Evi i Siniši: – Mama, a ko su striček i teta? – Silvija je došetala do curice primila je za ruku i dovukla do njih: – To je Eva, srce, tvoja sestra zar se ne sjećaš s fotografija, nemoj se sada prenemagati pred njima?! Curica raspuštene duge plave kose nakrivila je glavu da bi brzinom svjetlosti šmugnula iza jedne od fotelja promatrajući Evu širom otvorenih očiju. Njih troje ne obraćajući više pažnju na malu nastavilo je s pričom. Nakon dobrih pola sata curica se došuljala do fotelje te se popela preko naslona i sjela pored Eve. Neko vrijeme promatrale su jedna drugu da bi mala pružila ruku i napućivši usta rekla: – Ja sam Iva ali ti to sigurno znaš, ja znam da si ti moja sestra, ali mama me htjela upoznati kao da ja ne znam tko si ti, a ja znaš, već imam pet godina a znam i čitati. – Eva je pogledala curicu pretvarajući se da je iznenađena a zatim se prignula i poljubila je u obraz: – Znam ja da si ti pametna i velika. Pričalo se po Londonu!

– A koliko je daleko taj tvoj London? – upitala je Iva namjestivši zabrinuti izraz lica.

– Pa to ti je ... kao da se voziš do vaše vikendice u Rapcu dva dana autom, kužiš?!

– Kužim! – rekla je Iva zbunjeno je pogledavajući.

Silvija je uzela curicu za ruku te se mala oprostivši se s Evom i Sinišom uspela stepenicama. Kada ju je stavila u krevet Silvija je sišla dolje te odmahнула glavom: – Jebenih pet godina me masira da joj pričam o tebi, fotke je vidjela toliko puta da bi te na ulici prepoznala a u vrtiću svi znaju da ona ima sestru koja živi u Londonu. Nemoj uopće obraćati pažnju trenutno na nju samo se preserava, kužiš? Lijepo od tebe što si joj slala poklone za rođendane. Joj Eva trebat će nam mjesec dana da mi ispričaš što je bilo, što sada namjeravaš... namjeravate – ispravila se Silvija pogledavajući sa smiješkom prema Siniši – uostalom Ivan dolazi sutra iz Berlina pa bismo mogli svi zajedno na jedan ručak, što misliš? Joj mislim da će ga strefiti infarkt kada te ugleda, stara moja!"

Prošla je ponoć kada ih je dobacila svojim audijem četvorkom te ostavila u maloj uličici na Jarunu. Poslala je Evi zračni poljubac i nagarivši gas do daske nestala u prašini niz ulicu.

* * *

Siniša je spavao snom pravednika rastegnuvši se po cijeloj širini kreveta. Eva je stajala na terasi u zimskom kaputu i pušila joint. Gledajući u nebo otkrila je kako se zvijezde tako lijepo vide na nebu iznad Zagreba. Usporedila je u mislima nebo iznad Zagreba i nebo iznad Londona te shvatila da tamo gotovo nikada nije uočila zvijezde da ovako sjajno trepere i da ih ovoliko ima. Bacila je opušak preko ograde i on je pao na asfalt podsjećajući Evu na kakvu krijesnicu. Uхватила se rukama za hladnu ogradu te se zagledala u obzorje. Znala je

u tom trenutku da se vratila u Zagreb isto kao što je znala onoga dana prije pet godina da nikada više neće kročiti nogom na njegove ulice. Bila je potpuno smirena makar nije bila sigurna što donosi sutra i hoće li ostati ovdje ili krenuti dalje. Nije znala je li njihova ljubav zaista kao iz neke priče kako je to zamišljala ili će sutra sve poslati dovraga i otići s nekim drugim. Ta neizvjesnost koja ju je ubijala prije pet godina i zbog koje je pobjegla sada joj je postala zabavna. Shvatila je što to znači živjeti i biti živ. Neki drugi klinci opijali su se večeras po parkovima, gutali extasyje po party-jima i umirali od overdosea. Njezina izgubljena generacija raselila se po svijetu. Deniza u Londonu, Marijan u Chichagu i još mnogi prijatelji i poznanici raštrkani kao kakve izbjeglice iz nekog rata po svijetu. Miran i Andreja živjeli su u Zagrebu i razmišljala je kako bi se iznenadili i razveselili da znaju da je došla. Kružila je pogledom uokolo i znala da od sada sama određuje pravila po kojima će živjeti. Nikakvi ratovi, krize niti smrti neće više upravljati njezinim životom, bila je sigurna i čvrsto je odlučila. Namignula je svojoj projekciji te se okrenula i otvorila staklena vrata. Bacila je kaput na pod i uvukla se pod deku. Siniša je sneno promrmrljao gledajući je na pola otvorenih očiju: – Kako je prošla meditacija?

– Odlično, sada sam sigurna da više ništa ne znam – nasmiješila se i poljubila ga. Siniša je prebacio ruku preko njezinih ramena i privukao je k sebi. Vrlo brzo Eva je spavala, njezin Zagreb je spavao a neki klinci na "Mažurancu" i "Štro-su" lokali su vino misleći kako je sve za kurac i da su jedino oni svjesni toga tako da zbog toga moraju piti, kako bi zaboravili i otupili...

* * *

Probudile su je prve zrake sunca što su se probijale kroz francuska vrata koja su vodila s balkona u sobu. Kada je

otvorila oči preletjela je pogledom sobu te ustanovila kako sve to skupa nije bio san, nalazila se na mjestu zločina, u svojem rodnom gradu iz kojeg je toliko panično pobjegla. Prisjetila se scene na "Heathrowu" kada ju je Siniša morao moliti da se pokrene kako ne bi zakasnili na let. Dok je Siniša kupovao "Times" i neke stripove ona je sjedila na jednoj od plastičnih stolica preko puta terminala s kojeg su trebali krenuti. Bila je udubljena u misli kada joj se neka mlada djevojka od kojih osamnaest godina obratila. Eva je podigla pogled i zagledala se u lijepu djevojku koja je stajala pred njom. Pored njenih nogu stajala je hrpa prtljage, Eva je bacila pogled na omotnice koje su stajale pričvršćene na koferu; Dijana Martinović, Zagreb, Croatia. Na lošem i iskrivljenom engleskom djevojka ju je ponovno upitala za cigarete. Eva se nasmiješila te izvadila kutiju "Rothmansa" i pružila joj cijelu.

– Možeš zadržati ionako prestajem s pušenjem – osmjehnula se Eva.

– Vau jebote pa ti spikaš hrvatski?! – djevojka je stajala širom otvorenih usta sumnjičavo pogledavajući Evu – nego kamo putuješ, vidim nemaš kofera sigurno si ih bukirala već davno!

– Idem u Zageb Dijana, nisam bila ondje jebelih pet godina!

– Zar niti jednom u ovih... pa mogu te shvatiti u jednu ruku ja sam zbrisala odonuda. Nema posla, sve je puno onih primitivaca, grad drže hercegovačka i zagorska mafija, sve u svemu za kurac! – rekla je Dijana i pripalila cigaretu proždrljivo gutajući dimove.

Eva je zakimala glavom: – Toga sam se i bojala, ništa se očigledno nije promijenilo, zato se nisam niti usudila vratiti. Uostalom imam diplomu englesku, imam posla, ovdje imam sve!

– Pa k vragu onda što gubiš vrijeme ženo uzmi kofere i ne ulazi u taj avion!

– Heh Dijana, kada sam otišla bila sam baš tvojih godina i otišla sam zbog istih razloga, ali moram ti priznati da ima nekih stvari u životu na koje ne možeš računati – Eva se osmjehnula.

– Ma da a koje su to?

– Ljubav na primjer. Moj dečko se želi vratiti i osnovati tvrtku u Zagrebu. Kažu da se stvari popravljaju u zemlji, barem smo stekli takve dojmove. Vjeruj mi kada sam odlazila zaklela sam se da se nikada ali fuckin nikada neću vratiti. Promijeniš se s godinama i shvatiš da si bio mlad i blesav. Ne kažem da se vraćamo for good, ne kažem da neću sutra umrijeti ali valja probati sve opcije razumiješ me? Nije mi nedostajao taj peder dok jednog dana u izlogu neke turističke agencije nisam ugledala prospekt "Jadrana i Zagreba". Stajala sam pred tim izlogom pola sata i plakala, odlučila sam da je vrijeme zaliječilo rane i da sam spremna na povratak.

– Koje rane? – pitala je Dijana zbunjeno.

– One koje ti i tvoja generacija hvala bogu nećete morati zaliječivati, ratne rane. Nego Dijana da te predstavim, ovo je Siniša. – Kada su se rukovali Eva je nešto napisala u bloku te istrgnula papir.

– Ovo ti je moja privremena adresa u Zagrebu i e-mail adresa, ako budeš imala problema sa smještajem ili bilo što drugo javi se bit će mi drago da ti pomognem. Eva je ustala i djevojke su se zagrlile. Eva i Siniša krenuli su prema terminalu, Dijana im je dobacila zračnu pusu te se okrenula svojoj prtljagi koja je stajala rasuta po podu. U tom trenutku kada su prolazili dugačkim hodnicima u Evi se budio strah, željela je pobjeći s tog sterilnog aerodroma u svoj stančić na "Camden". Povratak je bio jednako bolan za nju kao i odlazak.

POSLJEDNJA VEČERA

– Ovo je totalni kaos, sva ova djeca koja trčkaraju naokolo sve me to zbunjuje stara moja! Eva se osvrtała oko sebe držeći u ruci čašu vina i pogledom tražeći Sinišu.

– Moraš se dovesti u red Eva, nije te bilo pet godina i očekuješ da su stvari ostale jednakima. Ovi klinци ovdje pojma nemaju što smo prolazili, oni po cijele dane drkaju kurac na kompjuterskim igricama, razmaženi su do besvijesti i vjeruj mi, ne spadamo u njihov svijet, mi smo dinosaurusi stara moja! – Andreja se smješkala nekim usiljenim smiješkom. Ivan i Silvija priredili su tulum kako bi proslavili "povratak" Evin. To večē u Gračanima kolnik je bio krcat automobilima. Prijatelji i rodbina nagrnuli su kao gladni vuci znajući da na tulumima uvijek ima dobre hrane. Boljela je njih određena stvar za Evu, bilo je bitno ubiti se od klope i cuge. Antipatična svita teta i stričeva pričala je bljezgarije tapšajući Evu lažnom srdačnošću po leđima, a drugom rukom trpajući sendviče. Evi se smučilo od te lažne pristojnosti tako da se na brzinu iskrala na terasu s bocom vina. Uskoro su joj se pridružili Andreja i Miran. Naslonjeni na ogradu promatrali su visoke čemprese koji su rasli pred kućom. Boca je kružila među njima, neko vrijeme ispijali su vino u tišini. Tišinu je prekinula Andreja: – Ljudi moji mislim da imam slom živaca!

– Kao i svi u ovom jebenom gradu stara moja – nasmiješio se Miran.

– Ja sam izgubljena u vremenu i prostoru i sve ovo tako mi je fuckin' tuđe, da tuđe to je najbolja riječ, kao da više ne pripadam ovdje!

– Ma samo se trebaš adaptirat' tako ti je i meni bilo kada sam došao iz Berlina, kužiš?!

Siniša se prikrao Evi iza leđa i stegnuo je oko struka: – I ljudi kaj ima, nadam se da ne ogovarate život u Zagrebu jer

Eva će sutra zbrisati toliko je poznajem. Ustrala se na "Heathrowu" morao sam je doslovno odvući do terminala. – Siniša se nasmijao i poljubio je.

– Ne brini Siniša, bumo mi nju adaptirali. Za mjesec dana neće više niti razmišljati o odlasku, može oklada?! – nasmijala se Andreja.

– Može oklada o sto kuna. Ako ode ti plaćaš, ako ostane sve vas vodim na neku finu klopku. Siniša ih je ostavio na terasi i uputio se unutra. Andreja i Miran zapiljili su se u Evu kao da je prvi put vide a Andreja je vrisnula: – Ti nisi normalna ženo. Taj čovjek te obožava, ima para ko blata i čini mi se... da je jako OK! Ti si glupača ako opet zbrišeš.

– Nikada nisam razumio tu tvoju potrebu da bježiš neku-da, uvijek si bježala koji se vrag nalazi u tvojoj ludoj glavi? – rekao je Miran.

– Ništa ljudi, ja samo nisam dovoljno adaptirana, prilagođena moralnim normama ili ti ga nisam seljak kao većina ljudi u ovom jebenom gradu. U Londonu te nitko niti ne primjećuje na ulici, ovdje iskačem kao da sam visoka tri metra. Mrzim, mrzim iz dna duše ove jebene primitivce koji su zagospodarili ovim gradom.

* * *

Bila je ponoć. Većina ljudi otišla je svojim malim malo-gradanskim ušminkanim automobilima u svoje male malo-gradanski uređene stanove kojima se širio miris podnevnog ručka i polijegalo u masivne krevete. Muževi su sišli sa svojih žena i svi su sretno i zadovoljno zahrkali razmišljajući kako će sutradan otići na Sljeme brati neke lude gljive koje će sačuvati za prvi posjet punice njihovom domu. Njihova mila i pristojna šesnaestogodišnja dječica gutali su extasyje u nekom od zadimljenih klubova i karali se sve u šesnaest u nekom od parkiranih automobila. Cijeli grad postao je jedna

velika malograđanska šupa u koju si se morao uklopiti pobjeći ili poludjeti. Zagreb više nije bio Zagreb, ti ljudi koji su živjeli u njemu postali su veći Balkanci negoli su bili za vrijeme Jugoslavije. Tada je barem bila čast živjeti u tom gradu i biti dio njega, upijati kulturu i navike njegovih građana. Danas dolazili su kao divlje horde, gazili sve ono što je još imalo vrijedilo u ovom gradu. Donijeli su sa sobom svoj primitivizam i nekulturu i nametnuli je "Smogovcima". Svojim prljavo zarađenim novcem kupovali su elegantne automobile koji su uz njihovu fizionomiju pasali baš kao šaka na oko. Gradili su neukusne bizarne palače po najotmjenijim dijelovima Zagreba. Kupovali članstvo po ekskluzivnim klubovima, bavili se reketarenjem, dizali jedni drugima automobile u zrak, ubijali se usred bijela dana pucajući po kafićima gdje su sjedili i slučajni prolaznici. Njihove deset metara duge jahte stajale su godinama usidrene po Jadranskim lukama, tek toliko da se vidi kako imaju para i ne znaju što bi s njima. Njihova gorštačka djeca gazila su prolaznike po pješačkoj zoni Tkalčičeve ulice, a ako bi se tko neupućen pobunio te prištave pubertetlije vadili bi pištolje nasred ulice istjerujući pravdu na svoj gorštački način. Zagreb je postao ruglo, kloaka u kojoj niti jedan normalan čovjek nije mogao normalno funkcionirati. Fakultetima su kružile plave omotnice. Pripadajući određenim lobijima sva vrata su ti bila otvorena. Diplome su se stjecale kao dvojke u školi. Bilo je potrebno biti upisan šest mjeseci na fakultetu i čovjek s dobrim vezama i začuđujuće dobrim želucem dobio bi diplomu. Našim malim sada već bijednim smogovcima koji su izgurani s gradske scene na periferiju zbivanja, dizala se kosa na glavi od svih tih sranja. Mogao si pobjeći prvim vlakom prema Evropi ili ostati živjeti kao neki jadnik u pozadini radeći kao crv za svoju koricu kruha koju su drugi dobivali pucnuvši prstima svojim "zemljacima" na visokim položajima. Gorštaci koji su se sasvim lijepo osjećali u pre-

divnim uredima u visokim zgradama gledajući s prezirom na sve te male smrtnike koji im nisu bili do nogu, koje je najbolje bilo pregaziti svojim najnovijim BMW-om i tako im prikratiti muke preživljavanja. Biti jadnik u svojoj zemlji u svojem rođenom gradu ili nekoj tuđoj zemlji nije više bilo bitno. Neki od njih snivali su zatupljeni državnom politikom o oporavku ekonomskom, o tome kako će nam svima jednog lijevog dana a možda čak i prije biti bolje. Neki drugi ljudi nisu više imali niti snage niti volje čekati da dođu promjene. Oni su pakirali svoje krpice i odlazili u emigraciju baš kao što su njihovi roditelji ostavljali sve iza sebe u komunizmu. Radili su kao babysitterice, raznosači, šljakeri, hostese. Ti mladi ljudi koji su možda mogli pridonijeti nešto svojim inetelektom. Mladi diplomandi grabili su svaku priliku da pobjegnu s ovih prostora. Stare budale koje su sjedile po Saboru, ministarstvima gubile su mladost u nepovrat. Ništa nije funkcioniralo sve je otišlo k vragu. Eva je razmišljala o svemu tome stojeći oslonjena o terasu i plakala. Gosti su se razišli, još samo Ivan, Silvija i Siniša sjedili su u sobi i razgovarali. Bio je jedanaesti mjesec devetsto devedeset i devete godine i vani je poprilično zahladilo. Eva se okrenula prema staklenim vratima promatrajući trojku zadubljenu u razgovor.

* * *

Vozio je oprezno Savskom cestom jer je u sebi imao nekoliko piva. S vremena na vrijeme zabrinuto bi pogledao Evu koja je šutke buljila kroz prozor ne progovorivši niti jednu jedinu riječ od kada su pošli iz Gračana. Siniša se koncentrirao na vožnju jer je počelo kišiti. Brisače je nakon nekoliko minuta ubacio na najveću brzinu jer je lijevalo kao iz kabla. U jednom trenutka prenuo ga je Evin glas. Čuo je nešto što mu je nesuvislo došlo do svijesti. Kada ju je zamolio da ponovi što je rekla ona je kratko izustila: – Trudna

sam. – U tom trenutku Siniša je izgubio kontrolu nad vozilom i vrteći volan svom snagom nekako uspio zakočiti i popeti se na nogostup. Eva je sjedila na svojem mjestu kao da se sve to skupa nje nimalo ne tiče te gledala u brisače koji su plesali valcer pred njezinim očima. Siniša je povukao ručnu i okrenuo se prema njoj: – Od kada znaš?

– Od danas, bila sam kod ginića, sve je jasno ko na dlanu, ne postavljaš mi, molim te, pitanja jesam li sigurna i takve spike!

– Ali... pa to je OK, zašto da ne... mislim imali bismo dijete, kužiš spiku, pa to je ludilo!

– Da, zašto da ne, to sam i ja pomislila kada sam saznala. Onda što kažeš na jedno dijete? – smješkala se Eva.

– Vau jebote bit ću otac, kužiš ti to. Ako ga želiš zadržati ja sam za, ja sam sto posto za!

Kiša je pljuštala po vjetrobranskom staklu rasipajući se u tisuće malih kapi. Sjedili su u autu, Siniša je gledao nju a ona je buljila u vjetrobransko staklo. Misli su joj tekle poput usporenog filma. Bila je već u trećem mjesecu, makar je menstruacije dobivala redovito, ispostavilo se da je krvni nalaz pozitivan. Pomislila je kako bi dijete možda unijelo malo radosti u njezin život kako bi imala za što živjeti. Tu je bio Siniša. Andreja, Miran, starci i prijatelji, ali kao da ih nije bilo. Znala je da će ta mala djevojčica promijeniti njezin život, morat će biti djevojčica i morat će ga promijeniti.

ZAUVIJEK

Ivan je banuo u stan poput vihora. Iva je dotrčala i bacila se ocu oko vrata veselo vrišteći. Silvija je sjedila u fotelji i podigla pogled kada je Ivan ušao u stan.

– Došao sam što sam brže mogao, gdje se desilo?!

– Smiri se srce, sjedni i popi nešto žestoko, trebat će ti! – osmjehnula se i pošla do bara. Kada mu je pružila čašu posjela ga je u fotelju i nasmiješila se: – Mjesto zločina je Vinska gradska bolnica a rodila se zdrava curica! – Ivan ju je pogledao kao da mu je rekla u najmanju ruku da je počeo treći svjetski rat. Stavio je čašu drhtavom rukom na stol i zagrlio ženu.

– Prokleti mobitel bio je cijelo vrijeme nedostupan a sastanci nikako da završe, inače sklopio sam onaj posao na kojem si toliko radila, nego što sam ti htio reći – govorio je uzbuđeno – tri jebena dana pokušavam dobiti Zagreb i ne uspijevam. Kada misliš da ćemo je moći posjetiti?

– Za sat vemena, smiri se, molim te, već mi je dovoljno živaca ispila Iva hvaleći se cijelom jebenom susjedstvu kako je postala teta eh he.

* * *

U sobi su se nalazila dva kreveta. Jedan je bio trenutno prazan, makar su nečije stvari ležale na njemu. Na drugom je ležala Eva s malim zamotuljkom na prsima. Siniša je koristio svaki slobodni trenutak da je obide tako da je stajao sada uz krevet ne mogavši se nadiviti maloj prilici koja je pospano mahala ručicama. Ivan i Silvija ostavili su Ivu kod susjede zbog opasnosti od dječjih bolesti te se sami uputili u bolnicu. Stajali su promatrajući i propitkujući za Evino zdravlje i zdravlje male curice. Pola sata nakon njihovog odlaska pojavili su se Miran i Andreja. Siniša je otišao popušiti cigare-

tu ostavljajući ih same.

– Još je ljepša od tebe, zbog tog zamotuljka frajeri će rezati vene kažem ti ja! – nasmijao se Miran.

– Nego kako ćeš je nazvati, pa to je bitno – upitala je Andreja a Miran je potvrdio glavom.

– Zvat će se... Luna i obožavat ću je!

– Luna, čudno ime za dijete, ali kaj ja znam meni se sviđa – kaže Andreja.

– Meni je to skroz OK – doda Miran.

– Nego, reci mi iskreno, jesi li ti stvarno onako... OK? – Andreja je naherila glavu i zabrinuto upitala.

– Jesam, ne brini nego pozovi sestru da je odnese, zaspala je a i ja sam umorna i zovni Sinišu.

* * *

Kada je ostala sama ležati u bolesničkom krevetu niz lice su potekle suze. Bila je potpuno izgubljena. Znala je već od prvog časa kada je ostala u drugom stanju da će voljeti to dijete ali da se neće moći brinuti za nju. S godinama postala je slabija nego ikada, bojala se otići psihijatru kako ne bi ponovno završila u onom groznom vlažnom podrumu na "Rebru". Kako je porod protekao teško dobivala je infuziju. Jednim pokretom ruke izvadila je iglu i otkrila pokrivač. Bio je lipanj mjesec tako da je na sebi imala tek laganu svilenu pidžamu. Navukla je iznošene "starke" koje su stajale ispod kreveta te izašla iz sobe. Pogledala je lijevo i desno kako bi izbjegla neku od sestara te produžila hodnikom prema prostoriji gdje su bebe spavale. Prislonila je nos uz staklo promatrajući malu Lunu koja je ležala prva u redu. Staklo se zamaglilo od njezinog toplog daha i suza. Obrisala je rukavom lice i krenula dalje. Krenula je prema stepenicama. Kada je stigla do zadnjeg kata uputila se hodnikom do kraja. Kako je vladala vrućina prozori su bili širom otvoreni u

cijeloj bolnici. Prišla je zadnjem od njih koji se nalazio na kraju hodnika. Stajala je pred prozorom udišući svježi zrak dok su joj misli bile u potpunom vakuumu. Ništa više nije osjećala. Ni do koga joj u tom trenutku nije bilo stalo, osjećala se strašno umorno i već se namjeravala spustiti stepenicama do svoje sobe kad joj je nešto kliknulo u glavi. Osjetila je blago probadanje u grlu suze su tekle takvim intezitetom da ih nije mogla zaustaviti niti uz najbolju volju. Pružila je nogu i stavila je na prozorsku dasku. Prihvatila se rukama sa strane i podigla drugu nogu. Sada je čučala na prozoru a ispod nje se prostirala velika betonska ploha. Niti u tom trenutku nije osjetila niti mrvicu neodlučnosti. Niti sažaljivosti, niti ljubav prema Siniši i malom biću koje je mirno spavalo ne razmišljajući ni o čemu kao niti njegova majka. Bila je potpuno nezainteresirana za svijet oko sebe. Lagano se podigla, zanjihala i otisnula.

Bilo je dva sata popodne i sjedio je u svojoj kancelariji kada ga je neka sila prikovala za stolicu. Prvih nekoliko sekundi nije mogao doći do daha. Kada je doslovno usisao požudno zrak u sebe utonuo je u fotelji drhtureći kao list papira na vjetru. Jedina misao koja mu je prošla glavom da se nešto užasno, strašno nepojmljivo strašno dogodilo. Prva mu je na pomisao pala Eva zatim i njihova mala Luna. Kao obezglavljen izjurio je iz kancelarije i rekao pomoćniku da mora hitno izaći nekim poslom. Niz njezino umorno lice tekle su suze. Sjeo je u auto i drhtavom rukom uhvatio mjenjač. Drhtavom rukom istrgnula je iglu iz ruke i bacila sve to skupa na izlizani bolnički linoleum. Krenuo je u rikverc i udario auto koji se nalazio straga. Sišla je s kreveta, navukla izlizane "starke" i uputila se prema vratima. U njemu je sve više rasla nervoza. Promatrajući svoje dijete kako spava u jednom od krevetića prošla je rukom lagano po staklu koje ju je odvajalo od prostorije u kojoj su spavale bebe. Neki čovjek se pojavio niotkuda i počeo vrištati na njega dodirujući

svoj auto kao što se dodiruje prekrasna žena. Ne osvrćući se više prema ostakljenoj prostoriji krenula je hodnikom prema stepeništu. Siniša se nije obazirao već je dao gas i izjurio s parkirališta. Popevši se do zadnjeg kata krenula je prema kraju hodnika prolazeći pored otvorenih prozora koji su stvarali ugodan propuh u hodniku. Vozeći cestom duboko je disao pokušavajući ne misliti ni na što. Zastala je pred zadnjim prozorom u nizu i pridržavajući se za drveni okvir popela na prozorsku dasku. Bio je potpuno svjestan u tom trenutku da je nešto ozbiljno.

Bilo je dva sata popodne kada je zadnji put u životu pomislila na Sinišu. Niti sama nije znala da je poruka bila toliko jaka da ju je naprosto odaslala u pravilnom smjeru. Približavajući se bolnici Siniša je zaustavio auto nasred pješackog prijelaza i potrčao prema "Vinogradskoj". Eva je stajala na prozorskoj dasci ne pridržavajući se više ni za šta. Siniša je kao sumanut ujurio u sobu da bi ustanovio da je krevet prazan. Produžio je trčeći dok mu je luđački pulsiralo u glavi. Zastao je pred staklom primijetivši da njihova kći zadovoljno spava u svojem krevetiću. Stajao je potpuno lud nasred hodnika ne znajući što da učini kamo da krene. Eva se otisnula u bezdan i u trenutku prije negoli je udarila o beton kratko je zavrištala. Začuvši neki krik koji je dolazio izvana Siniša je prišao prozoru i ostao skamenjen stajati.

Njezina duga crna kosa rasula se po prljavom betonu umrljana krvlju. Podsjećala je na kakvu marionetu onako slomljenih ruku nogu i kralježnice. Siniša je klečao na betonu dodirujući prstima njezino lice. Najčudnije od svega bilo je to da je na njezinom licu titrao neki sablasan smiješak.

Prignuo se i poljubio njene još tople usne iz kojih je tekao potočić krvi: – Jesi li uživala kada je došla ha?! Napokon si pobjegla tamo gdje nećeš naići na sebe – zastao je dok mu je glavom projurila jedna jedina misao: – Zauvijek Eva! Ljudi su se počeli polako okupljati oko njih dvoje kao lešinari za-

pitkujući zaintresirano što se dogodilo. Gomila je rasla, mnogo glava bilo je načičkano na prozorima bolnice svi su buljili u njezino beživotno tijelo. Siniša je i dalje klečao dodirujući prstima njezino lice, kosu. Prelazio je rukama preko njezinih grudi linije vrata ne mogavši ispustiti niti suzu. Samo je mirovao kao hipnotiziran dok su mu glavom prolazila sjećanja na Evu. Podigao je pogled prema gore tiho prošaptavši: – Za uvijek Eva!

Ubrzo su došla kola hitne pomoći i od tada sve se za Sinišu odvijalo kao u nekoj magli. Odgovarao je na pitanja bez imalo osjećaja, potpuno indiferentan na sve što se događa oko njega.

* * *

Vozio je autoputom. Nagario je gas do daske i pustio kasetu "Rammsteina". Zvuci pjesme parali su mu uši dok je letio kao strijela praznim autoputom. Pokušao je ne razmišljati ni o čemu dok je vozio prema svojem rodnom mjestu Karlovcu. Kao mladić znao je odlaziti na Koranu s nekoliko piva i nesređenih misli. Kada je ušao u grad smanjio je brzinu i krenuo prema posebnom mjestu koje je bilo njegovo odredište. Parkirao je auto i otvorio prtljažnik iz kojeg je izvadio nekoliko limenki piva. Spustio se prema rijeci. Sjeo je na travu, otvorio limenku i zagledao se u nemirnu vodu koja je tekla pred njim. Prije još samo dva sata gledao je njezino tijelo na stolu presvučenom bijelom plahtom. Ostavio ju je tamo nepoznatim ljudima ne znajući što više treba učiniti za nju. Zar nije učinio sve što je mogao? Bio je lud za njom i napravio bi sve da je samo mogao spriječiti minule događaje. Bio je još uvijek lud za njom. U tišini osluškiavao je žuborenje rijeke i tupo gledao u vodu koja je prolazila pred njegovim očima. Zašto Eva, zašto jebem mu mater!? Zar nismo imali sve, zar nisi željela to dijete. Znaš

da si mi bila važnija od bilo čega, nisi trebala roditi ako to nisi htjela to je bio tvoj izbor samo tvoj ljubavi, zašto odgovori mi! Što ću ja sam u ovom gradu, da li znaš kako će taj djevojčici biti teško objasniti da joj je mamica skočila s trećeg kata dva dana nakon što ju je rodila? Da li znaš kako će ta djevojčica živjeti bez majke!

– Eva, zašto jebem mu mater! – kriknuo je prema rijeci koja je nosila njegov glas dalje, prema istoku. Zavitlao je punu limenku pive u rijeku i legao na travu raširenih ruku. Zaklopio je oči i razmišljao o jednom partyju na kojem se našao prije nekog vremena u Londonu. Činilo mu se da je prošla cijela vječnost od te noći, činilo mu se da je proživio cijeli jedan život s Evom. Ležao je na travi držao je za ruku i plakao.

MJESEČEVA KĆI

Svuda naokolo motalo se puno ljudi kojima većini ovdje nije bilo mjesto. Navalili su na hranu i piće baš kao da nisu pošteno jeli tjednima. Ivan i Silvija priredili su u svojoj kući karmine nakon sprovoda. Prvi put u životu Ivan, Silvija i Natalija sjedili su zavaljeni u fotelje udubljeni u razgovor. Glavna tema bilo je malo dijete, curica Luna za koju je odlučeno da ostane živjeti neko vrijeme sa Silvijom i Ivanom dok se Siniša ne snađe ponovno u Londonu, a zatim bi se vratio po dijete i odveo ga u Englesku. Ljudi su hodali naokolo u crni pričajući sasvim obične svakodnevne priče, tako je to bilo na karminama. Srećko i Maja doputovali su iz Pule na sprovod baš kao i Deniza iz Londona, Miran iz Berlina te Marijan iz Chichaga. Svi su ponovno bili na okupu baš kao nekada. Sasvim nehajno iskradali su se jedan po jedan i odlazili u sobu na katu. Siniša, Andreja, Deniza, Miran i Srećko posjedali su po stolicama i podu s čašom nekog žestokog pića u ruci i razgovarali.

– Siniša, ti znači definitivno odlaziš? – upitao je Miran.

– Da, samo je stvar još pukih formalnosti. Tvrtka ostaje raditi, samo što većinu poslova prebacujem u London. Ovo u Zagrebu bit će svojevrsna podružnica.

– Znači li da se ti i Luna nećete više vraćati živjeti ovdje? – rekla je Andreja buljeći tupo u čašu s votkom.

– Ne, previše bi boljelo živjeti ovdje na mjestu zločina da se tako izrazim. Odvest ću Lunu tamo gdje je nitko neće zapitkivati tko joj je bila majka i zašto je počinila samoubojstvo! Siniša je sagnuo glavu i teško udahnuo zrak. Tog trenutka, zapravo već nakon sprovoda, želio je pobjeći što dalje, previše je boljelo ostajati u Zagrebu. Zakleo se na sprovodu da nikada više neće doći živjeti ovdje shvativši da je iz početka bila greška što je doveo Evu u Zagreb koji je budio u njoj strašne uspomene na rat. Svih ovih godina vjerovala je da je

stric živ i nikada nije prestala vjerovati u to. Nadao se da je sada napokon shvatila bolnu istinu tamo gdje se miješaju duše nakon smrti i gdje sve, kako je vjerovao postaje jasno.

– Znaš bio sam i ostao lud za njom takva djevojka se ne zaboravlja nikada, nazdravimo Evi, ljudi, jednoj posebnoj osobi! – Miran je podigao čašu u zrak i kucnuo se s ostalima.

– Igrajmo se igre istine, neka boca odluči – rekla je Andreja i dohvatila praznu plastičnu bocu coca-cole te je stavila na pod i okrenula. Boca se zaustavila na Srećku koji je ostao zatečen.

– Volio sam je jednom onako kako brat ne bi trebao voliti svoju sestru. Svi ti izmiješani osjećaji doveli su do toga da ona zapravo nije više osjećala tlo pod nogama. Kada se prepilsala onog dana krivio sam sebe za to. Nisam joj znao pomoći kada joj je pomoć prijeko bila potrebna, a ona se uvijek nalazila kraj mene kada je meni bilo teško! – Ostali su ga gledali kao začarani dok je Andreja mirno progovorila: – Pustimo sada to, ionako joj ne može više pomoći! – Boca je napravila krug i zaustavila se na Denizi: – Davno prije voljela sam je. Kada sam shvatila da je straight napravila sam distancu i nismo više puno razgovarale. Ona to nikako nije shvaćala, mislila je kako mi ide na kurac a ja sam je iskreno voljela i kao prijateljicu i sestru i ljubavnicu. Bile smo u svojevrsnoj vezi mjesec dana ali ona to nije izdržala bila je straight. Kada je odselila kod Siniše našla sam si curicu i još hrpe njih ali uvijek mi je bila prva. – Miran je okrenuo bocu prema sebi i rekao: – Moju priču znate. Danas imam djevojku koju volim i recimo da sam sretan s njome koliko je to moguće u ovom ludom svijetu. Oduvijek sam mislio da Eva bježi od sebe. Bježala je isprva pomoću cuge i pilseva dok smo mi to uzimali iz zajebancije. Uzimala je tripove, putovala i vraćala se, probala se ubiti. Da vam iskreno kažem mislim da se ona pokušala ubiti i one jeseni kada je imala saobraćajku. To bi nam najbolje objasnila Deniza jer je bila ta-

mo. Mislim da je bila vrlo vrlo nesretna osoba.

– Proklet bio rat da mu jebem mater. Zašto se ja nisam slomio zaboga nakon svih sranja koja sam prošao? – Srećko je maltene povikao.

– Zato što je bila hipersenzitivna, bila je... naprosto čovjek koji je proživljavao sva ta sranja puno jače nego mi drugi. Ja mislim da je nju rat sjebao definitivno, Srećkov i stričev nestanak, sva ta gomila cuge i droga što je ulijevala u sebe sve je to vodilo neminovno prema onome čemu je dovelo. Kao da je bila osuđena da ovako završi – rekla je Andreja.

– Andreja ne seri, mi smo krivi jer nismo vidjeli što se događa s njome, pogotovo ja. Ona je odlazila polako a nitko od nas nije to primjećivao. Mislim da si nikada to neću oprostiti – rekao je Siniša ispod glasa. Zatim je ustao i izašao iz sobe. Ostali su gledali za njime, potpuno zbunjeni. Andreja je zaplakala, Miran je tupo buljio pred sebe, Deniza je usula u sebe pola deci votke na eks dok je Srećko sjedio na stolici zatvorenih očiju pokušavajući prizvati njezin lik u sjećanje. Siniša je vrlo oprezno otvorio vrata sobe i zatvorio ih tiho za sobom. Prišao je krevetiću koji je stajao pored prozora te se nagnuo nad njega. Mala djevojčica mirno je spavala nesvjesna sranja koje se događa oko nje. Siniša je tiho progovorio: – Mala moja, nadam se da ćeš imati sretniji život nego tvoja mama. Zato idemo s ovog usranog Balkana na kojem bi već sutra mogao buknuti novi rat, a ja želim da ti živiš u sreći i da nikada ne padneš tako duboko kao tvoja majka. Snaći ćemo se, Eva ljubavi, jer ti ćeš uvijek biti s nama, je li tako Luna? – Prignuo se poljubio dijete u čelo i izašao na prstima iz sobe. Luna je spavala snom pravednika a njezina majka sjedila je na podu i promatrala s ljubavlju svoje dijete i svojeg Sinišu kako izlazi iz sobe znajući da će jednog dana svi skupa opet biti na okupu.

EPILOG NOVA GENERACIJA

Mlada djevojka obučena u elegantnu crninu koračala je glavnom stazom Mirogojskog groblja kroz arkade. Zastala je na tren i osvrnula se prema grobovima. Kada je spazila ono što je tražila krenula je prema jednom od grobova. Bila je to obiteljska grobnica koja je pripadala porodici njezine bake. Prignula se i maramicom obrisala prašinu s kamene ploče na kojoj su stajala imena pokojnika. Buket crvenih ruža odložila je na kamenu plohu groba i sjela na rub plohe. Gledala je neko vrijeme jedno od imena urezanih na nadgrobnoj ploči te ispustila nekoliko suza. Udahnula je duboko i tiho progovorila: "I know that it would seemed to you very funny but since I was four I have felt that I knew you all my life. You've lived in me all the time, your smile your sence of humor. Otac mi je puno pričao o tebi još od malena, oduvijek je govorio kako sam ti toliko slična kao da smo blizankinje. Slušala sam priče o tebi i nisam ponovila neke tvoje greške. Prvi put došla sam sama posjetiti te i porazgovarati s tobom. Mama, da li znaš da sam danas napunila dvadeset i peti rođendan! Vrijeme prolazi svijet se promijenio tko zna što bi rekla da vidiš kako je ova tvoja Hrvatska lijepo ispala. Trebala si mama, trebala si pričekati još samo koju godinu i sve bi se sredilo. Ovi ljudi žive u blagostanju i sretni su. Tvoji prijatelji, većina njih vratila se u Hrvatsku, tvoji nećaci su sretna djeca kojima ništa ne nedostaje. Mama zaljubljena sam u tipa. Znam da bi to u tvoje vrijeme nešto značilo ali danas ne znači ama baš ništa, on je Srbin iz Beograda. Živimo skupa u Londonu i lijepo nam je. Otac ne zna što bi započeo s lovom pa me samo razmazio. Tjeram ga da si nađe nekoga ali on ne želi čuti za to, ostao ti je vjeran do kraja. Mama, ja sada moram ići, nadam se da ćemo se opet sresti ako ništa drugo vječnost je pred nama – Luna se primaknula ploči i pogladila dlanom ime koje je sta-

jalo urezano na njoj.

– I ja tebe volim malena. I sretna sam što vidim da ne nosiš loše gene. Vjeruj mi da sam mogla birati ostala bih ali kako sam mogla znati da će ovako ispasti! – Eva je stajala nehajno oslonjena na nadgrobnu ploču smješkajući se prilici koja je ustajala s kamene ploče popravljajući odjeću. Jedan lik oslonjen o stari kesten nasmiješio se, prišao Evi i rekao sasvim polako: – Sretan sam jer znam da su i naši voljeni sretni i to je sve što mi je potrebno u ovom trenutku da znaš!

– Razlika u nama Hrvoje je ta što sam ja ovaj put sama odabrala a tebe su natjerali. Kontradikcija je ta da bih ja sada radije sudjelovala nego promatrala – rekla je Eva tiho. Hrvoje ju je primio ispod ruke te su se polaganim hodom uputili mirogojskom stazom koja je vodila između grobova. Luna se popela stepenicama prema arkadama i nastavila hodati duž prekrasnih nadgrobnih spomenika. Zastala je na tren i stavila na glavu kapuljaču pelerine da se zaštiti od vjetra. Njezina crna svilena pelerina lepršala je na povjetarcu dok je odmicala arkadama. Kada se njezin lik sasvim izgubio u daljini nebom je proparala munja i prve kišne kapi pale su natapajući mirogojsku zemlju.

* * *

Posvećujem ovaj roman svojoj izgubljenoj generaciji, svima onima koji sjede danas na krevetu i plaču ne znajući zašto, koji gutaju tablete za smirenje kako bismo mogli usnuti san bez snova, piju skrivećki, pred ljudima hineći da nisu alkoholičari, nalaze utjehu u nekoj sasvim mladoj prefriganoj generaciji koja ne postavlja suvišna pitanja.

Možda smo trebali sve ovo prebroditi kako bismo počeli cijeliti život. Iza nas je samo jedno izgubljeno djetinjstvo i možda smo baš zbog toga svi mi ostali praktički djeca. Djeca izgubljena u vremenu.

Iva Plavšić, 2.IX. 1999. Zagreb

